ÑAPA

Weekendbijlage
van dagblad Amigoe

zaterdag 1 oktober 2011

HISTORIE
3
'Vrouwen in het politiekorps'

ACHTERGROND
7
'Joodse migratie uit Oost-Europa'

INTERVIEW
10
'Ik leef in mijn eigen cocon'

De Superior Producer:

'Piraten en strandjutters'

Vandaag precies op de dag af vierendertig jaar geleden kopte de Amigoe: 'Panamees schip gezonken'. Het was de 'Superior Producer' die, kort na vertrek uit de Annabaai, voor altijd in zee verdween. Niemand verloor gelukkig zijn leven, alleen verloor de rederij een mooi schip en waren de lokale Hindoestaanse handelaren heel wat handelswaar armer. Het eiland daarentegen werd er juist door verrijkt; strandjutters en duikers verzamelden de goederen en vandaag de dag wordt het wrak van de 'Superior Producer' gezien als één van de mooiste duikplekken van het eiland en is het zelfs door dreamwrecks.com uitgeroepen tot één van de mooiste wrakduiken ter wereld.

De Superior Producer anno 2011, helemaal begroeid met koraal.

Tekst: Lisette Keus Foto's: Lisette Keus en Archief

Vlak voor de kust - nu ter hoogte van de megapier - kwam het schip op 30 september 1977 tussen half één en kwart voor één 's middags in moeilijkheden. De zee was die dag redelijk wild en de lading - drank, parfum, spijkerbroeken en ander textiel bestemd voor Isla Margarita - zou niet goed gestouwd zijn. Al snel na het vertrek uit de Annabaai begon de lading te schuiven, een verkeerde manoeuvre werd gemaakt en het schip begon water te maken. De kapitein wilde nog terug de haven in, maar de havenmeester liet dit niet toe; het schip zou zeker zinken en als dit voor of in de haven zou gebeuren zou het wrak al het havenverkeer stremmen.

In een verwoede poging om toch het schip te redden, besloot de kapitein een gedeelte van de lading overboord te gooien, maar tevergeefs. En ook de toegesnelde sleepboten kregen het kapseizende schip niet meer recht. Drie uur duurde het voordat het laatste stukje van het 390 ton metende schip in de donkere diepte verdween, om daar voorlopig nog wel te blijven liggen.

Piraten en strandjutters

Het nieuws van het zinkende schip ging natuurlijk als een lopend vuurtje over het eiland en trok al snel vele belangstellenden. Helemaal toen bleek dat de overboord gegooide dozen met goederen voor de kust dreven en aanspoelden. De Amigoe schreef de volgende dag dat de politie en douane hun handen vol hadden aan de strandjutters die snel zoveel mogelijk goederen probeerden te verzamelen. Niemand kreeg echter een proces verbaal. Eén grote chaos scheen het te zijn geweest, waarbij men zelfs in zee sprong om maar iets van de lading te pakken te krijgen. Sommigen pakten het weer iets gehaaider aan en doken naar de laadruimten van het schip; in het blauwe goud, op zoek naar alles wat maar van waarde was, als ware piraten.

Hans Vaders was een van die piraten en vertelt zijn verhaal. Vaders: "September 1977, ik was toen zo'n 28 jaar en werkte op het Peter Stuyvesant College als leraar Nederlands. Ik was die dag nog op school toen ik het nieuws over de Superior op de radio hoorde. Meteen belde ik mijn vaste duikbuddy, Ruud Anderson. We haalden onze duikspullen en reden naar de plek. Ongeveer om drie uur 's middags kwamen wij daar aan en zagen meteen al ongelofelijk veel toeschouwers op het strand, maar ook heel veel in het water. Echt piraterij. Dus trokken we snel onze spullen aan en gingen ook het water in. Toen we bij het schip kwamen was het zowaar nog erger: in de ruimen wemelde het werkelijk van de duikers. Iedereen probeerde ook maar iets mee te nemen. Ruud en ik hadden op een gegeven moment een willekeurige baal te pakken en hebben die mee omhoog genomen. In het water was het nog wel te doen, maar aan land hebben we die baal met veel moeite in de auto gekregen. Ten eerste doordat deze zo zwaar was door het opgezogen water, maar ook omdat al snel het publiek zich ging roeren. Zij wilden ook wat en begonnen aan die baal te plukken en te trekken. Zo vlug mogelijk sleurden we de baal met textiel de auto in en reden we naar Ruuds huis. Daar aangekomen hebben we natuurlijk meteen gekeken wat de buit was en wat bleek: tafellakens en kinderspijkerbroeken met borduursels", zegt Vaders lachend. "Tafellakens en kinderjeans", zegt hij nog eens, de nadruk leggend op de grappige teleurstelling die dit moet zijn geweest.

"We hebben alles gewassen, hielden ieder twee tafellakens, die overigens jarenlang goede dienst hebben gedaan, en gaven de spijkerbroeken aan een noodlijdende kindercrèche. De volgende dag zijn we nog een keer teruggegaan, maar de situatie was nu nog grilliger. Boven het wrak dreven nu allemaal bootjes die de buit met touwen omhoog hesen. Maar tussen de 'Superior' en de oppervlakte hingen de concurrenten die met hun duikmessen de touwen weer doorsneden. Het was één grote bende en best gevaarlijk ook. Ergens ook wel grappig, maar er zijn mensen in het ziekenhuis beland met onder meer decompressieziekte. Want of mensen nou gediplomeerd waren om te duiken of niet, ze gingen gewoon en bleven ook te lang op diepte. Het schip werd helemaal gestript en leeggeplunderd. Het verhaal gaat overigens dat Hans Vrolijk, hij is voormalig marineduiker, en Nico Krediet als één van de eersten bij het wrak waren en onder meer de scheepsbel hebben meegenomen. Dat zegt het verhaal. Het klinkt echt als piraterij en zo was het ook wel een beetje, maar eigenlijk waren we gewoon aan het strandjutten."

Het zinkende schip.

Zelf naar de Superior

Langzaam daal je af naar het schip, het wordt wat donkerder, maar het zicht is goed. Je verwacht een schip, maar ziet het niet. Totdat het ineens in zijn geheel opdoemt, bijna letterlijk 'out of the blue'. Het ligt daar alsof het elk moment kan wegvaren, statig en het karkas volledig intact. Maar bezaaid met mooie koralen, in en om het schip hangen grote scholen vis en regelmatig worden hier ook grote jongens als tarpons en barracuda's gespot.

De 'Superior Producer' is, zoals reeds gezegd, één van de mooiere wrakduiken en duikspots van het eiland, maar hoewel het als wrak redelijk gemakkelijk is door de open laadruimte, is het door de diepte van het wrak, de mogelijke golfslag bij het betreden van het water en de mogelijke sterke stroming, zeker niet een van de eenvoudigste duikspots van het eiland. Sowieso is het dus aan te raden alleen naar de Superior te duiken als je een advanced gebrevetteerde duiker bent en zelfs valt het aan te raden om - in ieder geval de eerste keer - met een gids te gaan wat via vrijwel elke duikschool wel te boeken is. Door de diepte is het helaas maar mogelijk om ongeveer tien minuten à een kwartier bij het schip te blijven.

De 'Superior Producer':

- Is gebouwd in 1957, het karkas in Spaarndam, de rest in Kootstertille
- Voer onder Nederlandse vlag
- Had op het moment van zinken negen bemanningsleden en een kapitein aan boord
- Is ongeveer 80 meter lang
- Heeft een maat van 390 tonnage
- Ligt op een diepte tussen de 18 en 33 meter
- Op het dek van de punt woont de *blackspotted* murene Eddy
- Verhalen gaan dat men, als je casual gekleed mag komen, nog steeds weleens zegt: 'Wear your salties'. Waarbij met 'salties' wordt gerefereerd aan de met zout water doordrenkte spijkerbroeken.

Decompressieziekte

Nog nooit zijn er zoveel mensen opgenomen in het ziekenhuis met decompressieziekte als de week na 30 september 1977. Mensen doken te vaak, te lang en te diep en vergaten de duikregels in acht te nemen, met als gevolg decompressieziekte. Dit is een aandoening die voorkomt bij mensen die onder verhoogde druk lucht hebben ingeademd en dit te lang hebben gedaan of te snel naar een ruimte zijn gegaan met een verminderde druk (zoals te snel stijgen na een duik).

De stikstof in je lichaam kan door een te snelle opstijging - vermindering van druk - niet snel genoeg door je longen worden afgevoerd en wordt door de drukvermindering tot kleine belletjes in bijvoorbeeld je bloedvaten, zenuwbanen en gewrichten. Dit kan leiden tot pijn, verlamming en in het ergste geval zelfs tot overlijden.

In minder erge gevallen kan het toedienen van 100 procent zuurstof al veel betekenen. En anders is er de decompressietank waar de patiënt onder hoge druk een tijd moet verblijven, totdat het lichaam is 'schoongewassen' van de stikstof.

Beter is het om dit voor te zijn met een goede duikplanning, rekening houdend met de condities van het water, het weer en de personen, de diepte en de duur van de duik.

ÑAPA 2011 Nr. 33

Geschiedenis

Ñapa duikt deze week voor-al de historie in. U heeft op de voorpagina al gelezen over de 34 jaar geleden gezonken Superior Producer. Op pagina 3 hebben we een nieuwe aflevering van de geschiedenis van de politie. Deze keer zoomt schrijver Aart Broek in op de eerste vrouwen bij het korps, die niet bepaald met open armen werden ontvangen door hun mannelijke collega's.

Jeannette van Ditzhuijzen doet vervolgens op pagina 7 een boekje open over de immigratie van Oost-Europese joden naar Curaçao vanaf 1926. Min of meer toevallig arriveerde er in dat jaar een op het eiland, de zestienjarige Moishe Seibald uit Polen. Het beviel hem hier goed en in zijn kielzog volgden er dan ook al snel meer. Er was geen discriminatie, maar wel volop werk en aanpakken wilden ze wel. Nu nog herinnert menig Curaçaoënaar zich de namen van hun 'mama ku papa-winkels'.

Peter Onvlee bezocht onlangs Franc Knipscheer, die met zijn uitgeverij 'In de Knipscheer' opvallend veel Caribische titels in portefeuille heeft. 35 Jaar terug begon hij en van het begin af aan was er een meer dan gemiddelde belangstelling voor de zogenaamde 'etnoliteratuur'. Op het scherpst van de snede geschreven, met nieuwe beelden, nieuwe metaforen. Literatuur van politieke, religieuze of raciale minderheden die nauwelijks hoorbaar waren en aan wie we ook een stem moesten geven, aldus Knipscheer in het interview op pagina 10.

Maar het is niet alleen historie wat de klok slaat. Komende week vieren we weer dierendag. Lisette Keus verdiepte zich in het beleid ten aanzien van dieren op Curaçao, sprak met verschillende instanties en hondenbezitters en stelt vast dat er in de toekomst nog werk aan de winkel is.

Goed weekend!

De redactie

Colofon

BLADMANAGER
Karin Wooning
EINDREDACTEUR
Hans Vaders
ADVERTENTIES
Marloes Tak
VORMGEVING
Wendela Ataliede
Stephanie Heyer
Aan deze Ñapa werkten mee:
Marja Berk
Marius Bremmer
Aart Broek
Monique Casimiri
Jorge Curiel
Jeannette van Ditzhuijzen
Verele Ghering
Hans de Haan
Margot Hack
Suhailly Hooi
Bob Harms
Lisette Keus
Shakti Aroena Lakhi
Judice Ledeboer
Shermine Rogers
Jan de Ruijter
Hans Vaders
William ten Veen
May Voges
Ken Wong
Karin Wooning
Ñapa is een publicatie van:
Uitgeverij Amigoe NV
Scherpenheuvel z/n
Curaçao
Tips voor de redactie?
Bel 736-9050
Email napa@amigoe.com
Adverteren?
Bel Marloes Tak
736-9050 / 516-7377
advertentienapa@amigoe.com

'Aandacht voor de slimme spin'

'Aahhh, vertel een verhaaltje?' Is het niet zo dat die vraag vaak werd gesteld voor het slapen gaan? Of misschien nog wel. Op de rand van het bed werden draken gedood, gevaarlijke zeeën bedwongen of stoute kabouters gestraft.

Tekst: Marja Berk Foto's: Ken Wong

In fantasie is immers alles mogelijk. Sprookjes, mythen, sagen en volksverhalen zullen nooit verdwijnen. Maar door de huidige, snelle technologie is het maar de vraag hoe vers zij blijven. Hoe vaak wordt er op de grens naar dromenland nog een verhaaltje verteld, nadat kindlief de I-Pod, Black Berry of DS met moeite terzijde heeft gelegd? Sheila Payne maakt zich daar zorgen over en maakt zich sterk voor het voortbestaan van de volksverhalen over Kompa Nanzi. Een spin.

Even wat uitleg voor degenen die hem niet kennen: Kompa Nanzi de spin is een fabeldier uit de West-Afrikaanse, Caribische en Amerikaanse verhalenwereld die we tegenwoordig kunnen vinden op drie verschillende continenten. De verhalen over Anansi hebben hun mythologische oorsprong in West-Afrika en zijn meegereisd met de slaventransporten naar het Caribisch gebied en het Amerikaanse vasteland. Met de naoorlogse migratie zijn de verhalen vanuit de voormalige koloniën naar Europa gekomen.

In Suriname staan de verhalen bekend als 'Anansitori's', op de Antillen en Aruba zijn het de verhalen van Nanzi. In Nederland gaan de verhalen écht over de spin Anansi. In Ghana echter worden veel Anansi-verhalen verteld waar de spin helemaal niet in voor komt. Daar wordt het vooral belangrijk gevonden dat een Anansi-verhaal ons een duidelijke les leert. De beste vertellers weten deze les nog eens bondig samen te vatten aan het einde van het verhaal. Aan de overkant van de oceaan valt op dat de kleine Anansi vaak zijn best doet om de machthebbers een loer te draaien.

"Kompa Nanzi is een klein, maar slim dier dat bekend staat om zijn streken. De verhalen hebben een boodschap", vertelt Sheila Payne. "Het zijn avonturen waarin wijsheden worden verpakt en de basis werd door de diaspora wijd verspreid."

Payne is verknocht aan de belevenissen van de spin, maar is tegelijkertijd bang dat de verhalen verloren gaan in de snelheid van het hedendaagse bestaan. En dat is niet denkbeeldig. Om Kompa Nanzi weer onder de aandacht te brengen, besloot zij een seminar te organiseren, waarin deze vertellingen centraal staan. "Zeker in deze tijd vind ik dat van groot belang", aldus Sheila Payne. "Kompa Nanzi is onderdeel van onze cultuur, dat moet overeind blijven."

Educatieve waarde van vertellingen, het ontstaan en de diaspora van Kompa Nanzi en de kunst van het verhalen vertellen zijn de thema's van dit seminar. Alles wordt in een interactieve talkshow vorm gegeven en zijn er verschillende storytellers uitgenodigd. "We vinden het heel belangrijk dat er verhalenvertellers aanwezig zijn die op een spannende manier de avonturen van Kompa Nanzi kunnen overbrengen." De spin komt in de verhalen vaak in conflict met Shon Arei, maar weet met zijn vernuft deze wrede machthebber steeds te slim af te zijn. Eén van de bekendste vertellingen is 'De gevlekte koe'.

"Een aantal slaven was gevlucht en woonde in grotten, ver van de bewoonde wereld. Omdat ze gezocht werden konden ze niet zo gemakkelijk aan voedsel komen. De slaven hadden honger. Plotseling verscheen Kompa Nanzi en hij vertelde dat hij het probleem wel even op zou lossen. Kompa Nanzi ging naar Shon Arei, die behalve een plantage ook een wei vol met koeien had. Kompa Nanzi zei tegen Shon Arei dat hij honger had. De zaken gingen echter slecht volgens Shon Arei en het onkruid groeide hem boven het hoofd. Kompa Nanzi bood aan om het onkruid te wieden in ruil voor een gevlekte koe. Shon Arei wilde zijn koe eigenlijk niet kwijt. Hij zei tegen Kompa Nanzi dat het geen gewoon onkruid betrof, maar brandnetels en cactussen. Kompa Nanzi moest alles opruimen zonder zich te krabben. Als hij zich toch zou krabben wachtte hem de galg. Cha Tiger, de tijger, werd aangesteld om te kijken of Kompa Nanzi zich aan de opdracht hield. Toen de brandnetels begonnen te steken, zei Kompa Nanzi tegen Cha Tiger: 'Kijk, ik krijg die bonte koe met al die vlekken!' En op zijn lichaam wees hij aan waar de vlekken van de koe zaten (hier een vlek, daar een vlek), waarbij hij zich ongemerkt even kon krabben. Kompa Nanzi maakte het karwei af, kreeg de koe en gaf deze aan de slaven die er heerlijk van aten. Kompa Nanzi werd hun vriend."

Volgens Payne hebben de verhalen over de spin vele functies. "Op de wereld heb je slechte en goede dingen en Kompa Nanzi is zelf dan ook goed en soms ook slecht. Maar dat kom je overal ter wereld tegen en is van alle tijden, het hoort bij het leven." Ze is van mening dat je als kind met deze tegenstelling geconfronteerd moet worden, omdat het leven niet alleen uit goede dingen bestaat. "De verhalen kweken van oudsher op een speelse manier weerbaarheid", meent Payne, "en zijn eigenlijk een afspiegeling van de maatschappij. Toen en nu."

Het is ook de reden dat het seminar een speciaal onderdeel heeft voor kinderen, een soort festival. "Aan een droog seminar heeft niemand iets. We richten ons ook op kinderen om Kompa Nanzi opnieuw te omhelzen." De spin gaat met zijn tijd mee. Zijn oeroude verhalen hebben steeds weer een stukje tijdgeest meegekregen. Diverse sprekers en verhalenvertellers zullen acte de présence geven. Ze zijn afkomstig uit diverse landen. Elizabeth Hollander, een van de sprekers op het seminar, zal ook het belang van de hedendaagse digitale Kompa Nanzi uitleggen. In deze internettijd geen overbodige luxe. Zij zal benadrukken dat je niet alles moet geloven wat je leest. Dat wat voor jou goed is, niet goed hoeft te zijn voor een ander en andersom. Onderscheid en waakzaamheid. "Daarin ligt ook de basis en de waarde van de Kompa Nanzi-verhalen. Die blijven door de eeuwen heen terugkomen", zegt Payne. De vraag of Kompa Nanzi uit de tijd is zal dan ook uitgebreid worden besproken. "De traditie van oude vertellingen was hier zo sterk en ik zou dat zo graag willen handhaven. Als kind hing ik aan de lippen van mijn vader. Mijn lievelingsverhaal ging over Kompa Nanzi, al paardrijdend op de rug van Cha Tiger. Ik kon er niet genoeg van krijgen", lacht ze.

De spin is door Manchi Pieters verfilmd in een animatiefilm en hij heeft veel onderzoek gedaan naar de achtergronden van Kompa Nanzi. Ze kwam hij erachter dat veel volkeren zich Kompa Nanzi hebben toegeëigend. Naar hun eigen maatschappij en belevingswereld. Zelfs in Rusland bestaat er een animatiefilm over Kompa Nanzi. Op naam van Pieters staan verschillende boeken over de spin die in diverse talen verkrijgbaar zijn. De boeken worden ook gebruikt in het onderwijs.

Sheila Payne benadrukt: "We zijn een nieuw tijdperk ingeslagen. Als land Curaçao. Maar dat wil niet zeggen dat oude, rijke tradities verloren moeten gaan. Kompa Nanzi is een deel van ons erfgoed. En dat moeten we goed bewaren." Ze wil nog even kwijt dat dit seminar mogelijk werd gemaakt door ondersteuning van Samenwerkende fondsen Caribisch deel van het Koninkrijk, Fonds Podiumkunsten, Stichting Doen en Servisio di Kultura i Edukashon.

Voor informatie kunt u contact opnemen met Teatro Luna Blou. Telefoon: 4622209.

Sheila Payne

Gepassioneerd vertelt Payne over het project. "Kompa Nanzi is onderdeel van onze cultuur, dat moet overeind blijven."

Het seminar vindt plaats in Teatro Luna Blou en La Tentashon (jeugdtheater).

Het programma:
Vrijdagavond 7 oktober: om 19.30 uur opening
Zaterdagochtend 8 oktober: kinderprogramma met een échte Kompa Nanzi
Zaterdagmiddag 8 oktober: tienerprogramma - hoe maak je animatie?
Zaterdagavond 8 oktober: Storytelling night
Zondagmorgen 9 oktober: Seminar presentatie en discussie
Zondagavond 9 oktober: Sluiting en opening Muestra Caribe

Kosten
Kinderen tot 12 jaar 2,50 gulden
Ouder dan twaalf en jonger dan 18 5 gulden
18+ per sessie: 10 gulden
Er is 1 sessie voor kinderen, 1 sessie voor de jeugd en er zijn 4 sessies voor volwassenen.

Foto van de week

Dieren kunnen toch prachtige kleuren hebben. Neem deze landschildpad die vol trots in de lens van de camera van Marla Schotborgh kijkt. De voorvaderen van de schildpadden, die zelf al meer dan 200 miljoen jaar op aarde rondsjokken in een tijd dat er nog geen dinosauriërs voorkwamen, leken op hagedissen. Dat een schildpad zich op Curaçao thuisvoelt ligt dus voor de hand. Heeft u een leuke foto? Stuur hem naar napa@amigoe.com

Thuis

Bruiloftsmuziek

Monique Casimiri

We zijn getrouwd in Nederland. Niet direct onze eerste keus, maar budgettair gezien de enige keuze. Als het dan toch in Nederland moest, dan wel met een flink aantal Antilliaanse gewoonten en gebruiken.
Zo ook de muziek. We hadden via mijn zus een geweldige band. En daarbij ook een goede geluidsinstallatie waar cd's gedraaid konden worden.
Thuis hadden we een playlist gemaakt. Merengue's en salsa stonden daarop. Opgenomen in een bepaalde volgorde. Wetende dat dat sfeerverhogend zou zijn.
Halverwege de avond werd de cd ingezet en inderdaad, de voetjes gingen van de vloer en er werd flink gedanst. Niet alleen door de Curaçaose vrienden en familie die er in overvloed waren, maar ook door Nederlandse vrienden en familie.
Ik had het geweldig naar mijn zin, tot onze (Nederlandse) ceremoniemeester mij vertelde dat ze deze muziek wel snapte. Het was net zoiets als Fransje Bauer of Gerard Joling, maar dan in het Papiaments met een ander ritme eronder. Ik wist even niet of ik nu beledigd moest zijn of niet. En ze ging door. Het was steeds dezelfde tekst met een leuk dansje erbij. Ik ben er maanden later nog eens over gaan nadenken. Ik heb helemaal niets met Gerard Joling en nog minder met Frans Bauer, maar snapte wel wat ze bedoelde. Ja, wij hadden ook onze dansjes en ja, ik herkende ook de herhalingen in de muziek, en toch vond ik het nog steeds een soort van belediging. Hoe kon je zo iets tropisch en exotisch als merengue's nu vergelijken met de hoempapa-muziek die Frans Bauer ten gehore brengt.
Onze muziek is elegant, sfeervol en brengt vele verschillende groepen mensen samen. Zij is bindend en ras, leeftijd of afkomst doet er niet meer toe. Hoe anders is dit bij Nederlandse volkszangers. Dat vind je mooi of niet. Iets ertussen in is er niet.
Op de bruiloft werd dit zeer duidelijk. Bij menig liedje stonden we met zijn allen in de lucht te springen, of in onze handen te klappen, we hebben zelfs met zijn allen net gedaan alsof we op een ezel aan het rijden waren. Eh... elegant toch? Of toch niet.
Nu, na een jaar, moet ik bekennen, dat onze ceremoniemeester steeds meer gelijk had. Er zijn zeker parallellen tussen de muzieksoorten. Wat belangrijker is, ik zie het niet meer als een belediging, maar als een compliment.
Zij voelde zich helemaal thuis op het feest, tussen al die gekke Antillianen, die en masse begonnen mee te zingen met Koré buriku en Solo solo. En dat is waar wij in onze cultuur zo goed in zijn. Mensen het gevoel geven dat ze altijd welkom zijn, dat we samen één zijn.
En toch... ertwijl ik dit schrijf moet ik bekennen, of erkennen, dat er de laatste jaren ook een hoop veranderd is op het eiland. Het vanzelfsprekende van bovenstaande is er niet meer. Er wordt, niet in de laatste plaats door politici, met scheve ogen gekeken naar onze medelanders en dit komt niet altijd ten goede aan de sfeer.
Om dit cultuurgoed niet te vergeten en om deze in oude glorie te herstellen: 'zullen we maar weer?'

Geschiedenis van het Korps Politie Nederlandse Antillen 1949 - 2010 (5)

Antillianisering van het korps

Commissaris Paul constateerde in 1959 nog dat voor de helft van het Antilliaanse politiekorps een beroep op Nederlanders werd gedaan. Intensivering van de werving zorgde langzaam maar zeker voor een toename van op de eilanden geboren politiemannen in het korps. Eind 1971 was viervijfde van het korps van ca. 490 man op de eilanden geboren.

Tekst: Aart G. Broek

In de praktijk betekende dit dat ca. 85 politiemannen een Nederlandse achtergrond hadden. Dat was in het totaal toch een zichtbaar aantal. Tachtig procent kwam van de eilanden zélf, grotendeels van Curaçao. Aruba was, verhoudingsgewijs, sterk ondervertegenwoordigd in het korps. Dit eiland leverde nog geen 10 procent van de mankracht. De Arubaanse ondervertegenwoordiging zou pas daadwerkelijk verdwijnen met de verzelfstandiging van dat eiland en het bijkomende ontstaan van een eigen Arubaans politiekorps per 1 januari 1986.

Mankracht tekort

Antillianisering van het korps was wel aan beide zijden van de oceaan, in de Antillen én in Nederland, het verlangen, maar liet zich niet gemakkelijk realiseren. Belangrijke ontwikkelingen van uiteenlopende aard vereisten hoe dan ook een uitgebreider korps. Begin jaren zeventig wees hoofdcommissaris W.H. van Ballegooijen de Jong op de bestaande problemen voor het korps: 'een groeiende bevolking, een sterk in aantal stijgend autobezit, een verhoogde criminaliteit, een sterke toeneming van toerisme met daarmede verband houdende uitbreiding van hotels alsmede een duidelijke mentaliteitsverandering waardoor de levensnormen losser worden.' Hierbij voegde zich nog, meer in het bijzonder op Curaçao, een aanhoudende armoede onder een substantiële groep. Ondanks de rellen van mei 69 werd de werdeling van de welvaart weinig voortvarend aangepakt.

De toename van de bevolking in de jaren zeventig met ruim vijfendertigduizend zielen noodzaakte ongetwijfeld een uitbreiding van mankracht. Die bevolkingstoename was tot dan geconcentreerd geweest op de Benedenwindse eilanden Aruba en Curaçao, maar verkreeg in de loop van de jaren zestig en zeventig ongekende impulsen op het Bovenwindse eiland Sint Maarten. Vanwege de opkomst van een inventief op- en uitgebouwde toeristenindustrie verdrievoudigde het bevolkingsaantal in de jaren zestig, waarna dat nieuwe aantal in het volgende decennium nog eens verdubbelde. Het toerisme als zodanig vereiste meer politie, maar de toeristen niet alleen.

Niet eerder werd de noodzaak om het tekort aan mankracht op te lossen zo nadrukkelijk eveneens gekoppeld aan criminaliteitsbestrijding. De hoofdcommissaris preciseerde de noodzaak enigszins. De controle van de buitendienst van de vreemdelingendienst functioneerde 'vrijwel niet meer wegens gebrek aan geschikte krachten'. Er kon daarenboven niet voldoende aandacht worden opgebracht voor zaken als 'clandestien wapenbezit, verboden loterijen en bestrijding van de handel in verdovende middelen'. In discussies over de organieke sterkte, de kwaliteit van het korps en de noodzaak van Nederlandse bijstand is - tot op de dag van vandaag - de beheersing van de criminaliteit onderdeel blijven uitmaken van de argumentatie.

Vrouwelijke collega's

Mede door ontwikkelingen in Nederland kwam het aantrekken van vrouwen binnen het denken te liggen, dat Antillianisering van het korps nastreefde. Ook leek zodoende het tekort bestreden te kunnen worden. In 1971 meldden 228 vrouwen zich op een oproep om toegelaten te worden tot de opleiding voor politieagente. Twaalf vrouwen werden geselecteerd. Het bestaande eilandelijke leertraject voor aspirant-politiemannen werd niet geschikt geacht voor vrouwen, gegeven 'de heersende mannencultuur' in het instituut op Rio Canario.

Het ongehuwde dozijn vertrok dan ook naar Nederland om in Leusden aan de school voor gemeentepolitie 'De Boskamp' de achttien maanden durende opleiding te volgen. Hiertoe behoorde ook een praktijkstage van drie maanden. De gemeentes Vlaardingen, Hilversum, Delft en Leiden verzorgden deze stages. Eenmaal weer op het eiland volgde nog een cursus van twee weken om kennis te nemen van lokale wetgeving die afweek van de Nederlandse.

Op 19 april 1973 werden de eerste Antilliaanse vrouwelijke politiekrac¬ten officieel beëdigd: Mayda Muzo, Ingrid Juliana, Edna Sintiago, Chandal Zimmerman, Astrid Phelipa, Carina Hugo, Vivian Hansen, Corrie Zieck, Nydia Arvelo, Jeremie Quinland, Orcelinda Dickens en Asmara Thodé.

Bevolkingsaantal totaal Antillen en respectieve eilanden							
	Antillen	Curaçao	Aruba	Bonaire	St. Mrtn.	St. Eust.	Saba
1960	194.371	125.094	58.743	5.812	2.728	1.014	980
1965	209.086	136.289	59.415	6.908	4.233	1.222	1.019
1970	224.827	145.707	60.734	8.191	6.881	1.358	956
1975	239.788	156.209	61982	8.785	10.458	1.363	991
1980	253.334	162.362	64.797	9.061	14.762	1.344	1.008

KPNA aantal personeelsleden (ongeacht plaats van geboorte) 1971	
Curacao	290
Aruba	138
Bonaire	19
Bovenwinden	34
staf hoofdcommissaris	12
totaal	493

KPNA rangen / 1971	
officier	17
onderinspecteur	32
hoofdagent	56
agent 1e klas	305
agent	83
totaal	493

KPNA diensten / 1971	
straatdienst	260
verkeer	55
recherche / Kinder- en Zeden-po-litie	68
vreemdelingendienst	58
diverse diensten	40
staf hoofdcommissaris	12
totaal	493

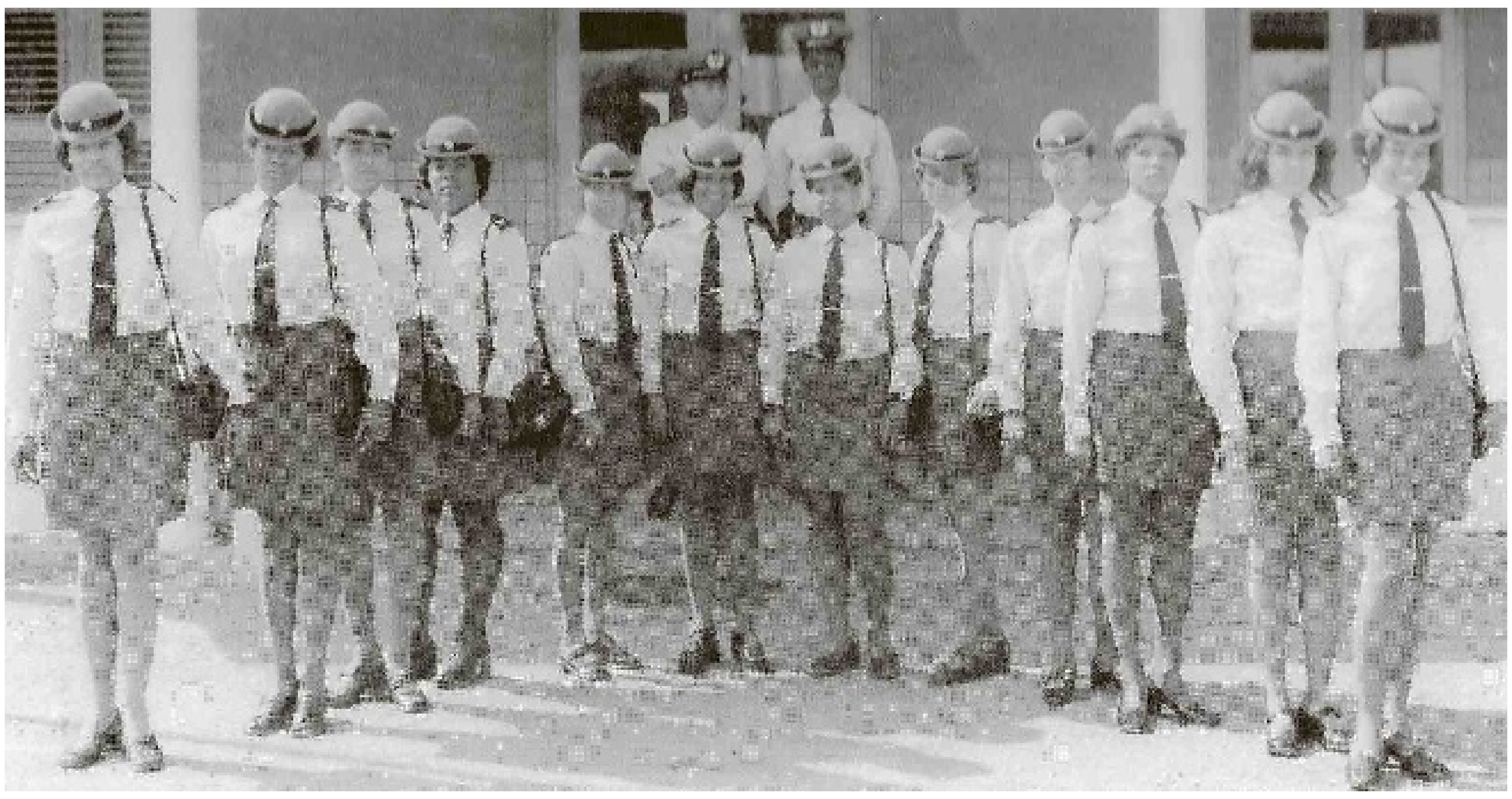

Eerste twaalf vrouwen politiekorps.

De entree van vrouwen in het korps kende aanvankelijk de nodige beperkingen en tegenwerking. Mannen toonden zich weinig bereid om samen met een vrouw op patrouille te gaan. Zij meenden er een taak bij te krijgen, namelijk de bescherming van hun vrouwelijke collega in noodsituaties. Dit zou alleen maar extra gevaar opleveren. Vrouwen zouden uitsluitend ochtenddiensten en geen nachtdiensten moeten draaien, zo verlangde het mannelijk denken.

Emotioneel

Daarenboven zorgde bestaande wetgeving ervoor, dat het aangaan van een huwelijk voor een vrouwelijke ambtenaar betekende dat zij haar baan verloor. In feite 'dwong' de wet het ongehuwd moederschap af, wilde de moeder haar baan behouden. Een agente die zwanger was, werd direct van straat gehaald en kreeg een administratieve baan toegeschoven. De eerste jaren kende overigens alleen Curaçao vrouwelijke agenten, Aruba volgde na enige tijd, en pas in 1979 maakten ook de eilanden Bonaire en de Bovenwindse eilanden kennis met vrouwen uit het korps.

Het dragen van vuurwapens werd evenmin wenselijk geacht, daar vrouwen 'te emotioneel' zouden zijn en bijgevolg zouden aarzelen om te schieten of juist te snel zouden overgaan tot gebruik van het wapen. De training die de vrouwen in Nederland hadden gekregen, werd aanvankelijk niet toereikend geacht om de vrouwen zelf, het korps en de samenleving te beschermen tegen vrouwelijke emotionaliteit.

Eerst in 1977 bepaalde een rechterlijke uitspraak dat vrouwen evenmin welgelijk een wapen mochten dragen. De toenmalige minister van Justitie besloot echter dat de dames een kleiner pistool dan dat van de mannen kregen en ook dat dit vooral niet zichtbaar gedragen diende te worden. De eilandelijke samenleving zou een dergelijk symbool van 'mannelijke' macht en kracht niet in handen van vrouwen willen zien. Het aanvankelijke verbod voor de vrouwelijke agenten om vuurwapens te dragen was bovenal een symbool van de achterstelling en kleinering waarmee de vrouwen dagelijks geconfronteerd werden.

Vernedering

Kort na hun binnenkomst liepen spanningen al zo hoog op, dat de verantwoordelijke minister E. Petronia de psycholoog J.A. Abraham verzocht om nader onderzoek te verrichten naar ervaringen en gevoelens van de vrouwen. Binnen enkele maanden was het 'enthousiasme en de goede wil' waarmee zij waren begonnen, verdwenen. Bij de vrouwen staken onzekerheid, angst voor vernedering, desinteresse en zelfs defaitisme de kop op.

Het rapport legde niet alleen het ongenoegen van de vrouwen bloot en de achterliggende discriminatoire praktijk. Naar Abrahams bevindingen was deze ingebed in

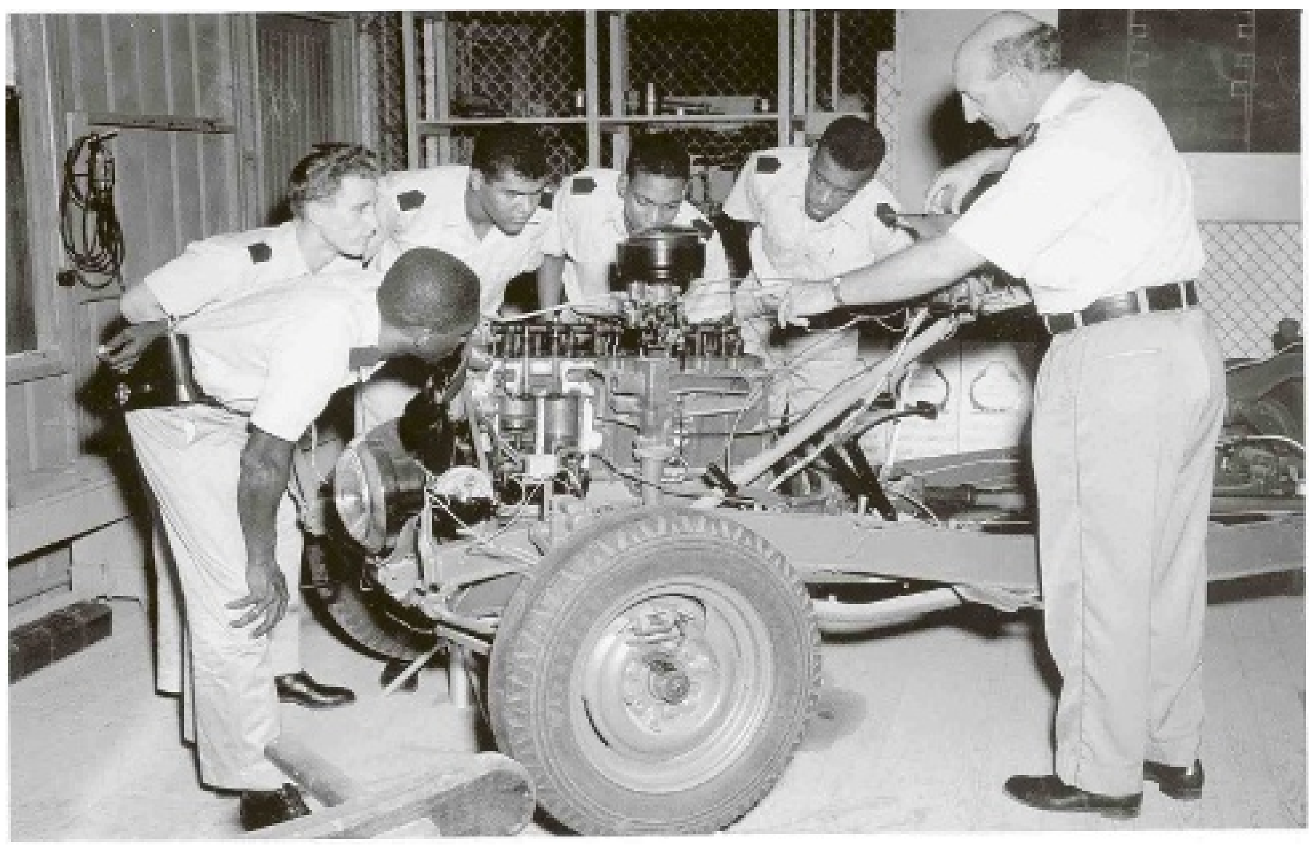

Politieopleiding in de jaren zestig - mannenwerk - collectie Pol.

een veelvoud van andersoortige tekortkomingen, waarvan het hele korps de ongunstige uitwerking voelde. Abraham constateerde een algeheel gebrek aan voldoende kader, liep tegen een wijze van leiding geven aan die verdeeldheid zaaide, gebrekkig coördineerde, rommelig en bij tijd uitgesproken wispelturig communiceerde, verwarring schiep, in essentie regentesk was.

De onderlinge verhoudingen - met name tussen de verschillende afdelingen - waren uitgesproken conflictueus. De uit Nederland afkomstige agenten vormden een nauwelijks geïntegreerde entiteit binnen het korps, mede daar zij geen Papiaments spraken. Het ontbreken van enerzijds geëxpliciteerde waardering en erkenning en anderzijds toereikende disciplinaire maatregelen typeerden de organisatie. Met hun opleiding nog maar net achter de rug verbaasden de dames zich op niet mis te verstane wijze over de beperkte gelegenheden om lichamelijke conditietraining te hebben, om het gebruik van vuurwapens te oefenen, om structureel aanvullende scholing te krijgen, bijvoorbeeld ter verbetering van het contact met het publiek.

Voldoening

Abraham noteerde de klachten en deed overeenkomstig zijn bevindingen de nodige aanbevelingen. De voor de dames discriminatoire aangelegenheden verschoven wel in gunstige zin, wat echter jaren kon nemen. Van de twaalf vrouwelijke pioniers verliet de helft de dienst. Tot de zes vrouwen die bleven, behoorde Ingrid Juliana die hoofd Jeugd- en Zedenzaken zou worden:

'Ik ben nooit getrouwd geweest en ik heb geen kinderen. Daardoor had ik minder last van de mannencultuur die er heerste. Bovendien kost het werken bij het politiekorps veel energie, vooral nu ik hoofd ben bij Jeugd- en Zedenzaken. Ook daarom is het een voordeel dat ik geen gezin hoefde te verzorgen. En toch heb ik veel 'kinderen'. Je schept een band met de jongelui met wie je te maken krijgt, waardoor je ze als eigen kind gaat beschouwen. Werken bij de politie betekent veel voor mij. Ik haal er veel voldoening uit.'

Juliana liet zich in 2007 interviewen door R. Martha (AD, 4 januari). Dit gebeurde in het kader van de viering van het gegeven dat er vijfendertig jaar vrouwen in het korps dienden. Op die dag werd in het World Trade Center op het eiland Curaçao een nieuwe wervingscampagne gestart. Jongeren konden, gekleed in uniform, een foto laten maken op een politiemotor. Vele jonge meiden lieten zich fotograferen, 'zonder zich ervan bewust te zijn,' zo tekende de interviewster van Juliana aan, 'dat er nu nog steeds geen vrouwen lid zijn van de gemotoriseerde brigade'.

Ook in de moderne drugsbestrijding spelen vrouwen geen noemenswaardige rol. In de top van het politiewezen is die al eveneens opmerkelijk beperkt gebleven, ondanks de inspanningen van de belangenorganisatie Stichting Muhé Uniformá Armá (geüniformeerde en bewapende vrouwen). Die werd in het leven geroepen, aangezien vanuit de vakbond de inspanningen ten behoeve van 'vrouwenzaken' door de jaren beperkt waren gebleven.

Tijdelijk

Hoe dan ook aangepakt, voornoemde hoofdcommissaris Van Ballegooijen toonde zich begin jaren zeventig wel bewust van het gegeven dat het nog jaren zou nemen voor het korps volledig uit Antillianen zou bestaan. Voor de lagere rangen leek de problematiek te stroomlijnen maar 'ten aanzien van de officieren en de onderinspecteurs ligt de zaak echter veel ongunstiger'. In het meest gunstige geval zou, zo was begin jaren zeventig de overtuiging, eerst ná 1980 de top van het Antilliaanse korps kunnen zijn ingevuld met Antilliaanse officieren. De Politieacademie in Nederland garandeerde twee opleidingsplaatsen voor Antillianen, wat feitelijk niet toereikend was om het tekort snel te doen verdwijnen. Anderzijds kreeg die garantie ook niet consequent invulling door de uitzending van twee studenten. Hoe dan ook nam het traject van opleiding en ervaring veel tijd. Er zat niets anders op dan het gegeven te accepteren en er rekening mee te houden dat aanhoudend Europese Nederlanders 'tijdelijk' aangetrokken zouden moeten worden. Door het benadrukken van het 'tijdelijke karakter van aanstellingen van Nederlanders' was zeer wenselijk om iedere dreiging voor de positie en bevordering van Antillianen weg te nemen.

Ook ná 1980 kon de Antillianisering onvoldoende gerealiseerd worden. Door soms onverantwoorde bevorderingen, was de top uiteindelijk wel te Antillianiseren gebleken. In de lagere rangen deden leemtes zich voelen en moest een beroep gedaan worden op Nederlandse politiemannen. De Nederlanders waren echter steeds minder welkom, wat weinig verheffende consequenties kon hebben.

Dit is een bewerkt fragment uit: Aart G. Broek, Geschiedenis van de politie op de Nederlands-Caribische eilanden, 1839-2011; geboeid door macht en onmacht, dat in november a.s. verschijnt bij uitgeverij Boom in Amsterdam (ca. 300 pp., gebonden, geïllustreerd, ISBN: 9789461055439).

Medisch

Uitnodiging voor hersentraining

Hersenen zijn een levend orgaan. De algemene opvatting van veel mensen is, dat als je geboren wordt, de vorm en de functie van de hersenen min of meer vastliggen en dat je daar maar weinig aan kan doen. Dit is een misvatting, want uitgebreid hersenonderzoek van de laatste 10 jaar heeft laten zien dat hersenen wel degelijk kunnen veranderen. Het is een plastisch orgaan, want er worden continu nieuwe verbindingen aangelegd tussen de hersencellen.

Tekst: Hans de Haan

Die verbindingen bestaan enerzijds uit informatie-ontvangende tentakels van de hersencellen (dendrieten) en anderzijds uit uitlopers (axonen) ervan die informatie overbrengen naar andere hersencellen. Rondom deze nieuwe uitlopers vormt zich geleidelijk een vettige stof, myeline, die de overdracht van elektrische impulsen tussen de hersencellen bevordert. Al dat hersenonderzoek heeft nu aangetoond dat de kracht van die onderlinge verbindingen (synapsen) toeneemt door oefening en training, vooral met de zintuigen. Alles wat je doet (bewegen, voelen, ruiken, zien, horen en proeven) heeft - afhankelijk van de intensiteit ervan - invloed op die veranderingen.

Haal het beste uit je brein

Alle onderstaande adviezen over wat goed en slecht is voor het brein zijn gebaseerd op neurowetenschappelijk onderzoek en zijn dus niet uit de lucht gegrepen. Er is gekozen voor de 5 levensfasen van het brein, waarbij voor elke fase weer andere adviezen van toepassing zijn. Een aantal van die adviezen lijkt vanzelfsprekend, maar het is nu wetenschappelijk bewezen dat deze adviezen zinvol zijn en helpen om van het brein een fit, sterk en vitaal orgaan te maken.

De zwangerschap

De ontwikkeling van de hersenen van een foetus in de baarmoeder verloopt volgens een strak schema. Een belangrijk proces daarbij is de celmigratie, waarbij de hersencellen zich verplaatsen van de plek waar ze worden aangemaakt naar de plaats waar ze verder uitgroeien. Verder is er het proces van de celdood, waarbij ongebruikte cellen worden opgeruimd. Beide processen kunnen worden ontregeld door het gebruik van slaap- en kalmeringsmiddelen, alcohol en nicotine. Sinds kort is stress aan deze rij toegevoegd. Het kan aanleiding geven tot een miskraam, een laag geboortegewicht en anatomische afwijkingen. De ontwikkeling van een goed brein tijdens de zwangerschap hangt niet alleen af van de kwaliteit van het genetisch materiaal, maar ook van de gezondheid en leefstijl van de moeder. Verder is het innemen van foliumzuur een must ter preventie van het ontstaan van neurologische afwijkingen, zoals een 'open rug'.

GOED VOOR HET BREIN:
gezond eten en drinken, goed op gewicht blijven, foliumzuur innemen, zorgvuldig medicijngebruik, voldoende rusten en slapen.
SLECHT VOOR HET BREIN:
roken, overmatige alcoholconsumptie, stress, het gebruik van medicijnen en drugs.

Het kinderbrein

Kleine kinderen zijn van nature snel en leergierig en het is bewezen dat het kinderbrein groeit en bloeit als het wordt gestimuleerd. Als ze de gelegenheid krijgen veel te praten, ontwikkelen ze een grote taalvaardigheid. Komen ze al vroeg in aanraking met sport, muziek en spelen (bijvoorbeeld schaken), is de kans groot dat ze daarin later zullen uitblinken. Het is daarbij belangrijk dat het kind dingen uit zichzelf doet en met plezier. Ook het effect van het omgekeerde hiervan staat vast. Verwaarlozing, mishandeling, angst en stress eisen hun tol en kunnen leiden tot angststoornissen en depressie.

GOED VOOR HET BREIN:
liefdevolle verzorging, aandacht en veiligheid, het stimuleren van vaardigheden, het aanbieden van uitdagingen, het bevorderen van afwisseling.
SLECHT VOOR HET BREIN:
agressie en geweld, dwangmatige opvoeding, slecht eten, slaapgebrek.

Het puberbrein

In de puberleeftijd vinden grote veranderingen plaats in de hersenen. Het 'moeilijke' gedrag van pubers komt door het feit dat de frontale hersenschors die gecontroleerd en intelligent gedrag aanstuurt, een groeispurt doormaakt. Dit hersendeel werkt bovendien nauw samen met andere hersengebieden die van belang zijn voor remming van het gedrag, het overzien van consequenties, planning en andere intelligente vaardigheden. In deze periode worden de verbindingen aangelegd tussen deze hersengebieden. Dit proces kan ook misgaan door het gebruik van alcohol en drugs met de kans op het ontstaan van verslavingen.

GOED VOOR HET BREIN:
voor ouders: begrip tonen, veel praten en overleggen, grenzen stellen aan het gedrag, alert zijn op verslavingsgedrag.
SLECHT VOOR HET BREIN:
overmatige alcoholconsumptie, gebruik van soft- en hard drugs, het opzoeken van riskante situaties.

Het volwassen brein

De hersenen doen er 25 jaar over om voltooid te zijn. Alle belangrijke verbindingen zijn dan aangelegd, de interne communicatie is optimaal en snel, kortom het brein is perfect, stabiel en flexibel. Wat doen we er dan mee? We gebruiken het voor het werk, het gezin, het sociale leven, sport en hobby's, maar het gevaar ligt op de loer. Veel mensen hebben het te druk en stellen de hersenen bloot aan chronische stress. De eerste symptomen zijn slaapproblemen, nervositeit, prikkelbaarheid en ontevredenheid. Als die overbelasting van het brein niet wordt onderkend en gestopt, kan dit overgaan in burn-out, depressie, angststoornissen en kans op verslavingen. Net als de andere organen in het lichaam, hebben ook de hersenen rust en ontspanning nodig.

GOED VOOR HET BREIN:
verschillende dingen doen, veel bewegen en sporten, regelmatig rust nemen, gezond eten en drinken, ontspannen slapen.
SLECHT VOOR HET BREIN:
voortdurend stress voelen, misbruik van drank en drugs, obesitas en medicijnverslaving.

Het oudere brein

Uit onderzoek is gebleken dat bepaalde onderdelen van de hersenen, waaronder de frontale hersenschors, waarmee we nadenken, plannen, coördineren en onthouden, al op relatief jonge leeftijd beginnen te krimpen. Dit komt niet door verlies van hersencellen, maar door het achteruitgaan van de kwaliteit van de verbindingen. In de hippocampus, waar nieuwe informatie in het geheugen wordt opgeslagen, wordt een flinke teruggang gezien. Uiteindelijk leidt dit tot verlies van cognitieve functies (met betrekking tot kennis), trager denken, geheugenverlies en verminderd reactievermogen. Hoe snel dit gaat, hangt enerzijds af van de oorspronkelijke conditie van het brein en anderzijds van het nog actuele gebruik ervan.

GOED VOOR HET BREIN:
geestelijk actief blijven, een groot sociaal netwerk in stand houden, gezond leven met veel beweging, nieuwe ervaringen opdoen, veel variatie in activiteiten toepassen.
SLECHT VOOR HET BREIN:
niets doen, verval zonder meer accepteren, geen interesse meer tonen, uitdagingen uit de weg gaan, verwaarlozen van de fysieke conditie.

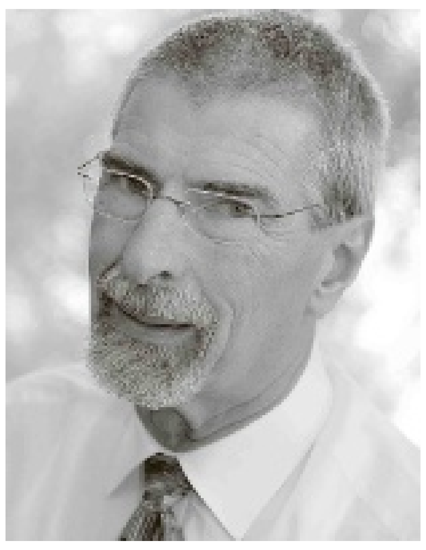

Hans de Haan is arts en jarenlang actief geweest als medisch adviseur bij diverse instanties.

Verzorging

De huid gereinigd (1)

Om een zo mooi mogelijke huid te hebben en te houden is het heel belangrijk uw huid iedere dag opnieuw goed te reinigen. Dit reinigen moet eigenlijk een vast ritueel zijn of worden in uw dagelijkse huidverzorging. Deze week stap 1, het verwijderen van make-up.

Tekst: Shermine Rogers

Door een goede reiniging met de juiste producten afgestemd op uw huidtype, worden schilfertjes verwijderd en de doorbloeding van de huid gestimuleerd, waardoor de huid er frisser en gezonder uit gaat zien. Dit reinigingsritueel begint met het verwijderen van de make-up. Voor het naar-bed-gaan moet de make-up er helemaal afgehaald en de huid grondig gereinigd worden.
Voor de kwetsbare huid rond de ogen kunt u het beste een speciale oogmake-up remover gebruiken die dit kwetsbare huidgebied prima en zacht kan reinigen. Heel goed hiervoor is bijvoorbeeld een product dat de make-up maar ook de oogmake-up verwijdert zonder de gevoelige huid rond de ogen te beschadigen of te irriteren. Dit is heel eenvoudig.

U doet de remover op een natte uitgeknepen wat die u vervolgens eerst even een paar seconden zachtjes tegen het oog drukt. Daarna gaat u met zachte roterende bewegingen over het oog in de richting van de klok.

Hierna van boven naar beneden over de wimpers. Dit alles herhaalt u enige keren om de mascara er grondig af te halen. Vooral waterproof mascara is nogal hardnekkig te verwijderen en hiervoor bestaan dan ook speciale oogmake-up removers. Vergeet ook vooral niet om met de wat onder de onderste wimpers door te gaan. Is de wat vuil, draai hem dan om en herhaal de procedure met de schone kant nog een keer.
Hierna haalt u de rest van de make-up er af eveneens door wat cream (reinigingscrème) op twee vochtige uitgeknepen watten te doen en deze vast te houden tussen uw beide wijs- en middelvingers. Dan gaat u met zachte bewegingen vanaf uw voorhoofd naar uw hals. Steeds vanuit het midden van het gezicht naar de zijkanten.

Hebt u het hele gezicht gehad, keer dan de beide watten om en met de schone zijde herhaalt u deze procedure. De crème maakt de huid grondig schoon zonder het evenwicht te verstoren en houdt de huid zacht en soepel. Hierna haalt u alle restjes met een aan het huidtype aangepaste lotion op dezelfde wijze als hierboven beschreven er af.

In de volgende afleveringen komen in totaal zes stappen van gezichtsreiniging aan bod.

Shermine Rogers studeerde in Groningen en werkte jarenlang in Nederland als allround schoonheidsspecialiste, pedicure en nagelstyliste. Ze gaf workshops over huidverzorging en schreef over haar vak in verschillende bladen. Een jaar geleden keerde ze terug naar Curaçao, waar ze werkt als schoonheidsspecialiste. Om de week verzorgt Shermine een rubriek in Ñapa over verzorging van de huid in de ruimste zin van het woord.

Beweging

Fietsen en osteoporose

Twintig procent (10 miljoen)van de Amerikaanse vrouwen heeft osteoporose en 34 miljoen vrouwen in de Verenigde Staten hebben een voorstadium van osteoporose. Vijftig procent van de vrouwen boven de 50 zal een fractuur krijgen van de heup, pols of wervels. Na elke fractuur is het risico op een nieuwe fractuur twee keer zo groot, na een wervelfractuur is die kans vier keer zo groot. We spreken hier over 2 miljoen fracturen met een kostenplaatje van 19 miljard dollar (peildatum 2005).

Tekst: CVF

Botten zijn opgebouwd uit kalk (calcium). Bij osteoporose wordt het bot broos door ontkalking. Naast die ontkalking verandert ook de structuur van het bot wat bijdraagt aan de zwakte van het bot en dus het risico op botbreuken vergroot. Bij 15 procent daling van de botmassa verdubbelt het fractuurrisico.

Botdichtheid

Door lichamelijke activiteiten neemt de botdichtheid toe. Tussen het vijfentwintigste en dertigste levensjaar bereikt de botdichtheid z'n piek. Er zijn indicaties dat hoe groter de botdichtheid op je 25e is, hoe kleiner de kans op osteoporose. Je spaart als het ware bot voor later, waardoor je een buffer hebt opgebouwd voor het botverlies.

Oorzaken

Vrouwen hebben vier keer meer kans op osteoporose dan mannen. Andere factoren zijn: een lage bloedspiegel van de hormonen oestrogeen/testosteron, overmatig alcoholgebruik (meer dan drie consumpties per dag), hoge bloedspiegel van schildklierhormoon, bijnierschorshormoon, roken, het gebruik van corticosteroïden (prednison) of de medicatie voor borst/prostaatkanker en lange periodes van inactiviteit/bedrust.
De diepte en het aantal van de gezichts- en nekrimpels van vrouwen na de menopauze staat in relatie tot de botontkalking. Hoe dieper en veeltalliger de rimpels, hoe groter de botontkalking.

Fietsen

Je verwacht dat leeftijd een factor is bij osteoporose, maar het blijkt dat een groot aantal adolescente wielrenamateurs die afwijking ook heeft.
Uit recent onderzoek blijkt dat 89 procent van de onderzochte groep competitieve amateurwielrenners (leeftijd: eind 20 begin dertig!) een voorstadium van osteoporose heeft of osteoporose. Bij een andere studie werd de botdichtheid van hardlopers, zwemmers, fietsers en tri-atleten vergeleken. De hardlopers hadden de grootste botdichtheid en fietsers hadden de laagste botdichtheid.
De oorzaken van het botverlies bij fietsers zijn nog niet helemaal duidelijk, maar worden gezocht in het niet belastende karakter van fietsen voor de botten en de grote inspanning die invloed kan hebben op de hormoonspiegels en leidt tot overmatige transpiratie. Bij wielrenners die gedurende het racen calciumhoudende drank tot zich namen was er veel minder sprake van botverlies. Moutainbikers hebben in vergelijking tot de wielrenners een hogere botdichtheid, door de sprongen met de fiets is er natuurlijk sprake van belasting van de botten.

Behandeling

Met behulp van medicatie, goede voeding en bewegen kan de ontkalking worden ingedamd. Het is natuurlijk van belang dat er een goede botmassa, de botspaarbank, wordt opgebouwd gedurende de adolescentie. Dat voorkomt op latere leeftijd overmatig botverlies.
De botmassa neemt toe door gewicht te nemen, met name piekbelasting. Dus wandelen/rennen en touwtje springen zijn activiteiten die aanbevolen zijn. Zwemmen en fietsen zijn gunstig voor de gewrichten, maar door de geringe of afwezige gewichtname niet prikkelend genoeg voor de botten.
Darnaast is evenwichtstraining natuurlijk van groot belang, waardoor de kans op vallen bij de oudere patiënten wordt voorkomen. De evenwichtstraining en de botbelasting zijn onderdelen van behandelingen, die de fysiotherapeut ook bij andere aandoeningen toepast.

De rubriek 'Beweging' verschijnt om de week in de Ñapa en wordt verzorgd door de Curaçaose Vereniging van Fysiotherapeuten. Meer informatie: www.fysiotherapiecuracao.com of email info@fysiotherapiecuracao.com.

Werelddierendag 2011

‘Weinig progressie in beleid’

Vorig jaar stond in de Ñapa - in het kader van Werelddierendag - een tweetal artikelen over zwerfdieren, het dierenbeleid, wie de verantwoordelijkheid draagt voor de zwerfdieren, en de verschillende stichtingen die zich inzetten voor het wel en wee van de Curaçaose dieren. We maakten kennis met deze stichtingen (de Dierenbescherming, CARF en Stichting Dierenhulp), maar ook met overheidsinstellingen als de Veterinaire dienst, de SKS en de speciale Hondenbrigade. We concludeerden dat de overpopulatie aan dieren - met name de honden - een collectief probleem is, dat de verantwoordelijkheid voor de verzorging en de sterilisatie van de dieren bij de baasjes zelf ligt, maar dat uiteindelijk de overheid de eindverantwoordelijkheid draagt voor het reguleren van de populaties ten behoeve van de volksgezondheid en volksveiligheid.

Aanstaande dinsdag is het alweer vier oktober, een mooie aanleiding om wederom licht te werpen op de dieren van Curaçao, de ontwikkelingen ten opzichte van vorig jaar en eens dieper in te gaan op de hondenverordening voor ‘gevaarlijke honden’ die op het eiland van kracht is.

Tekst: Lisette Keus

Iedereen met enig observatievermogen moet het zijn opgevallen dat er ook dit jaar wat betreft de zwerfhonden en -katten, niet erg veel veranderd is ten opzichte van het voorgaande jaar. De bovengenoemde stichtingen doen alle erg hun best, maar het is gewoonweg dweilen met de kraan open. Een structurele aanpak vanuit de overheid lijkt er nog steeds niet te zijn. Een medewerker van de Veterinaire dienst stond ons telefonisch te woord en zei hierover: “Loslopende honden vallen onder de Dierenbescherming, zij moeten ervoor zorgen dat ze opgeruimd worden, in alle betekenis van het woord. Dus vangen, opvangen, plaatsen of afmaken. Dat de honden ziektes hebben, wat slecht kan zijn voor de volksgezondheid, blijft een groot probleem en valt wel onder onze verantwoordelijkheid. Maar zoals overal na 10-10-10, verkeert alles hier in het ongewisse. We zijn nu aan het afwachten wat de toekomst ons brengt.”

Dierenbrigade

Met andere woorden, we hoeven van de Veterinaire dienst niet veel initiatief te verwachten met betrekking tot deze problematiek. Door naar de SKS (Servisio di Kontrol i Siguridat). Zij hebben sinds vorig jaar namelijk een eigen Dierenbrigade die belast is met de handhaving van het dierenbeleid.
Vorig jaar legden leden van de Dierenbrigade ons uit dat ze onder de overheid vallen en zij zich derhalve moeten houden aan de prioriteiten die de overheid stelt. Dit was toentertijd niet de overpopulatie van honden of dierenmishandeling, maar voornamelijk het bestrijden van gevaarlijke honden - zoals pitbulls - op grond van de hondenverordening. Men zei toen dat men vond dat er een officier van justitie moest komen die speciaal belast zou zijn met dierenzaken. Deze voorschriften bestonden al, maar er was nog geen aandacht voor.
Dit jaar spraken we weer met de Dierenbrigade en kwam het erop neer dat ook nu voornamelijk de handhaving van de ‘hondenverordening’ prioriteit heeft: “Ik kan u nu niet precies vertellen wat de aantallen zijn, dat zou ik moeten opzoeken, maar nog steeds komen er elke dag meldingen binnen van honden die onder de criteria vallen van ‘gevaarlijke honden’ en regelmatig worden er honden in beslag genomen. Dit gaat om onder meer agressieve honden of honden die niet geregistreerd zijn. En ja, er is inmiddels een officier van justitie die speciaal belast is met hondenzaken.”

Beleid ‘gevaarlijke honden’

Op de avond voor Werelddierendag in 2007, nam de Eilandsraad een aangescherpte versie van de hondenverordening uit 1947 aan. Al langer zat dit in de koker, maar naar aanleiding van een incident in mei 2007 met twee pitbulls - waarbij een jongen van vijf jaar overleed - zetten de autoriteiten er meer druk achter. In de verordening kwamen regels te staan die er uiteindelijk voor moeten zorgen dat pitbulls en pitbullachtige honden op het eiland uitsterven.
We spraken een ‘gevaarlijke hond’-bezitter die liever anoniem wil blijven: “Ik heb een pitbull omdat ik het een dier met karakter vind. Sommige fokkers fokken de dieren speciaal om hun agressieve aard. Deze dieren worden daarom ook niet aangeduid als ras, dus het zijn niet per se pitbulls. Kort komt het erop neer dat er verschillende soorten honden zijn die van nature agressief zijn. Deze beesten worden nog agressiever gemaakt door een ‘verkeerde’ opvoeding (zodat ze bijvoorbeeld extra goede waakhonden zijn of kunnen vechten in illegale hondengevechten). Met deze beesten wordt dan gefokt, met als gevolg: ‘terror terriers’. Maar als je zo’n dier goed opvoedt, kunnen het heel lieve honden zijn. Ze blijven wel een wat minder aaibaar karakter hebben dan bijvoorbeeld een labrador en het blijven territoriale beesten. Ze zullen het erf goed bewaken, maar echt agressief zijn ze niet. Dat er een verordening bestaat vind ik wel goed, maar met het moedwillig uitsterven van zo’n dier ben ik het weer niet eens. Wel dat er controle is en vooral omdat er ook gevechten gehouden worden met die honden, dat is echt erg.”

De controle houdt in dat elk dier dat onder de term ‘pitbull of pitbullachtige’ valt, gesteriliseerd of gecastreerd moet zijn en geregistreerd met een chip. De omheining van de tuin of het terrein van het dier moet zo zijn dat het niet kan ontsnappen en tevens moet er een dubbele deur in die werkt als een sluis. Als het dier op straat is moet het gemuilkorfd zijn en aangelijnd, en moet de eigenaar de papieren van ontheffing op zak dragen.
Gebeurt er toch iets of is het dier niet geregistreerd, dan wordt het dier in beslag genomen, opgesloten bij de Veterinaire dienst en dan moet het baasje voor het gerecht verschijnen.

Hond weer terug

Eduardo Lieuw-A-Len wist vorige week zijn Mechelse herder, Chico, te redden. De hond werd namelijk in beslag genomen nadat hij tegen de buurvrouw was opgesprongen en zij hierbij verwondingen opliep. Bij de rechter in eerste aanleg kwam het tot een veroordeling, maar afgelopen week volgde er vrijgespraak.
Lieuw-A-Len: “Ik heb een Melchelse herder, die niet onder de term ‘gevaarlijke hond’ valt. Hoewel het wel een heel waakse hond is en je dus niet zomaar het erf op kunt lopen, zal hij buiten de omheining niets doen. Mijn hond is tegen mijn overbuurvrouw opgesprongen en heeft haar toen met zijn nagels gekrabd. De volgende dag is zij pas naar de dokter gegaan en pas drie maanden later deed ze aangifte.”
“Zes maanden lang heeft hij in zijn eentje in een hok gezeten bij de Veterinaire dienst en we mochten hem niet zien. Alleen via de dierenarts hoorde ik af en toe hoe het met hem ging. Toen we hem terugkregen was hij wel een beetje vermagerd, had hij karpatten en liep hij een beetje stroef door het kleine hok waar hij al die maanden in heeft gezeten, maar de mensen van de SKS hebben verder goed voor hem gezorgd hoor.”
“Ik ben de dupe geweest van regels en wat er precies in de hondenverordening staat weet ik niet, maar ik ben het er wel mee eens dat gevaarlijke pitbulls moeten inslapen. Maar je moet wel goed kunnen bewijzen dat het dier gevaarlijk is en naar een baasje luisteren. Wat ik namelijk graag nog wil meegeven is dat de drie rechters in hoger beroep erg vriendelijk waren. Ze waren professioneel en namen de tijd om naar mijn verhaal te luisteren. Bij de eerste keer werd er binnen vijf minuten een beslissing genomen, terwijl de rechters in hoger beroep op alles ingingen. Ik ben uiteindelijk vrijgesproken, zelfs geen voorwaardelijke straf.”
“Ik hoop dat we met deze uitspraak de mensen een hart onder de riem steken doordat we laten zien dat het kan. Veel mensen denken bij de eerste uitspraak dat het geen zin heeft of ze hebben geen zin in die rompslomp, maar ik heb mijn hond terug. Ik denk dat er zeker wel gevallen zijn waarbij er fouten worden gemaakt en er dieren onnodig worden afgemaakt. Daar zou het Openbaar Ministerie beter naar moeten kijken. En ook dat je je hond mag zien bij de Veterinaire dienst. Mijn hond kwam thuis en werd gelukkig door de andere honden goed ontvangen, overweldigend was het. Hij heeft zich ook direct weer aangepast. Gelukkig maar en we zijn blij hem terug te hebben.”

Vrijwilligers, pleeggezinnen of een nieuw thuis zijn altijd van harte welkom. Bij welke stichting u zich ook aansluit.
- www.carf.an
curacao.animal.rights.foundation@gmail.com
- www.dierenhulp.nl
info@dierenhulp.nl
- www.dierenbeschermingcuracao.com
info@dierenbeschermingcuracao.com

De pitbull heeft de naam een gevaarlijke, agressieve hond te zijn. Het lijkt echter vooral een kwestie van opvoeding.

‘Beschaving’

Mahatma Gandhi zei ooit: “De beschaving van een volk is te meten aan de manier waarmee het met haar dieren omgaat.”

De voormalige Nederlandse Antillen afgelopen april derde werd op de ranglijst van de meest dieronvriendelijke landen.

Het begint met respect voor de dieren in de directe omgeving, de zorg voor de dieren die dat niet voor zichzelf doen of die afhankelijk zijn van de mens. Wellicht is een mooie dag om hiermee te beginnen: aanstaande dinsdag, op Werelddierendag - maar liever nog gisteren.

BBplein

What's in a 'Shirt'

Welkom op het BB-plein! Het plein voor Bewust Burgerschap, Bewuste Bario, Bewust Bedrijf en Bewust Bestuur, waar duurzame ontwikkeling op Curaçao centraal staat. De plek waar we kennis en ontwikkelingen over duurzaamheid zullen delen en waar we elkaar zullen 'ontmoeten' om gezamenlijk duurzaamheid als drijvende kracht voor onze maatschappij te maken. Ook u kunt bijdragen, mail uw vraag, verhaal of reactie naar aroena.kcc@onenet.an

Tekst: Shakti Aroena Lakhi

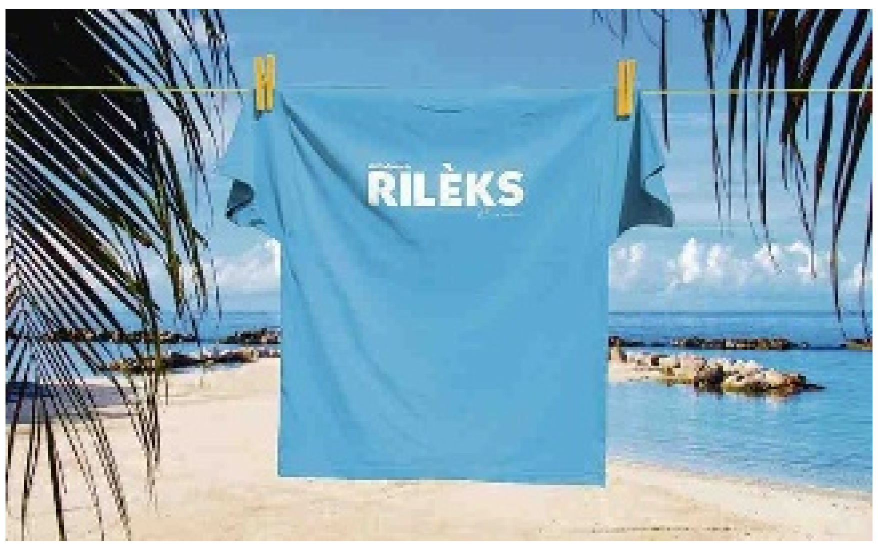

U heeft ze vast wel gezien. De kleurrijke shirts met woorden als Dushi, Rilèks en Hopi Great als opdruk. Sinds 2007 zijn deze shirts beschikbaar. Eerst als souvenir, maar nu als trendy en stylish kledingmerk met een duurzaam imago. Het initiatief begon bij tekstschrijfster Susanne van Sambeek en is vanaf 2008 door Irèn Nooren van grafisch ontwerpbureau Momento ViVi overgenomen. Sindsdien is dit bedrijf het product 'Shirts en Words' aan het verfijnen door het stijlvol te maken en tegelijkertijd een maatschappelijk belang te geven. De missie van 'Shirts en Words' is: 'Devoted to Curaçao, Devoted to the environment, Devoted to children'. Maar hoe geeft 'Shirts en Words' vorm aan deze missie en wat maakt dit initiatief zo duurzaam?

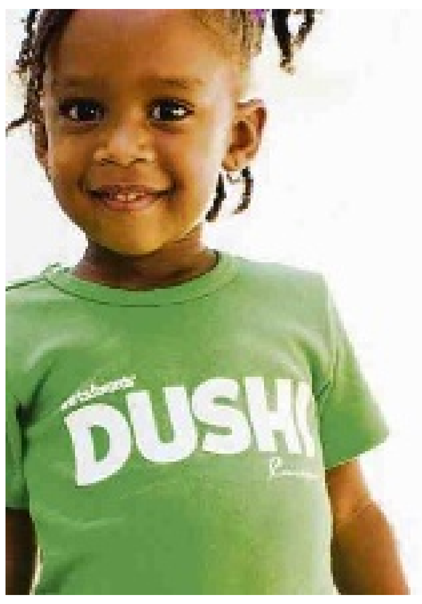

'Devoted to Curaçao' uit zich in de boodschap die 'Shirts en Words' wil uitdragen. En dat is Curaçao en Papiamentu op een positieve manier te promoten op Curaçao en in Nederland. Het initiatief gaat er vanuit dat iedereen die Curaçao een warm hart toedraagt een 'Yu di Kòrsou' is, ongeacht geloof, ras, nationaliteit of geboorteplaats. Hiermee wordt een gevoel van eigenwaarde gecreëerd bij een ieder die zich verbonden voelt met dit eiland. Trots om verbonden te zijn met Curaçao! Deze boodschap raakt duurzaamheid op meso-niveau waarbij de zelfbewuste burger zich één voelt met zijn leefomgeving en zijn liefde voor haar toont. Ook wordt hiermee een verbinding gemaakt met het sociale aspect van duurzaamheid, waar een gelukkig mens centraal staat.

Het bijzondere van de T-shirts is verder dat ze vervaardigd zijn van biologisch katoen. Dit betekent dat dit katoen milieuvriendelijk (zonder bestrijdingsmiddelen en kunstmest) geteeld is. En dat is een enorme verbetering ten opzichte van gangbaar katoen waar in de teelt relatief veel chemische bestrijdingsmiddelen en kunstmest worden gebruikt. Daarnaast zijn de T-shirts gekleurd met milieuvriendelijke verfstoffen. Kleurstoffen die voor mens en milieu onschadelijk zijn. Hiermee wordt een bijdrage geleverd aan het planet-aspect van duurzaamheid, waarbij liefde voor onze leefomgeving en zorg voor onze natuur voorop staat: 'Devoted to Environment'.

Het derde missiepunt 'Devoted to children' komt naar voren in het feit dat per verkocht T-shirt een gulden (profit-aspect) wordt gedoneerd aan de jeugdvoetbalclub Orguyo uit Brievengat. Daarmee wordt de Curaçaose jeugd gestimuleerd om te bewegen zodat zij zich 'lekker in hun vel' voelen. Op deze manier draagt 'Shirts en Words' bij aan duurzaamheid op micro-niveau, waarbij het individu vanuit verbinding met zichzelf centraal staat. Jongeren kunnen zich door middel van sport en spel behalve fysiek ook psychisch op een positieve manier ontwikkelen. Tevens worden door de opbrengsten van de T-shirts inkomsten gegenereerd voor het initiatief zelf en voor de voetbalclub. En hiermee wordt voldaan aan het profit-aspect van Duurzame Ontwikkeling.

Dus beste lezer, als u de gelukkige bezitter bent van één van deze shirts weet dan dat u bijdraagt aan een 'feeling good', 'looking good' en 'doing good' imago voor uzelf en Curaçao. Deel dit verhaal met uw andere 'Yu di Kòrsou'-genoten overal ter wereld.

Meer informatie: www.shirtsandwords.com

Het BBontmoetingsplein is een initiatief van milieudeskundige en duurzaamheidsspecialist Shakti Aroena Lakhi. Zij is consultant bij Kool Caribe Consult en heeft zich ten doel gesteld duurzame ontwikkeling op Curaçao te bevorderen door onder meer kennisuitwisseling.

Kinderopvang en duurzaamheid

Duurzaamheid in de praktijk brengen heeft alles te maken met rekening houden met elkaar. Omdat je je bewust bent van de gevolgen van je handelen voor de generaties na jou, ben je bereid dingen te doen of juist te laten. Je moet daarvoor een stukje egoïsme en gemakzucht overwinnen en de kracht die je daarvoor nodig hebt kan je halen uit de verbondenheid die je voelt met je omgeving, je medemens en de natuur. Kleine kinderen ervaren die verbondenheid nog heel intens, ze maken nog geen onderscheid tussen zichzelf en hun omgeving. Dat kan je horen als ze over zichzelf spreken in de derde persoon. Voor hen maakt het geen verschil of ze het over zichzelf of over een ander hebben. Ze zijn nog verbonden met alles om zich heen, maar willen zich ook voortdurend verbinden met alles om zich heen. Kijk maar eens naar een klein kind, met hoeveel overgave en enthousiasme het op ontdekkingstocht gaat in de wereld en nieuwsgierig alles wil pakken en onderzoeken, zelfs in de mond wil stoppen! Het maakt daarbij geen onderscheid tussen wat goed of slecht voor hem is, het stelt zich volledig en vol vertrouwen open voor de wereld om zich heen en kan zich daar nog niet voor afsluiten. Hoe indrukwekkend zijn daardoor de ervaringen die het in de eerste fase van zijn leven opdoet en hoe belangrijk dus ook dat wij als opvoeders ons bewust zijn van de invloeden waaraan we onze kinderen blootstellen, want het maakt voor het latere gevoel van betrokkenheid en eerbied voor je medemens en de natuur veel uit welke ervaringen je als klein kind hebt opgedaan.

Kinderen in de leeftijd van 0-7 jaar (en ook lange tijd daarna nog) bootsen ons voortdurend na. Zij luisteren niet zo zeer naar wat we zeggen, maar nemen met hun hele wezen heel nauwkeurig waar wat we doen en vooral hoe we dat doen, met welke intentie, met welk gebaar. Doen we de dingen met aandacht en met zorg? Rustig of gehaast? Met plezier of tegenzin? Spreekt er respect en eerbied uit ons gebaar voor de mensen en dingen om ons heen of onverschilligheid? Dat alles is het voorbeeld voor onze kinderen en eerst in het spel en later in hun leven laten ze zien hoe het voorbeeld dat zij kregen is geweest.

Ik vraag me af in hoeverre hier tegenwoordig bij stilgestaan wordt nu meer en meer de nadruk is komen te liggen op het vergroten van cognitieve vaardigheden op steeds jongere leeftijd en de kinderopvang steeds meer op een school begint te lijken. Terwijl kleine kinderen toch vooral sociale verbanden nodig hebben waar aandacht, zorg en tijd voor hen is, waar samen gegeten en gezongen wordt, waar mooie verhalen worden verteld, waar met ze gepraat en naar ze geluisterd wordt, waar samen feesten worden voorbereid en gevierd en waar ze naar hartenlust in hun spel met elkaar het leven kunnen leren en nabootsen om zo te oefenen wat het is om mens te zijn. Dat vormt een kind mijns inziens vele malen diepgaander tot waarvolle burgers, dan alles wat hen op cognitief gebied vaak al op heel jonge leeftijd wordt bijgebracht. Daarvoor is nog tijd genoeg als het kind eenmaal naar de basisschool gaat.

Maria Melaan
Peuterspeelgroep 'De Sterrekinderen'

Culturele Agenda

Culturele Agenda

Kunst & exposities

Art2gether
Op vrijdag 7 oktober vindt in Atelier Art2gether de opening plaats van de expositie 'Niet gedacht, toch gedaan', van Joanne den Dulk. Behalve grote en kleine kleurrijke doeken ook borden, schalen, potten en vazen. De expositie is te zien t/m 30 oktober
Opening expositie: vrijdag 7 oktober 18.00-20.00 uur, Atelier Art2gether, Kaya Ma Pieternella M12 (afslag St. Michiel);
Openingstijden: zaterdag 8 en zondag 9 oktober open van 10.00 - 16.00 uur, met mogelijkheid van gratis proefles, verder dinsdag van 08.00-12.00 uur, woensdag 18.00-21.00 uur en op afspraak.
Meer informatie: Astrid van Dorp, tel. 515-3141.

Atelier 2000
Atelier 2000: Ben je tussen de 18 en 22 jaar oud en wil je gaan studeren aan een kunstacademie en moet je een portfolio maken? Schrijf je dan in voor Atelier 2000 bij Landhuis Bloemhof, waar je iedere dinsdag van 17.00 tot 20.00 uur door de ervaren kunstenaars Babette de Waele en Jolien van Kesteren onderwezen zult worden in de basistekentechnieken, multimedia experiment, fotografie, illustratie, model tekenen en schilderen, het surrealisme, met klei werken en 3D sculpturen maken.
Kosten: 100 gulden per maand.
Eerste les dinsdag 11 oktober om 17.00 uur.
Contact: Landhuis Bloemhof, tel. 737.5775 of email naar info@bloemhof.an.

Pietermaai Smal Festival
In het kader van Siman di Kultura vindt zaterdag 1 oktober het Pietermaai Smal Festival plaats van 14.00 tot 24.00 uur. Met eten en drinken, antiek en een verzamelmarkt, exposities van diverse lokale kunstenaars en veel live entertainment voor de hele familie.

Bloemhof Workshops

Landhuis Bloemhof biedt verschillende workshops aan voor de komende maanden:

Model Drawing/Painting door Hanneke Floor
Zaterdag 15, 22 en 29 oktober en 5 november van 10.00 tot 13.00 uur.
Kosten: 175 gulden
Materiaal: 2B potlood.

Jewelry Design with Silver Clay door Margo Nelissen
Donderdag 13, 20 en 27 oktober van 18.00 tot 21. 00 uur
Kosten: 225 gulden
Materiaal inclusief.

Experimental Expressions door Mimi van Bindsbergen
Woensdag 9, 16, 23 en 30 november
Kosten: 125 gulden
Materiaal: pen, (kleur)potlood en notebook

Basis printtechnieken door Babette de Waele
Zaterdag 12, 19, 29 november en 3 december van 10.00 - 13.00 uur

Object decoratietechnieken door Gloria Luz de Waal
23 en 24 november van 18.00 - 21.00 uur

Meer informatie: www.landhuisbloemhof.an of bel: 737-5775.

Dans & Theater

Boskwiri - Ora bo ta wak den di mi, otro ta fiesta den di bo
Dit stuk beschrijft het verhaal van een dronken man die zich erg bemoeit met het leven van anderen. De hoofdrolspeler (Boskwiri) van dit verhaal is dagelijks te vinden bij een snèk. Hij voert het hoogste woord en heeft commentaar op iedereen. Zelf vindt hij dat zijn leven perfect is. Zijn vrouw zal hem zeker niet verlaten en bij hem kan nooit iets misgaan. Dit verhaal probeert te vertellen dat wanneer je zelf zo bezig bent met het leven van een ander, je vergeet en niet door hebt wat er in je eigen leven gebeurt. In het stuk is er ook een speciaal optreden van Chokoi.
Zondag 2 oktober om 15.00 en 20.00 uur
Locatie: Teatro Luna Blou
Entree: 27,50 gulden
Taal: Papiamentu

UNTOLD - Remember, a journey through time
Remember vertelt het verhaal over Afanaisa, een Afro-Nederlands meisje van 18 jaar dat na de dood van haar opa overspoeld wordt door visioenen. Deze visioenen nemen haar terug in de tijd naar Afrika en het Caribische gebied. De voorstelling kent een uitdagende mix van muziek, dans en theater en laat zien welke krachtige aansprekende figuren onze geschiedenis kent en wat deze voorbeelden betekenen voor de jongeren van nu. Behalve de voorstelling in Luna Blou zal de cast van Untold workshops geven aan jongeren van de Curaçao Talent Academy en ter afsluiting wordt er een talkshow georganiseerd door de Mosa Media Talentgroup in La Tentashon.
De gehele cast van Untold bestaat uit jongvolwassenen uit Amsterdam die besloten het heft in eigen hand te nemen en hun eigen verhaal te vertellen via theater en dans. Het verhaal dat volgens hen niet vaak genoeg verteld wordt. Het verhaal waar zij hun kracht uit putten.
Dit project wordt ondersteund door Kratern Theaterwerkplaats Zuidoost, Mosa Media Talentgroup Amsterdam, Prins Bernhard Cultuurfonds Curaçao, Fonds voor Cultuurparticipatie en het Tula Museum te Curaçao.
Zaterdag 1 oktober om 20.00 uur
Locatie: Teatro Luna Blou

Muestra Caribe filmfestival
Het Cuban Film Institute in Havana, Cuba, is een Caribisch filmfestival aan het organiseren. Deze Muestra Caribe, oftewel Travelling Caribbean Film Showcase, is een rondreizend filmfestival dat films vertoont, gemaakt in het Caribische gebied, en met betrekking tot dit gebied.
De films spelend in Muestra Caribe zijn gemaakt door verschillende filmmakers, filmonderzoekers en andere filmkundigen. Deze prominenten komen uit Cuba, Haïti, Trinidad, Belize en dus ook uit Curaçao en hebben door de jaren heen allemaal een belangrijke bijdrage geleverd aan de Caribbean cinema. Het festival wordt opgesplitst in verschillende categorieën waar films worden gecombineerd met korte documentaires.
De vertoning van deze films geeft het Caribische publiek de kans om films te zien die van grote waarde zijn voor het Caribische gebied en zal de kijker een goede indruk geven van de verschillende talen en culturele groeperingen binnen hun eigen regio. Voor de bevolking van Curaçao is het natuurlijk extra interessant dat er twee plaatselijke films meereizen, gemaakt door een Curaçaose filmmaker. Dit is een zeer speciaal genoegen omdat er meer dan 100 films zijn ingezonden en er maar 26 films meereizen in Muestra Caribe.
Van 9 t/m 23 oktober in Teatro Luna Blou

Film

Filmhuis Openbare Bibliotheek
13 oktober El secreto de sus ojos.
Plaats: Auditorium van de Openbare Bibliotheek
Tijd: 19.00 uur
Entree: leden 2,50 gulden. Niet-leden 5,00 gulden.

Boeken & literatuur

Hot Brazilian Wax
Op 12 oktober vindt de presentatie plaats van het boek 'Hot Brazilian Wax en het Requiem van Arthur Booi' van Eric de Brabander.
Plaats: Landhuis Bloemhof
Tijd: 20.00 uur

Kate Moss in Mahaai
Vrijdag 14 oktober om 18.30 uur presentatie van het 'kunstboek' Kate Moss in Mahaai van Hans Vaders en Herman van Bergen bij MonArt Gallery in het Rif Fort. Introducties door Gibi Bacilio, directeur van Kas di Kultura en Brede Kristensen, socioloog en politicoloog.

Fanny Schoonheyt
Bij Uitgeverij Meulenhoff verscheen het boek 'Fanny Schoonheyt. Een Nederlands meisje strijdt in de Spaanse Burgeroorlog', van de hand van Yvonne Scholten.. Fanny Schoonheyt (Rotterdam 1912-1961) was de enige Nederlandse vrouw die met de wapens in de hand deelnam aan de Spaanse Burgeroorlog. Ze verwierf er in korte tijd faam als 'het dapperste meisje van Barcelona' en 'de koningin van de mitrailleur'. Het bijzondere voor Curaçao is, dat deze Fanny Schoonheyt nadat zij uit Spanje vertrok via de Dominicaanse Republiek op Curaçao heeft gewoond en gewerkt. Ze had een foto-atelier in Punda in de jaren vijftig: 'Foto Fanny Lopez'.
Titel: Fanny Schoonheyt, Een Nederlands meisje strijdt in de Spaanse Burgeroorlog
Auteur: Yvonne Scholten
ISBN: 9789029087797

Een sjtetl in de tropen
In deze eerste geschiedschrijving van de Curaçaose Asjkenaziem beschrijft auteur Jeannette van Ditzhuijzen waarom deze joden Oost-Europa verruilden voor Curaçao, hoe ze de eerste jaren het hoofd boven water hielden, en al snel eigen winkels openden met bekende namen zoals Ackerman, Tauber, Wiznitzer, Linder, Gandelman en Spritzer + Fuhrmann. Mede dankzij een bijdrage van het Prins Bernhard Cultuurfonds Nederlandse Antillen en Aruba verscheen het deze maand in een bijgewerkte, Engelse editie: A Shtetl under the Sun. The Ashkenazic Community of Curaçao.
Te bestellen bij de lokale boekhandel of via www.amazon.com.
Op pagina 7 van deze Ñapa een artikel over 'A shtetl in the sun'.

Varia

Ascencion
Iedere eerste zondag van de maand is er Open Huis op landhuis Ascencion. De toegang is gratis. Het Open Huis vangt om 10.00 uur aan met een oecumenische kerkdienst. Voor de kleintjes is er een kindernevendienst. Om 11.00 uur is er een rondleiding om en door het fraai gerestaureerde en gemeubileerde landhuis. Hapjes, drankjes en muziek aanwezig.
Stichting Vormingscentrum Landhuis Ascension organiseert vrijwel iedere donderdag rondleidingen over de plantage en omgeving. Vanaf 08.30 uur staat de koffie klaar. De rondleiding duurt ruim een uur. Deelname kost tien gulden (koffie, cake en limonade bij aankomst inbegrepen) en is uitsluitend mogelijk bij opgave via tel: 864 1950, 5187265 of per mail: info@landhuisascencion-curacao.com.

Avondwandeling
Bij voldoende belangstelling organiseert de Stichting Vormingscentrum Landhuis Ascencion op vrijdag 14 oktober een avondwandeling onder meer langs Boca Ascencion . Wandeling start om 17.00 uur.
Prijs: 25 gulden (incl. versnaperingen en maaltijd).
Kinderen tot 12 jaar 12,50 gulden.
Deelname is uitsluitend mogelijk bij opgave tot 12 oktober
Tel: 864.1950 of 518.7265
Email: info@landhuisascencion-curacao.com

Nieuw & opmerkelijk

Nanzi ta konta
7, 8 en 9 oktober vindt het seminar 'Nanzi ta konta' plaats. Sheila Payne (Teatro Luna Blou/La Tentashon) is verantwoordelijk voor de organisatie. Drie thema's zullen aan bod komen: de waarde van het 'verhalen vertellen' in het algemeen en de Nanzi-erfenis in het bijzonder; de oorsprong en de diaspora van Kompa Nanzi; de kunst van het 'verhalen vertellen'.
Zie ook pagina 2 van deze Ñapa.

Kinderboekenfestival
NANA organiseert in 2011-2012 weer een kinderboekenfestival op de Antillen, met partners op de eilanden. Vanaf 28 oktober op Aruba, daarna Curaçao en Bonaire. Enkele Nederlandse en Vlaamse auteurs treden ter plaatse op, evenals Antilliaanse auteurs en vertellers. Daarnaast gaan kinderen op de eilanden - net als vorig jaar - weer skypen met overzeese auteurs. Dit skypeprogramma loopt in het schooljaar door t/m april 2012.

Het Festivalgastenboek
Op 9 november 2011 opent in het Curaçaosch Museum het 'Festivalgastenboek' met bijdragen van kinderboekenschrijvers die in de afgelopen 20 jaar op de eilanden te gast waren en dat in hun werk tot uitdrukking brachten. Stichting NANA en het Museum hopen onder meer originele tekeningen van prentenboekmakers te ontvangen, maar ook andere bijdragen zijn welkom, zoals een korte tekst of een bijzondere foto. Ook wordt een minibibliotheek aangelegd met publicaties die naar aanleiding van het Kinderboekenfestival zijn ontstaan.

In april 2012 wordt de 'tweede ronde' van het Gastenboek afgesloten met een programma met enkele Antilliaanse en wellicht ook Nederlandse en Vlaamse auteurs in het Curaçaosch Museum.

Noteert u alvast:

Boy Namias de Crasto
Gallery Alma Blou opent in oktober een expositie van werk van Boy Namias de Crasto. De in Nederland wonende kunstenaar toonde zich ook bereid enkele workshops te geven. Eén van deze workshops zal zijn met kinderen, maar er zal ook een workshop voor volwassenen zijn, waarschijnlijk calligrafie op handgeschept papier. Mocht u belangstelling hebben voor één van beide workshops, dan kunt u dat bij de gallery aangeven. De exacte invulling, tijd en datum worden binnenkort bekendgemaakt.

Jan Henderikse
Landhuis Bloemhof opent op 19 oktober een expositie van werken van Jan Henderikse.

De Culturele Agenda verschijnt iedere zaterdag in de Ñapa. Stuurt u alle info s.v.p. naar: agenda.cultuur@gmail.com.

Curaçao: geen discriminatie, wel volop werk

Over de Joodse migratie uit Oost-Europa na 1926

Wie kent ze niet? Winkelnamen als La Aurora, Oriental Store, La Confianza, Spritzer + Fuhrmann, Vorona's of de refreskeria van Linder aan het Brionplein? Voor menig Curaçaoënaar zijn het vertrouwde begrippen. Toch bestonden al deze winkels een eeuw geleden nog niet. Ze zijn of waren van Asjkenazische Joden die zich pas vanaf 1926 op Curaçao zijn gaan vestigen.

Tekst: Jeannette van Ditzhuijzen

Opvallend is dat veel van deze Asjkenazische Joden uit hetzelfde gebied komen: Galicië in het zuiden van (toen nog) Polen, en uit Boekovina en Bessarabië, streken die in het toenmalige Roemenië lagen. Die gemeenschappelijke achtergrond is misschien opvallend, toevallig is het niet, zoals nog zal blijken. Wel toeval is dat deze Oost-Europeanen überhaupt op het eiland verzeild raakten. Ze kwamen hier vrijwel allemaal in het kielzog van de eerste Asjkenazische Jood, de zestienjarige Moishe Seibald uit Polen. Omdat hij in 1926 Venezuela niet binnen kwam, week hij uit naar het voor de kust gelegen eiland Curaçao. Toeval dus.

Deze Seibald reisde in 1926 samen met zijn oom, die het Caribisch gebied en met name Venezuela al eerder had verkend. Toen de oom na een paar jaar voor familiebezoek was teruggekeerd naar het Poolse Sniatyn, vertelde hij uiteraard honderduit over de kansen en mogelijkheden in het verre (Zuid-)Amerika. Je werd er niet gediscrimineerd en er viel handel te drijven. Dat sprak de familie wel aan. Want zo leuk was het leven voor Joden niet in het Polen van na de Eerste Wereldoorlog. Ze mochten niet bij de overheid werken, op scholen moesten de Joodse kinderen apart zitten en anti-Joods geweld was eerder regel dan uitzondering. Veel Joden konden daardoor maar met moeite het hoofd boven water houden. Geen wonder dus dat de familie Seibald Moishe erop uit stuurde om de kust te verkennen.

Kettingmigratie uit Polen

Daarna ging het als vanzelf. Moishe schreef kennelijk positieve berichten naar huis, want een paar jaar later volgden zijn broers Salomon en Selig. Zij waren beslist niet de enigen uit Sniatyn die de oversteek naar Curaçao maakten. Diverse andere Joden hadden Moishes voorbeeld al gevolgd: eind jaren twintig bijvoorbeeld waren Rachmiel en Moishe Geiger uit dezelfde plaats ook al vertrokken. Rachmiel begon een kapperszaak en had later de Oranjewinkel, terwijl Moishe goederen kocht bij Casa Cohen, waarmee hij als marskramer langs de deuren ging. Toen hij genoeg geld had verdiend, keerde hij terug naar Polen, maar zijn broer Rachmiel bleef op het eiland.

Ook de familie Tauber kwam uit Sniatyn. Zij kende de Seibalds en gelokt door de gunstige verhalen was eerst Leon Tauber naar Curaçao vertrokken. Daardoor hoefde hij niet in dienst van het Poolse leger, waar antisemitisme aan de orde van de dag was. Zijn jongere broertje Herman volgde in 1929. Hij was toen veertien jaar oud en reisde daarom samen met de familie Linder, die in Sniatyn naast de Taubers woonden. 'Papa Linder' begon later een refreskeria aan het Briónplein, waar je volgens de oudere Curaçaoënaars heerlijk ijs kon kopen. Na Moishe Seibald's vertrek naar de West kwam er dus een ware kettingmigratie op gang en het was dus bepaald geen toeval dat veel Asjkenazische Joden oorspronkelijk uit dezelfde regio komen.

De Roemenen komen

De migratie uit Oost-Europa werd versterkt doordat de passagiersschepen die vanuit Europa naar Zuid-Amerika voeren, op Curaçao olie bunkerden. Voor het bunkeren lagen de schepen enige tijd in de haven en dat bood de hier aanwezige Joden de gelegenheid om de passagiers te vragen naar nieuws uit hun geboortestad. Soms troffen ze iemand uit dezelfde stad, of uit een dorp of plaats even verderop. Op hun beurt vertelden de 'Curaçaose Asjkenaziem' uitvoerig over hun leven op Curaçao en regelmatig lieten de passagiers zich overhalen om niet verder te reizen. Vaak hadden ze namelijk nog helemaal geen vast omlijnde plannen. Ze wilden naar 'Amerika', naar een plek waar ze in vrijheid konden leven en geld konden verdienen om hun gezinnen te onderhouden. Dus als ze hoorden dat Curaçao hen die mogelijkheden bood, waarom zouden ze dan nog verder reizen? Doordat Sniatyn op een steenworp afstand lag van de grens met Roemenië, raakten de naar Curaçao geëmigreerde Joden ook aan de praat met passagiers uit dat deel van Roemenië. Dat verklaart waarschijnlijk de komst van veel 'Roemeense Joden'.

Zo had begin 1929 de Roemeen Abram Ackerman, die eigenlijk op weg was naar zijn oom in Colombia, zich laten verleiden om te blijven. In zijn geval speelde ook een rol dat een bloedbad in Colombia in december 1928 enkele doden had geëist. Ackerman kwam uit Noua Sulita (Bessarabië), net als Leib Zonenschain, een andere Asjkenazi die op Curaçao bleef hangen. Hij was in 1927 op weg gegaan naar Venezuela, omdat hij hoopte via dat land alsnog een visum voor Amerika te krijgen. De kans daarop was aanzienlijk verkleind sinds de Verenigde Staten in 1924 quotaregelingen hadden ingesteld, waardoor uit elk Europees land nog maar een beperkt aantal immigranten in Amerika welkom was. Ook Zonenschain bleef en het beviel zo goed dat twee jaar later zijn vrouw en twee kinderen de trein naar Hamburg namen om van daaruit met het schip de Orinoco naar Curaçao af te reizen.

De kleine winkel van Wolf Spritzer groeide uit tot een groot concern met onder meer een filiaal in New York.

Geleidelijk voegden zich dus bij de Poolse families diverse Roemeense families, met als gevolg dezelfde kettingmigratie als die vanuit Polen. Leibs zoon Sloima kon hier als kind van getuigen. In Roemenië had hij regelmatig een partijtje schaak gespeeld met zijn vriendje Mozes Gandelman. Door Sloima's vertrek naar Curaçao - hij was zeven - kwam er een einde aan de vriendschap met Mozes. Althans dat dacht hij. Maar tot zijn verbazing kwam Sloima een jaar na aankomst dezelfde Gandelman op Curaçao tegen. Zijn familie was inmiddels ook geëmigreerd. Daarna hebben ze samen nog menige partij schaak gespeeld. Mozes werd Morris en de naam Gandelman Jewelers is inmiddels een begrip op het eiland.

Mama ku papa-winkel

Het waren uiteraard de avonturiers die vertrokken, mensen die pit hadden en er niet tegenop zagen om de handen uit de mouwen te steken. En werken konden ze. Zodra de eerste Asjkenazische Joden voldoende geld hadden verdiend en een eigen winkel konden beginnen, hielp het hele gezin mee. Moeder beheerde de kassa - vandaar het begrip mama ku papa-winkel - en na schooltijd werd menig kind geacht een handje te helpen, of ze het leuk vonden of niet. De kinderen Linder bijvoorbeeld herinnerden zich nog goed dat ze nooit Koninginnedag mee konden vieren. Dat was een belangrijke dag voor de refreskeria aan het Briónplein en dus moesten de kinderen net als vader en moeder de hele dag de handen uit de mouwen steken.

Ook zagen de immigranten er niet tegenop om de winkel tot 's avonds laat open te houden. Tot ergernis van de gevestigde handel, die steeds meer concurrentie ondervond van deze nieuwkomers. Anders dan de handelaren in Punda hadden de Polako's, zoals ze werden genoemd, aanvankelijk geen of nauwelijks personeel, bezaten ze geen dure huizen, hadden ze geen hoge vaste lasten en stelden ze weinig eisen. Bovendien gingen enkele Oost-Europese Joden rechtstreeks goederen importeren uit Japan, waardoor ze lagere prijzen konden vragen.

Asjkenaziem en Sefardiem

In die jaren was het merendeel van de zakenlieden in Punda Sefardisch Joods. Geloofsgenoten dus van de Asjkenaziem, al hebben de Sefardische Joden (afkomstig uit Spanje en Portugal) iets andere rites dan de Asjkenazische Joden en zijn de diensten van de Asjkenazische Joden over het algemeen informeler dan die van de Sefardische Joden. Tegelijk zijn ze ook orthodoxer dan de Sefardische Joden van Curaçao. Maar toch: geloofsgenoten, en uitgerekend zij wezen de nieuwkomers af. Niet alleen op zakelijk gebied, maar ook in de synagoge. Want de Sefardiem zagen niets in die arme sloebers uit Polen en Roemenië. Ze waren zelfs bang dat zij op den duur hun Oost-Europese tradities en riten zouden doordrukken. Daarom mochten helemaal in het begin de Asjkenaziem geen lid worden van Mikvé Israel.

Daar kwam dus een zakelijke afwijzing bij. De handelselite van Curaçao probeerde in de jaren dertig met man en macht de Asjkenaziem van het eiland te weren. In brieven aan de gouverneur beklaagden ze zich over deze 'menschen die den allerlaagsten levensstandaard voeren'. Uiteindelijk bereikten zij niet veel meer dan dat er een winkeltijdenwet kwam, waardoor de nieuwelingen hun winkels niet meer tot diep in de avond open konden houden. Ook moesten vanaf 1937 nieuw-aangekomenen een vergunning hebben voor een winkel. Maar toen hadden de meeste Asjkenaziem zich al lang en breed op het eiland gevestigd.

Uittocht na 30 mei

Zo wisten de nieuwelingen zich door keihard werken en stugge volharding een goed bestaan te verwerven op het eiland. Zeker in de jaren vijftig en zestig floreerden de zaken. Totdat 30 mei 1969 aanbrak. De plunderingen op deze dag lieten ook de Polako's niet onberoerd en sommigen verlieten het eiland. Een tweede uittocht volgde na de devaluatie van de Venezolaanse bolivar in 1983, toen de Venezolaanse kooptoeristen massaal uit Punda en Otrobanda wegbleven.

Tegenwoordig herinneren winkelnamen als Casa Keis, Janina, Gandelman Jewelers en Casa Seibald nog steeds aan hun aanwezigheid. Maar door het vertrek in 1969 en 1983 wonen er nu nog maar een dikke honderd Asjkenaziem op het eiland. Hun relatie met de eveneens kleine Sefardische gemeente Mikvé Israel-Emanuel is sterk verbeterd, al hebben de Asjkenaziem wel hun eigen gemeente en een eigen synagoge aan de Magdalenaweg.

De winkel van de broers Seibald uit 1953 staat nog steeds aan het Pietermaaiplein.

De eerste winkel van de Roemeense broers Wiznitzer.

Wim Statius Muller speelt piano op de gezelligheidsclub van de Asjkenaziem. De Pool Felix Linder speelt viool.

A Shtetl under the sun

Jeannette van Ditzhuijzen heeft de geschiedenis van de Curaçaose Polako's uitgebreid beschreven in A Shtetl under the Sun. The Ashkenazic Community of Curaçao, dat deze maand is verschenen. Het rijk geïllustreerde boek is een geheel bijgewerkte vertaling van het inmiddels bijna uitverkochte Een sjetl in de tropen. Voor de vertaling heeft het Prins Bernhard Cultuurfonds Nederlandse Antillen & Aruba een ruimhartige bijdrage gegeven.

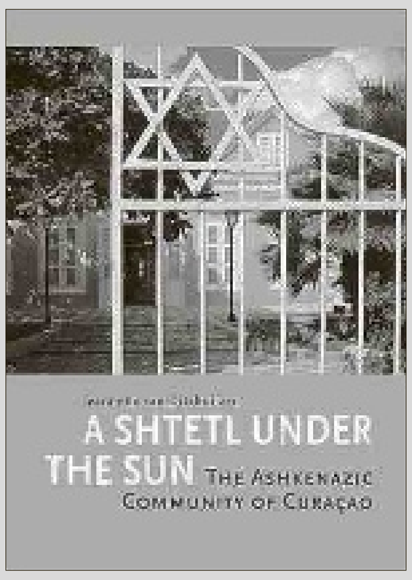

In het boek wordt aandacht geschonken aan het leven in Oost-Europa, het vertrek naar Curaçao, de manier waarop de Asjkenaziem hier woonden en de kost verdienden, hun religieuze en culturele leven, de oorlogsjaren en aan de relatie met de Sefardiem en de overige lokale bevolking. Het boek kan besteld worden bij de lokale boekhandels of via www.amazon.com en www.kitpublishers.nl.

Leesvoer

Gestameld liedboek

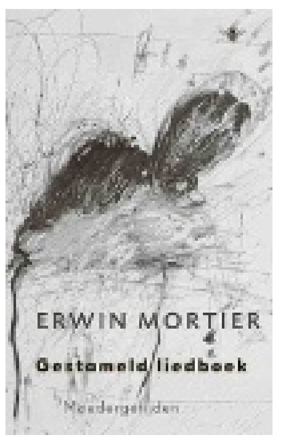

De moeder van schrijver Erwin Mortier lijdt aan Alzheimer. Langzaam maar zeker brokkelt haar bestaan af, terwijl het gezin worstelt met het wrede proces en er uiteindelijk in berust. In dit autobiografische verhaal legt Mortier de aftakeling van zijn moeder vast en de geleidelijke overgang naar berusting bij haar omgeving. Moeder raakt haar taalvermogen en haar geheugen kwijt en wordt meer en meer een leeg omhulsel. Het eerste woord waar ze niet meer op kan komen is 'boek'. Het laatste woord waarover ze beschikt: 'pa'. Wat er zich nog in haar hoofd afspeelt is de anderen onduidelijk. Hij schrijft: 'De erosie is onstuitbaar en ontstellend'.

Mortiers vader neemt stapsgewijs afscheid, naarmate zijn vrouw meer professionele verzorging nodig heeft. Hij komt niet veel aan het woord, maar wat hij zegt, snijdt door de ziel.
Het boek bestaat uit korte stukken, de rafels en scherven van de ravage die het ziekteproces aanricht. Soms staan er slechts enkele regels op een pagina, als om de leegte waarmee het gezin geconfronteerd wordt nog eens extra te benadrukken.

Gestameld liedboek gaat behalve over Alzheimer over sterfelijkheid, relaties, liefde. Over ouders en kinderen, liefhebben en verlies, over afscheid nemen en herinneren.

Titel: Gestameld liedboek - Moedergetijden
Auteur: Erwin Mortier
Uitgever: De Bezige Bij
ISBN/EAN: 9789023464099

Ars Poëtica

Thuiskomen

Mischa de Vreede

zullen ze wat zeggen
en wat zullen ze zeggen
als ik de deur door kom
wat zie je er uit
je bent ver weg geweest
of zullen ze niets zeggen
en alleen maar kijken
of niets zeggen zelfs niet kijken
maar doorgaan met doen
net of er niets gebeurd is

hier ben ik dan
hun vriendelijke vreemdeling
ik spreek de taal der mensen
hoe is het weer
het is weer ja
het is weer nee
het is weer mooi weer
buiten

(Uit 'Met huid en hand', Uitgeverij Holland, Haarlem)

CARIB publishing

De Kern van HRM
Op basis van praktijk voorbeelden en onderzoek worden de essentiële thema's van HRM belicht. De lezer leert hoe kernonderdelen van personeelsbeleid van organisaties in kaart gebracht worden.

Ik lach met Grotius, en alle die prullen van boeken
Unieke beschrijving van de rechtsgeschiedenis van Curaçao. Alle hoofdperioden uit de geschiedenis van Curaçao worden in dit boek afzonderlijk belicht.

Durf, leer en presteer
Leer presenteren met zelfvertrouwen en plezier! Met behulp van dit boek kunt u zelf werken aan uw presentatievaardigheden en persoonlijke ontwikkeling. Het boek is geschikt als handleiding voor professionals die anderen coachen.

Mindset, de weg naar een succesvol leven
Niet alleen onze vaardigheden en talenten zorgen ervoor dat we succesvol zijn, maar ook een juiste mindset speelt een grote rol. Met de juiste instelling kunnen we beter presteren en onze persoonlijke doelen bereiken.

Verkrijgbaar bij de boekhandel of via www.Caribpublishing.com
Kaya Jombi Mensing 27A (Zeelandia)| Tel: 4657777 | Email: Office@Caribpublishing.com

Klimaat

'Pessimisme over klimaatkoers'

Om te CO2-uitstoot wereldwijd te verminderen moeten ook de grote landen van het Zuiden, vooral China, hun koers wijzigen. Dat zegt de Franse journalist Hervé Kempf, auteur van verschillende boeken over klimaatwijziging.

Hervé Kempf, die voor Le Monde werkt, is auteur van boeken als Comment les riches détruisent la planète (2007) en Pour sauver la planète, sortez du capitalism (2009). Zo pas verscheen L'oligarchie ça sufit, vive la démocratie.

Kempf vindt het bruto binnenlands product niet de belangrijkste indicator van het succes van een land en twijfelt aan de leefbaarheid van een samenleving die door consumptie en winstbejag wordt geleid.

Pessimisme
Een vermindering van de uitstoot van broeikasgassen ziet hij nog mogelijk. "Maar momenteel lijkt het niet die kant op te gaan. Europa heeft zijn koers gewijzigd en de uitstoot licht verminderd en de Verenigde Staten hebben een plafond ingesteld, maar wereldwijd stijgt de uitstoot door landen van het Zuiden. Men moet de landen van het Noorden onder druk blijven zetten, maar de grote landen van het Zuiden, vooral China, dat een leidersrol heeft, moeten hun gedrag veranderen. Ze willen een maximale groei bereiken maar zijn zich bewust van de ecologische crisis en dat bewustzijn zal steeds sterker worden in de landen van het Zuiden."

Over de VN-klimaattop eind november in het Zuid-Afrikaanse Durban is Kempf pessimistisch. "De voorbereidende gesprekken maken duidelijk dat de situatie behoorlijk geblokkeerd is. Veel politieke leiders blijven het kapitalistische systeem verdedigen dat ik oligarchisch noem en verdedigen belangen die ingaan tegen een oplossing voor deze ecologische crisis. De politieke leiders moeten veranderen, net zoals het systeem."

Groene economie
Het concept 'groene economie' zegt Kempf weinig. "Het is zeer vaag. Het lijkt een voortzetting van het kapitalisme, maar dan meer ecologisch georiënteerd. Maar zonder iets aan de macht van de bedrijven te veranderen, zonder het energieverbruik te verminderen of de sociale ongelijkheid ter discussie stellen, is het een nieuwe vorm van kapitalisme. Bovendien vraag ik mij af waarom dit nieuwe concept nodig is. Waarom gaat men niet voort met duurzame ontwikkeling, waarbij het accent wel op het sociale ligt?" De aandacht voor groene economie is 'een teken dat men voorrang geeft aan de economie, terwijl ecologie de prioriteit zou moeten zijn'.

Ook over het gebruik van windenergie is hij sceptisch. "In de rijke landen lijkt windenergie een excuus om geen energie te besparen. In de Verenigde Staten, Canada, Europa en Japan moet men het energieverbruik verminderen en dan pas kijken hoe men die energie produceert."

Volgens Kempf hoeft er niets nieuws te worden uitgevonden. "De alternatieven bestaan al. Op alle terreinen creëren gemeenschappen vormen die buiten het kapitalisme om functioneren. Productiecoöperaties, ecologische landbouw, alternatieve munten, hernieuwbare energievormen. Er zijn duizenden voorbeelden die men met elkaar kan verbinden in een netwerk."

Heb jij al gelachen vandaag? Clini Clowns

Spotlight op dieren

Zonnesteek

Een paar keer per jaar krijgen we op het spreekuur een hond met spoed aangeboden die oververhit is geraakt. Deze honden komen meestal schuimbekkend binnen en dienen onmiddellijk behandeld te worden. Een hond heeft geen zweetklieren over het lichaam verspreid zoals wij dat hebben. Een hond kan alleen warmte kwijt raken door te hijgen en via de voetzooltjes.

Tekst: Margot Hack

De normale temperatuur van een hond ligt rond de 38.5 graden Celsius. Dit is een beetje afhankelijk van de activiteit van dat moment en het tijdstip van de dag. Als een hond bij ons binnenkomt is de temperatuur meestal al wat hoger dan thuis omdat het dier stress heeft. Maar boven de 40 is sowieso te hoog.

De temperatuur kan ook omhoog gaan door koorts, maar dan is de verhoging van de temperatuur van binnen uit en spreken we niet over oververhitting of zonnesteek.

Een hond kan een zonnesteek oplopen door teveel activiteit in een te hete/te vochtige omgeving of door opsluiting in een ruimte waar de temperatuur te sterk oploopt. Een geparkeerde auto bijvoorbeeld is een veel voorkomende situatie. Zelfs met de raampjes een beetje open, kan de temperatuur in de auto oplopen naar 50 à 60 graden Celsius. Kortneuzige rassen lopen ook meer risico omdat ze hun warmte minder goed kwijt kunnen.

In eerste instantie zal het dier erg gaan hijgen en rusteloos worden. Daarna gaat het dier ook kwijlen en in een later stadium wordt het dier onstabiel en kan gaan omvallen. Het kan opvallen dat de slijmvliezen blauw tot paars kleuren en de ogen bloeddoorlopen zijn door het gebrek aan zuurstof in het bloed. In het lichaam zijn verschillende eiwitten aanwezig en bij het oplopen van de temperatuur kunnen deze gaan stollen. Een oververhitting is dus een levensbedreigende situatie en leidt, helaas, in veel gevallen tot de dood.

Het belangrijkste is dus om het dier zo snel mogelijk uit de situatie te halen waar de zonnesteek is opgetreden. Plaats het dier in de schaduw en zo mogelijk voor een fan. Als er water in de buurt is kunt u ook meteen het dier gaan koelen met natte handdoeken. Ook een icepack in de oksels en liezen kan helpen. Als het mogelijk is neem dan ook de rectale temperatuur op met een thermometer, want dat is belangrijk voor de dierenarts om te weten. Transporteer het dier zo snel mogelijk naar de dierenarts, want daar kan verder gekoeld worden door middel van een infuus om de kerntemperatuur naar beneden te halen. Het koelen moet wel geleidelijk gaan en zodra de temperatuur beneden de 39.5 komt, moet er gestopt worden met koelen. Er mogen ook nooit ijsblokjes in de bek of op de tong gelegd worden, want door de kou van het ijs zullen de bloedvaten krimpen en minder warmte afgeven en bereik je dus het tegenovergestelde effect!

Animal Rights Aruba
We save, We care, We educate!
E-mail: ara@setarnet.aw
Website: www.Animalrightsaruba.org
Tel: 5887709/5945393
Voor donaties: via Paypall zie website

"Bij een gebroken poot is het maken van een röntgenfoto altijd noodzakelijk anders kan de behandeling nooit goed gedaan worden!"

Dierenartsenpraktijken Vredenberg, Ronde Klip, Tera Kora en Comenencia
Tel: 737-2185-737-3202

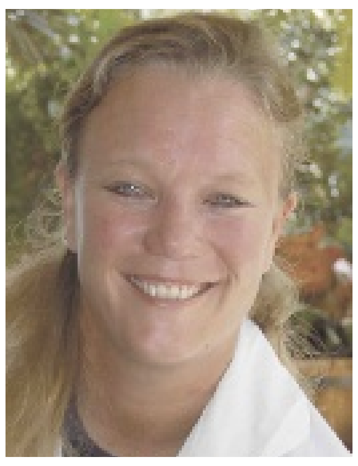

Margot Hack is dierenarts te Ronde Klip

Puzzels

PRIJSPUZZEL

HORIZONTAAL:
1. Petroleumether; 5. nogmaals; 8. deel van een fiets; 12. Turkse titel; 13. lokale wind; 16. pausennaam; 17. aldus; 18. bootje; 19. koker; 21. voorzetsel; 22. buffelsoort; 24. niet volgroeid; 26. huidaandoening; 28. kraan; 30. mislukking; 31. ik (Lat.); 32. spijl; 35. rangtelwoord; 37. oude lengtemaat; 38. luchtpost; 39. overdreven; 40. ziek; 42. tandbederf; 45. kunsttaal; 46. rivier in Egypte; 48. gewicht; 49. uitroep van verbazing; 51. huisbediende; 53. kapitein; 55. dwarsmast; 56. gevaar; 58. beroepsspeler; 60. vluchtig; 61. bijbelse figuur; 63. vaandel; 65. Spaanse uitroep; 66. afgescheiden bevolkingsgroep; 67. hoeveelheid; 68. afnemen.

VERTICAAL:
1. Afstammeling; 2. wedstrijd; 3. muzieknoot; 4. eenheid van lichtgevoeligheid; 5. metaallegering; 6. geliefde van Zeus; 7. disk; 8. bergpas; 9. reeds; 10. edelgas; 11. vreemde munt; 14. dochter van Cadmus; 15. wedstrijdbeker; 18. onbegroeid; 20. volksoverlevering; 23. oorpijn; 25. met veel roem; 27. onafgebroken; 29. muziekinstrument; 31. Israëlische havenstad; 33. dierenverblijf; 34. vordering; 35. zenuwtrekking; 36. rivier in Schotland; 40. kleine woning; 41. Arabische havenstad; 43. diefstal; 44. musiceren; 46. voegwoord; 47. deel van het bestek; 50. Indonesisch eiland; 51. tod; 52. Iers Republikeins Leger; 54. poos; 57. lofdicht; 59. sportterm (Eng.); 62. spil; 64. vader; 65. voorvoegsel.

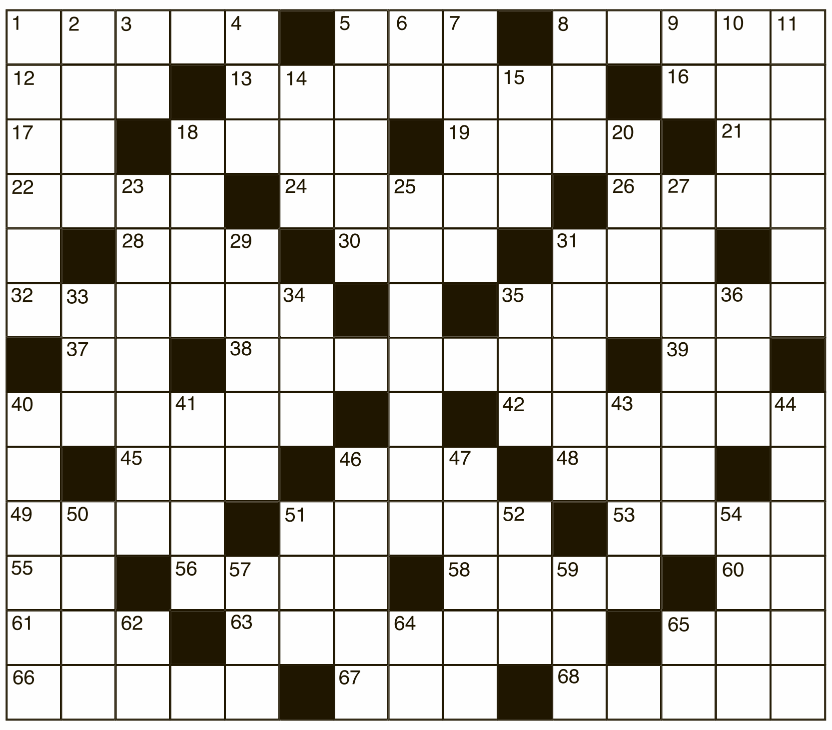

Uit de inzendingen van de Amigoe-puzzel van vorige week is als winnaar van de weekprijs van 25 gulden getrokken:

T. van Romondt
Palmitastraat 8
Aruba

V.P. Peterson
Cas Coraweg 90A
Curaçao

De winnaar kan zijn/haar prijs na identificatie ophalen op het kantoor van de Amigoe. Curacao: Kaya Fraterna di Skèrpènè z/n tot drie uur n.m. Aruba: Bilderdijkstraat 16-2, tijdens kantooruren. Oplossingen moeten zowel op Curaçao als Aruba zijn ingediend op woensdag voor 12:00 uur. Gelieve duidelijk op de enveloppe te vermelden: Amigoe-puzzel. Vanuit Bonaire kan de oplossing gefaxt worden naar Curaçao: (00599-9) 767-4744. De prijzen vervallen na drie maanden.

ANAGRAM

Op elke verticale regel dient een woord van vier een van vijf en een van zes letters te worden ingevuld. Het woord van vijf letters bestaat uit de letters van het voorgaande woord plus 1, het woord van zes letters bestaat uit de vijf letters van het voorgaande woord plus 1. Als de hele puzzel juist is ingevuld, vormen de letters op de vet omlijnde regel een woord.

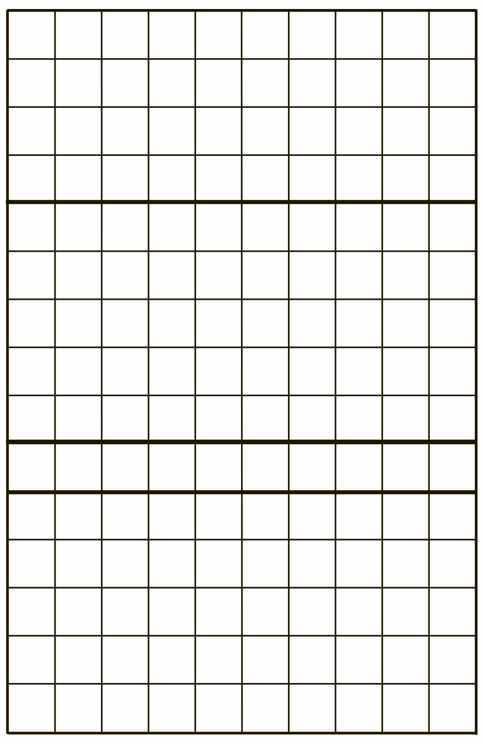

1. Ongaarne, peilstift, bolvormig kwastje in een poederdoos;
2. nakomeling, Franse componist, alom;
3. rondrit, zangstem, papieren doosje;
4. hijswerktuig, babydoek, jong zeehondje;
5. overblijfsel, interval, voelspriet;
6. kier, aanvankelijk, rangtelwoord;
7. flink, rijtuig, paardenkam;
8. luizenei, interest, kolenwagen;
9. vogel, graan, aanspreektitel voor adelborst;
10. pluim, inwendig orgaan, lofwaardig.

CRYPTO-OVERLAPPER

Op elke regel twee woorden invullen. Twee of meer eindletters van het eerste woord zijn meteen de beginletters van het tweede woord.

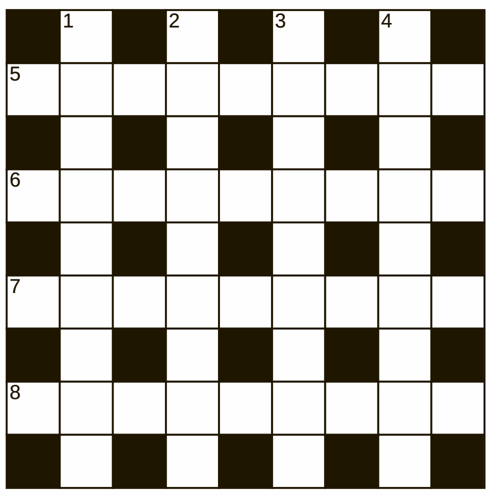

HORIZONTAAL:
5. Opzet van niveau (4);
(Organen van) ezels en hazen (8);
6. Blijf niet in Sluis! (7);
Kleine noot om te schuiven (6);
7. Die vliegt met een kraan naar buiten (6);
Niet in de bank opgemerkt (6);
8. Kleding in het water (4);
De gebieden van kwajongens (7);

VERTICAAL:
1. Auto die over de weg glijdt (4);
De aristocratie voor tijdelijk gebruik (8);
2. Soort racewagen? (7)
Het beeld dat men heeft van borsten (5);
3. Tegenover een vriend rood geworden (6);
Haringen zijn goed met elkaar (7);
4. Inderdaad bij de bron (5);
De naam van een kip? (6)

WOORDZOEKER

In deze mengelmoes van letters zijn al de onderstaande woorden verstopt. Streep alle woorden door. De resterende letters vormen dan regel voor regel van links naar rechts gelezen de oplossing van deze puzzel.

E	K	IJ	L	E	T	H	C	A	R	E	V	T
G	I	T	R	E	D	N	E	F	IJ	V	R	P
E	S	N	A	R	E	M	M	O	P	O	M	N
L	N	N	S	D	N	I	K	E	H	A	R	E
I	C	E	I	N	E	J	T	S	R	O	W	V
V	R	O	G	U	E	G	M	K	O	C	E	A
I	E	M	N	R	T	N	E	V	N	D	I	T
R	O	R	G	S	E	N	E	L	E	O	N	S
P	V	A	I	I	U	B	E	K	I	O	U	K
N	E	R	U	O	I	L	R	L	E	L	E	E
A	I	E	E	O	N	U	A	E	L	T	R	O
A	R	K	M	R	U	I	M	A	V	O	IJ	B
I	A	I	S	T	R	E	E	P	T	P	N	B
D	N	U	S	C	T	O	L	E	M	A	K	K
N	A	S	A	O	N	E	K	K	I	H	C	S
I	K	E	O	Z	E	B	S	I	M	R	E	K

Boekstaven
Bijtekenen
Consulaat
Degel
Indiaan
Kamelot
Kanarievoer
Kermisbezoek
Kinds
Knollentuin
Kramp
Merci
Octrooi
Pommerans
Potlood
Privilege
Reunie
Schikken
Short
Smeuig
Streep
Stuur
Suikerarm
Verachtelijk
Verbergen
Vleien
Voorn
Vijfendertig
Worstje

PUZZELSLANG

Begin bij vakje 1. Bij elk volgend cijfer begint een nieuw woord. De laatste letter van een woord is telkens de eerste letter van het volgende woord. Bij goede invulling, is in de licht gekleurde vakjes een woord te lezen.

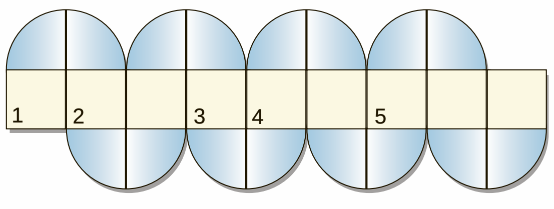

1. Bijdehand; 2. bezwaarlijk; 3. slaag; 4. daad van onderdanigheid; 5. als gast tijdelijk zijn intrek nemen.

© Puzzelland/111001

SUDOKU

6	3	5						7
			1	7		8	5	
		7		2			6	
		2	9					8
5					4			1
			8		2	3		
	1	3		4		9		
	4				5	6	1	
8				1			3	4

Schrijf alle cijfers 1 t/m 9 in alle verticale kolommen, alle horizontale rijen én in alle vierkantjes van 3 x 3 vakjes.

Oplossing vorige week

9	2	1	6	7	4	8	5	3
8	4	7	9	3	5	1	2	6
6	3	5	1	2	8	9	7	4
4	7	2	8	6	1	5	3	9
5	1	9	3	4	2	7	6	8
3	6	8	7	5	9	4	1	2
7	5	4	2	9	6	3	8	1
1	9	6	5	8	3	2	4	7
2	8	3	4	1	7	6	9	5

Prijspuzzel: HORIZONTAAL: 3. Fel; 5. eek; 10. omelet; 12. eilaas; 13. zeeland; 16. werf; 17. noord; 18. aker; 20. sem; 22. gokker; 26. deense; 29. evoe; 30. munt; 31. essaai; 34. rossig; 37. per; 39. luis; 40. zeeuw; 42. live; 43. zotskap; 45. poedel; 46. dralon; 47. taf; 48. zee. VERTICAAL: 1. Losweg; 2. gebrek; 3. fez; 4. eten; 6. eend; 7. kid; 8. hakken; 9. istrie; 11. vloek; 14. eos; 15. arm; 19. gevat; 21. xenon; 23. ons; 24. kea; 25. roi; 26. dur; 27. ets; 28. ski; 31. ellips; 32. stilet; 33. geest; 35. stille; 36. greene; 37. pet; 38. ruk; 40. zola; 41. wade; 43. zet; 44. pre. Crypto-overlapper: Horizontaal: 5. Bastaarde; 6. kouinvals; 7. spiltrape; 8. gebogenre. Verticaal: 1. Pacomplex; 2. stuitloop; 3. pasvormen; 4. edelspart. Anagram: bora-cobra-Carbol; stek-koets-Orkest; geur-rugen-Urgent; rood-donor-Rondom; roet-retor-Retort; sein-niets-Intens; klos-kolos-Slokop; ramp-amper-Ampere; naar-graan-Nagras; keel-rekel-Eerlijk. Gevraagd woord: COURTISANE. Woordzoeker: KREDIETRISICO Puzzelslang: 1. Alfa; 2. afgrond; 3. drab; 4. bebouwd; 5. droesem. Het sleutelwoord luidde: AARDBODEM

'Beschaving'

De Griekse filosoof Epicurus noteerde het al in een tijd toen de rest van de wereld nog in het duister leefde in klamme hutten van leem en mest: 'de basis van alle plezier ligt besloten in de maag'. De wijsgeer gaf hiermee precies aan waar het in de Griekse archipel om gaat, namelijk om een symbiose, een samensmelting tussen genot en de voortbrengselen van het omringende milieu, van het land en de zee.

Tekst: Hans Vaders Foto's: Archief

Het is dan ook niet voor niets dat het eerste 'kookboek' van de hand van Archestratus uit deze contreien afkomstig is. Nou ja, kookboek. Archestratus, die leefde in de 4e eeuw voor Christus en zijn wortels waarschijnlijk had in de welvarende Griekse kolonie Syracuse op Sicilië, was eerder een dichter die in zijn lange, humoristische en didactische gedicht Hedypatheia oftewel Luxueus leven in hexameters - bij uitstek geschikt om een episch verhaal te vertellen - de lezer adviezen gaf waar bijvoorbeeld het beste eten te vinden in de toentertijd bekende wereld, de boorden van de Middellandse Zee.

Ook weidde hij uit over vis, voorgerechten en wijn. Een kookboek? Eigenlijk dus niet, want de oude Griek verstrekte ook geen recepten. Het is dus eerder een beschouwing over hoeveel genot kwalitatief goed voedsel de mens kan brengen. Een ode aan de lokale keuken die bovenal beschaving en toewijding uit moest stralen. Het oeuvre van Archestratus moet invloed hebben gehad, want het werd in latere jaren uitvoerig geciteerd door Athenaeus in zijn Deipnosophistae en in het Latijn vertaald door Ennius.

Het mag duidelijk zijn. Griekenland is niet slechts het land van de moussaka en horiatikisalata of synoniem met souvlaki of retsina. Wat de traditionele Griekse cuisine van andere keukens onderscheidt, kan in principe in vier basiselementen worden uitgedrukt: de unieke verse ingrediënten waaronder de kruiden, de filosofie om gezamenlijk de maaltijd te nuttigen en te delen, het bijzondere rijkgeschakeerde land zelf en het milieu in zijn totaliteit.

Eten, dat is niet alleen om de mens te voeden, eten dient een bron van plezier en vermaak te zijn, een sociaal gebeuren van belang. Het is nog steeds een symposium, een woord zo oud als het land zelf, dat in vrije vertaling 'drinken met elkaar', 'drinken met je (bedrijfs)kameraden' betekent. Genieten is nooit, zoals in bepaalde strenggelovige kringen, een zonde in Griekenland geweest en de Griek blijkt met deze stellingname een Bourgondiër in het kwadraat. Want vrijwel bij iedere gelegenheid wordt er gegeten, gedronken en muziek gemaakt, het liefst in een zogenoemde taverna.

Hierbij is het gezelschap uiterst belangrijk. Je zit urenlang met mensen aan tafel met wie je het goed kunt vinden. Eten doe je zonder enige haast met degenen van wie je houdt en met vrienden. Misschien mede daarom dat het begrip zakenlunch nooit echt ingeburgerd is omdat je zakenrelatie soms weleens iemand kan zijn die je niet bepaald goed ligt. Wellicht niet eens zo ver gezocht, maar de huidige financiële crisis die het sympathieke land momenteel in zijn greep houdt, lijkt me mede te wijten aan deze ietwat onverschillige mentaliteit, aan het laissez-faire, het diepgewortelde idee van het carpe diem omdat het gaat om het nu, de dag, de dag die nu geplukt moet worden.

De bezoeker kan hier echter slechts, niet gestoord door enige recessie in zijn portemonnee, ontspannen van meegenieten. Denk aan een klein eiland in de Egeïsche Zee in de schaduw van een eeuwenoude boom. Tijd telt hier niet en de lokale ouzo smaakt naar meer. Op tafel staat reeds de fetakaas met knapperig brood en boter. Uit de keuken van de herberg zweeft het aroma van oregano, thijm, groene munt en rozemarijn de gast tegemoet. De eigenaar dient de inktvis op. Dit is inderdaad de basis van alle plezier, een dis à la Epicurus.

KOOK MEE MET MAY

Moussaka met aubergines

2 pond aubergines, in plakken van 5 mm gesneden
zout
extra virgin olijfolie om te bakken
2 pond gemalen biefstuk
1 ui, schoongemaakt en fijn gesneden
3 tenen knoflook, gepeld en fijn gehakt
3 eetlepels fijn gehakte platte peterselie
450 gram tomaten uit een pak of blik, klein gesneden
1/2 cup witte wijn
vers gemalen zwarte peper
1/4 theelepel gemalen kaneel
Voor de saus:
1/4 cup ongezouten roomboter
1/3 cup tarwebloem
2 cups melk
snufje kaneel
1/4 cup verkruimelde fetakaas (of gemalen Parmenzaanse kaas)
zout en vers gemalen zwarte peper
1 ei losgeklopt

De aubergines met zout bestrooien en 1 uur laten staan, afspoelen met water en met keukenpapier droogdeppen.
De auberginеplakken aan beide zijden in olie bakken. Op een bord apart houden.
In dezelfde pan wat olie toevoegen en de ui en knoflook zachtjes bakken. Het vlees toevoegen, de peterselie, de tomaten en de wijn. Afmaken met zout, peper en kaneel. De pan sluiten en 30 minuten op een klein pitje laten pruttelen.
De oven tot 350 graden Fahrenheit voorverwarmen.
Voor de saus:
De boter smelten in een steelpan, de bloem toevoegen en even zachtjes laten koken. De melk in een keer toevoegen. Aan de kook brengen en steeds roeren. Van het vuur nemen, de kaneel toevoegen en 1 eetlepel van de kaas. Afmaken met zout en peper.
Een ovenschaal van 33/23 invetten en een laag aubergines op de bodem arrangeren. Daarop de helft van de vleessaus scheppen, dan weer een laag aubergines en dan de rest van de vleessaus. Afdekken met de rest van de aubergines. Het ei door de saus kloppen en over de aubergines schenken. De rest van de kaas erover strooien.
De moussaka een uur in de voorverwarmde oven bakken.
10 à 15 minuten laten staan alvorens de moussaka in vierkante stukken te snijden.
Voor 6 à 8 personen.
Eet smakelijk,
May

WIJNADVIES

Verzorgd door de wijnspecialisten van Licores Maduro

Woodbridge Cabernet Sauvignon

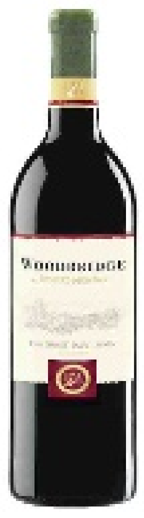

Druifsoort:	76 Procent Cabernet Sauvignon, 6 procent Merlot, 18 procent andere rode druiven
Streek:	Californië
Kleur:	Licht robijnrood
Geur:	Frambozen, blauwe bessen en bramen met een vleugje van eik
Smaak:	Zacht en aangenaam met bosbessen, eik en vanilla

Lekker Grieks! Voor dit gerecht nodigen wij u uit naar Californië. We zouden ook in het Mediterrane gebied kunnen blijven, maar we doen dit maal wat anders. Een heerlijke Cabernet Sauvignon van Woodbridge door Robert Mondavi. Ja, wij hebben weleens eerder wijnen van dit prachtige wijnhuis aangeboden. Het fruit voor deze wijn komt uit de beroemdste streken van Californië. Er wordt gezocht naar fruit dat consistentie in smaak en kwaliteit kan waarborgen. De wijn heeft zachte en soepele tannines, dit maakt de wijn zeer toegankelijk. Typische aroma's van bosbessen, eik en vanilla leiden tot een fruitige smaak en afdronk. Een prachtige wijn met genoeg body, maar toch licht genoeg om een perfecte combinatie te vormen met de moussaka.

Santé!

LICORES MADURO

Deze wijn is verkrijgbaar bij The Store, Licores Maduro en uw favoriete supermarkt

Het genot van wijn

De wijnwereld, andere streken

Zoals vorige week vermeld gaat de reis deze week naar Oost-Europa, maar ook naar landen in het zuiden van Europa waar wij het nog niet over hebben gehad. Ik heb het over Oostenrijk, Griekenland, Bulgarije, Oekraïne, Slovenië en Kroatië, het geboorteland van Miljenko 'Mike' Grigch uit Californië. Wijnbouw dateert in veel van deze landen uit de Romeinse tijd.

Tekst: Licores Maduro

Griekenland heeft in de ontwikkeling van wijn in Europa een belangrijke rol gespeeld. Al sinds de 7e eeuw voor Christus wordt hier wijn gemaakt. Het waren ook de oude Grieken die druivenstokken introduceerden in andere gebieden rond de Middellandse Zee. De wijn was niet alleen voor eigen gebruik, deze werd ook geëxporteerd naar andere landen, waaronder Egypte en Etrurië (het huidige Toscane).

Door de eeuwen heen hebben de Grieken altijd veel wijn gemaakt en verhandeld. In de middeleeuwen kregen de Grieken het moeilijker, toen andere landen in de regio meer wijn gingen produceren en verhandelen. Dit waren voornamelijk Frankrijk en Italië. De populariteit van de Griekse wijnen is daarna gedaald en bijna helemaal beperkt tot eigen consumptie. In de laatste 10 jaar kunnen we zeggen dat de wijnen weer wat populariteit krijgen. Net als met veel andere streken heeft het hier ook te maken met de introductie van nieuwe wijnmaaktechnieken en moderne apparatuur. Men is hierdoor veel betere wijnen gaan maken die nu wel kunnen concurreren met wijnen van de beroemde en populaire streken in de wereld. Het gaat in Griekenland voornamelijk om inheemse druivensoorten. Griekenland kent honderden inheemse druivenrassen. De belangrijkste zijn voor de witte wijn de 'assyrtiko', 'rhoditis' en 'debina'. Wat de rode wijnen betreft zijn het de 'malvasia', 'limnio' en 'mandelaria'. De afgelopen jaren wordt er steeds meer geëxperimenteerd met moderne druiven zoals de Sauvignon Blanc, Chardonnay en Cabernet Sauvignon.

Oostenrijk is het thuisland van de Grünerveltiner-druif. Deze witte druif is ook de meest aangeplante, deze is verantwoordelijk voor rond de 30 procent van alle wijnproductie van het land. De Oostenrijkse wijnen beginnen nu pas wat meer populariteit te krijgen. Het land heeft een van de strengste wijnwetgevingen ter wereld en dit wordt wereldwijd steeds meer gewaardeerd. Maar, dit is het gevolg van een groot wijnschandaal in 1985. De Oostenrijkse wijnboeren knoeiden met hun wijn om aan de hoge vraag naar goedkope zoete wijn te voldoen. Het gevolg hiervan was dat de wijnexport binnen een jaar met 80 procent daalde. Dankzij deze nieuwe strenge regels, begint men nu pas weer te genieten van een groeiende populariteit en hogere exportcijfers.

De geschiedenis van de wijnbouw in Oostenrijk gaat terug tot het begin van onze jaartelling, maar het is dankzij de monniken in de middeleeuwen dat de wijnbouw echt tot bloei kwam. Toentertijd was het wijnbouwgebied wel veel groter dan tegenwoordig, maar de nadruk is nu uitsluitend gericht op kwaliteit, niet op volume. Van alle wijn die geproduceerd wordt is 80 procent wit en zoals vermeld speelt de Grüner Veltiner hier een hoofdrol in. Qua rode wijn is de Blaue Zweigelt-druif het belangrijkste. Andere druivensoorten die ook aangeplant worden zijn de Pinot Blanc, Welschriesling, Mullerthürgau, Blauer Portugieser en de Blauw Frankisch.

Onze reis gaat gewoon door. Langzamerhand krijgt u een globaal inzicht van vrijwel alle wijnproducerende landen. Een echte Tour du Monde. Volgende week naar andere landen in Oost-Europa.

Eén op de 25 kinderen tussen 6-18 jaar heeft een vorm van dyslexie.

EQlibra

Belangenvereniging voor ADHD en leerstoornissen.
Tel.: 7372002/ 5620722
E-mail: eqlibracur@hotmail.com

ÑAPA Business

1 oktober 2011

Uitgever Franc Knipscheer:

‘Ik leef in mijn eigen cocon’

Een keer drie dagen op Curaçao. En toen ook nog twee dagen op Aruba. “Voor de rest ben ik eigenlijk nooit over de grens geweest. Ja, een weekje vakantie met de auto naar Frankrijk en zo. Maar de oceaan over? Niet dus.”

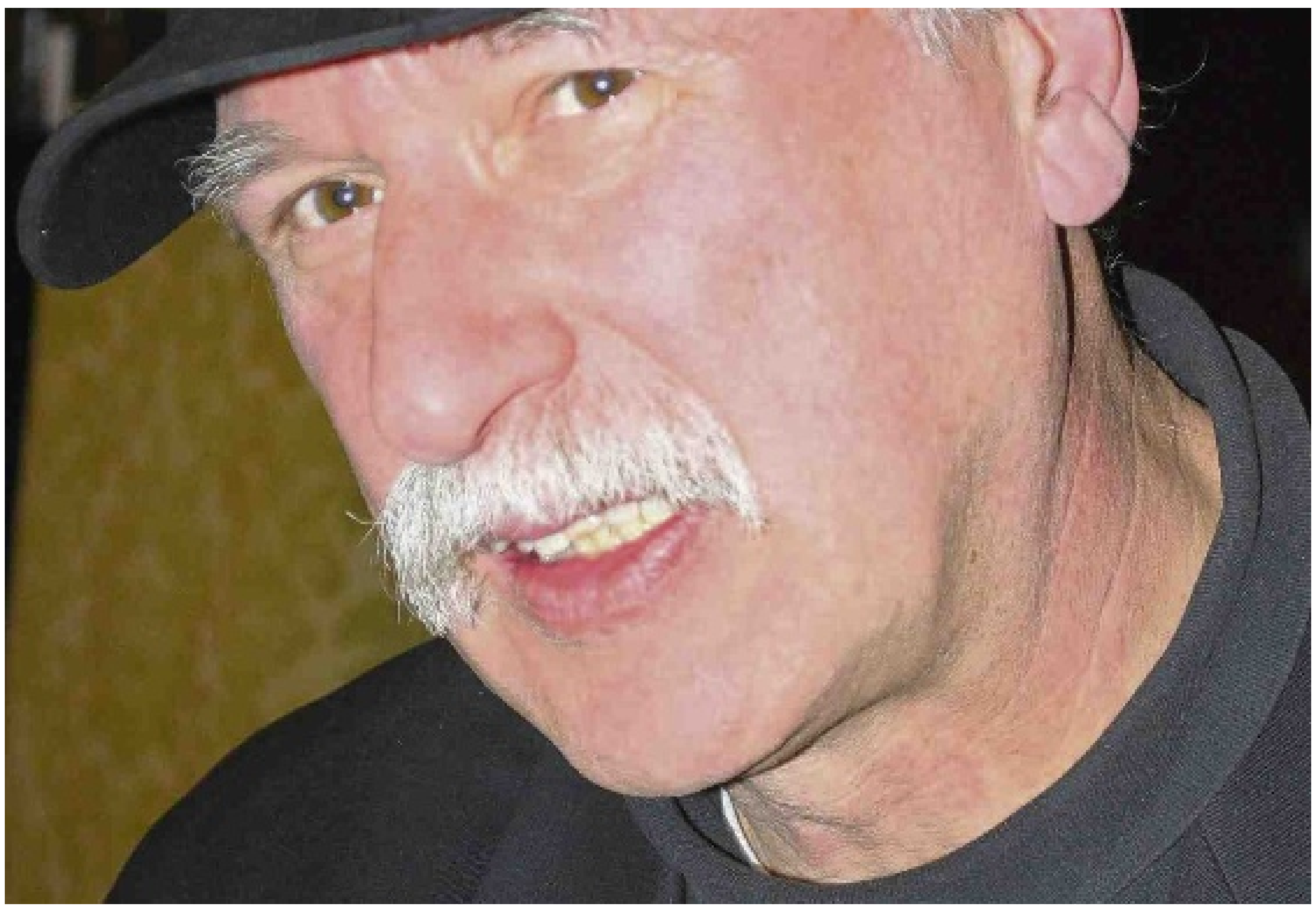

Franc Knipscheer

Tekst: Peter Onvlee Foto's: In de Knipscheer

De 64-jarige Franc Knipscheer, hij moet er eigenlijk om lachen. “Dat komt nog wel als ik ben opgehouden met de uitgeverij.” Tweehoog in Haarlem ziet dat laatste er overigens nog lang niet naar uit. Schuift een aantal nieuwe titels over de overvolle tafel. Zoals er overal exemplaren liggen van nieuw verschenen boeken van zijn uitgeverij In de Knipscheer. Hij heeft ook nog plannen en ideeën te over. Veertig jaar uitgever wil hij zeker nog halen. In 2016. Volledig zelfstandig, zoals nu nog steeds. Weet van zichzelf: “Ik ben een thuiszitter. Leef in mijn eigen cocon. Dat oogkleppengedoe. Ik ben alleen op de uitgeverij gefocust. Een Einzelgänger. Heb weinig met collega's te maken; ik ga mijn eigen weg.”

Het is te zien aan de titels en de namen van de schrijvers van het stapeltje boeken dat vers van de persen is gerold. De inmiddels afgelopen zondag in Amsterdam gepresenteerde nieuwe, tweede roman van Eric de Brabander, Hot Brazilian Wax en het Requiem van Arthur Booi. De eveneens tijdens die bijeenkomst in de tot een internationaal cultuurpodium Podium Mozaïek omgetoverde voormalige Pniëlkerk aan de Bos en Lommerweg in Amsterdam-West aan de openbaarheid prijsgegeven bundel Hé Patu/Waggeleend van Elis Juliana. En - om de lijst niet te lang te maken - het zeer fraai uitgevoerde Kate Moss in Mahaai van Hans Vaders en Herman van Bergen. Gedichten en schilderijen.

Stuk voor stuk werk van Curaçaoenaars. Boeken die ook nog later officieel op het eiland worden gepresenteerd. Van De Brabander en Juliana op 12 oktober in Landhuis Bloemhof, van Vaders en Van Bergen twee dagen later op 14 oktober in Mon Art Gallery in het Rif Fort in Otrobanda. Het zijn slechts enkele voorbeelden uit de vele opmerkelijke titels van In de Knipscheer. Zoals ook Wie ik ben/Ta ken mi ta van Simia Literario, een Antilliaanse schrijversgroep. Dertien schrijvers werken mee aan het door Fred de Haas geredigeerde werk. Ze zetten er met hun nieuwe Antilliaanse gedichten en verhalen uit Nederland hun zoektocht in voort die zowel in het Caribisch gebied als in de Antilliaanse diaspora in Nederland al vele decennia geleden is begonnen en nog steeds niet ten einde is. Niet in de laatste plaats omdat de naweeën van de koloniale en postkoloniale tijd nog altijd voelbaar zijn.

Een van die leden van de schrijversgroep Simia Literario is overigens de de afgelopen week 58 jaar geworden Arubaanse Elizabeth Leslie, in Nederland woonachtig en schrijvend in zowel het Nederlands, Engels als Papiaments. In de stapel op de tafel ook van haar de verhalenbundel Compa Nanzi's Capriolen. Compa Nanzi is het Antilliaanse broertje van de Surinaamse spin Anansi, geen spin dit keer maar een mens, slim, wijs, bijdehand, schuw maar zeker geen schurk. Net als zijn beroemde achtpotige naamgenoot haalt hij de wonderlijkste capriolen uit. En net als in de verteltrant van de Anansispinverhalen is letterlijk alles mogelijk. Een andere verhalenbundel van Leslie, het in maart 2007 verschenen De bloeiende flamboyant, werd na de presentatie op Aruba ook nog officieel ten doop gehouden tijdens een publiekscollege van hoogleraar Michiel van Kempen over Antilliaanse literatuur aan de Universiteit van Amsterdam.

In de Knipscheer is een kleine uitgeverij die ooit, in Amsterdam met vijf mensen op de loonlijst wel groter was en toen ook, in de jaren negentig, de ambitie bezat om tot een middelgroot bedrijf uit te groeien. Franc Knipscheer richtte de uitgeverij die in november 1976 van start ging samen op met zijn inmiddels overleden broer Jos. Samen met echtgenote Anja en een handjevol freelance redacteuren bestiert hij nu de zaak waarin zij ook wonen. Zijn visie is simpel, dingen doen die hij graag wil doen. Weet: “De reden dat we het redden is dat we lage kosten hebben, geen overhead. Uitgeverij, woning, opslag, we hebben hier alles in Haarlem in ons eigen pand. Als het economisch minder gaat kunnen we ook even wat minder doen. We zijn net elastiek. En als het goed gaat dus meer. Ons voordeel ten opzichte van andere uitgeverijen met een groter fonds is dat wij ons richten op een aantal specifieke doelgroepen. Het Caribisch gebied, Suriname, de Antillen en natuurlijk de Surinamers en Antillianen in Nederland.”

Regelmatig organiseert de uitgeverij ook activiteiten gericht op die groepen, zoals afgelopen zondag de manifestatie Curaçao! Curaçao! met de dubbelpresentatie van de boeken van De Brabander en Juliana. “De behoefte om te komen is dan groot. Het wordt leuk gevonden het verleden, de roots op te halen.” Het is commercieel ook niet verkeerd, lacht Knipscheer. “De Nederlandse markt is groter dan die op de Antillen of in Suriname. Als je daar van een titel 100 exemplaren verkoopt doe je het goed.” De oplages in zijn fonds variëren zo tussen de 1000 en 1300 exemplaren. Economisch verantwoord. En naar de auteurs toe eveneens. “Ik hoef geen dozen met onverkochte boeken in de ramsj te doen. Niets is frustrerender voor een auteur dan zijn of haar werk daar te zien liggen. En is er veel vraag naar, een tweede of derde druk is zo gemaakt. En dan heb je iets van: wauw, die is succesvol! Dat zou je bij een eerste druk met een oplage van 3000 nooit hebben.”

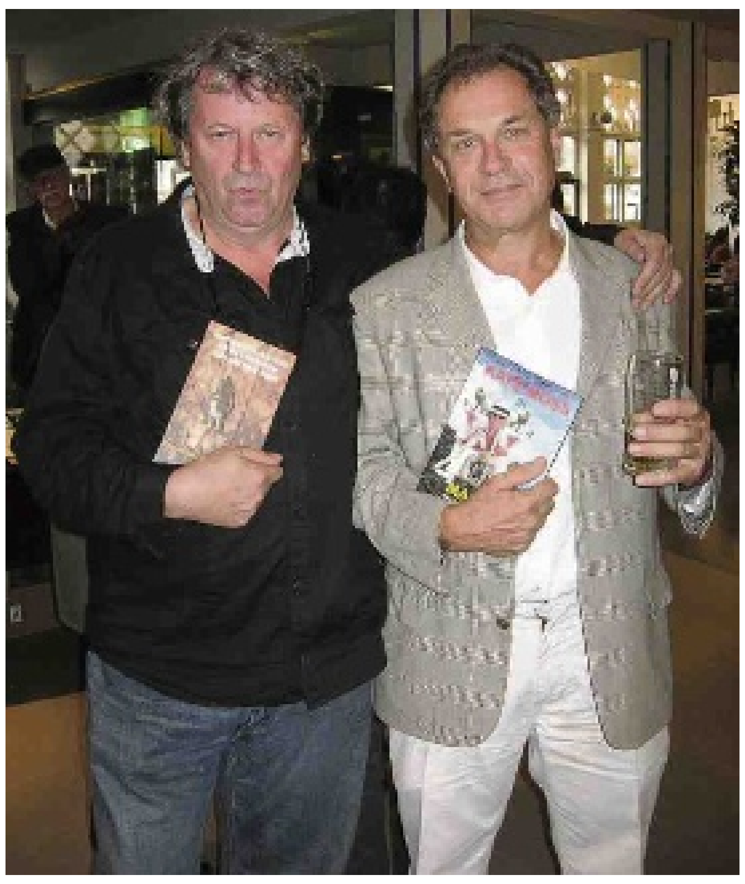

Herman van Bergen en Eric de Brabander tijdens de presentatie van een aantal door Knipscheer uitgegeven werken eind september in Amsterdam.

In de Knipscheer is - het zal duidelijk zijn - geen doorsnee-uitgeverij en Franc Knipscheer bij lange na geen doorsnee-uitgever. Met, dat wel, mooie uitgaven. Sinds de start in 1976 zijn er meer dan 600 boektitels verschenen, waaronder meer dan 100 poëziebundels. Vele Nederlandstalige auteurs zetten in de uitgeverij hun eerste schreden op het schrijverspad, onder anderen Leon de Winter, Astrid H. Roemer, Marion Bloem, Herman Brusselmans, Tommy Wieringa, Ernst Jansz, Frans Lopulalan, Hugo Pos, Eriek Verpale, Sylvain Ephimenco, Diana Ozon, Sjoerd Kuyper, Alfred Birney, Edgar Cairo en Edith Louw. Specialismen in het Nederlandstalige fonds zijn (‘tweede generatie’-) literatuur in relatie tot voormalig Nederlands-Indië en Indonesië (25 titels), de Nederlandse Antillen (25 titels) en Suriname (75 titels) dus. Tot het vertaalde fonds behoren ruim 30 titels van Indiaanse en zwart-Amerikaanse schrijvers, 40 titels van Caribische en Zuid-Amerikaanse schrijvers, 50 titels van Afrikaanse schrijvers.

Knipscheer heeft al tientallen jaren lol in wat hij doet. En zolang het maar geen geld kost heeft hij er vrede mee. “We leven van de inkomsten van mijn vrouw die voor de klas staat”, zegt hij. De tijd dat hij hoopte een grote slag te maken ligt alweer de nodige jaren achter hem. Hij maakt de vergelijking met het topvoetbal. Ziet zich vooral als een opleidingsinstituut. En nieuwe mensen als De Brabander, Erich Zielinski en de nog maar net beginnende, door het Fonds van de Letteren ondersteunde Elodie Heloise die nog met een verhalenbundel moet debuteren, hebben zich al aangediend. “In het verleden hebben grote namen bij ons gedebuteerd. We hadden het niet bij het verkeerde eind. We hoopten op een nieuwe lichting auteurs. Maar je moet dan wel een lange adem hebben.” En om een lang verhaal kort te maken: hun successen vierden ze bij andere uitgevers.

Van begin af aan heeft Franc Knipscheer samen met broer Jos een meer dan gewone belangstelling gehad voor wat hij ‘etnoliteratuur’ noemt. “Op het scherpst van de snede geschreven, met nieuwe beelden, nieuwe metaforen. Het was en is ook literatuur van politieke, religieuze of raciale minderheden die nauwelijks hoorbaar waren en aan wie, zo vonden we, we ook een stem moesten geven.” Hij weet dat toen, in het midden van de jaren zeventig van de vorige eeuw, de gekende Nederlandse uitgevers weinig oog voor de Nederlandse literatuur uit de overzeese gebiedsdelen hadden. “En, laten we eerlijk zijn, nog minder als het om gekleurde representanten van die gebiedsdelen ging.”

Het is volgens Knipscheer nu nauwelijks nog voor te stellen, maar nog in 1977 en zelfs daarna sloeg een aantal boekhandels bij hun inkoop de boeken van Edgar Cairo over. “Boeken van Surinaamse schrijvers in je boekhandel trekken misschien Surinaamse kopers. Liever niet. Toen dus.” Sinds 1977 publiceert de uitgeverij de boeken van de op 16 november 2000 op 52-jarige leeftijd in Amsterdam overleden schrijver uit Paramaribo. “Zijn ouders waren afkomstig van een voormalige plantage in het district Para. In de circa veertig boeken die hij schreef in vrijwel alle literaire genres komen steeds weer de tegenstellingen samen die de verhouding tussen migranten en de gevestigde Nederlanders beheersen: huidskleur, sekse en bovenal de onverwerkte en alsmaar doorzeurende koloniale erfenis.” Zelf studeerde hij in Amsterdam overigens Nederlands en Algemene Literatuurwetenschap.

Het Caribisch fonds van In de Knipscheer heeft van begin af aan vorm gekregen met onder anderen Carel de Haseth (Curaçao), Clyde Lo-A-Njoe en Ken Mangroelal (beiden Aruba) en de Surinaamse titels van Cairo, maar ook van Astrid Roemer, Bea Vianen, Maryse Condé en Edgar Mittelholzer. Ook Midden- en Zuid-Amerika komen aan bod met onder anderen Ernesto Cardenal uit Nicaragua, Miquel Barnet (Cuba), Aimé Césaire (Martinique), Earl Lovelace (Trinidad), Osvaldo Soriano (Argentinië) en nog vele anderen. “We creëerden zo een regionale context waarin het werk van de Nederlands Antilliaanse en Surinaamse schrijvers beter tot haar recht kwam dan in de context van de literatuur die in Nederland en Vlaanderen werd geschreven.”

Eén schrijver wil Franc Knipscheer er uit lichten. De bijna vier jaar geleden op 85-jarige leeftijd overleden schrijver en dichter Boeli van Leeuwen. Kort voor zijn overlijden op 28 november 2007 nog onderscheiden met de oeuvreprijs van het Fonds van de Nederlandse Letteren. Op uitnodiging van de Universiteit van de Nederlandse Antillen, de huidige University of Curaçao bracht Knipscheer toen zijn tot nog toe enige bezoek aan Curaçao en Aruba. “Het was mij in de meer dan dertig jaar dat de uitgeverij bestond nooit gelukt tijd en geld vrij te maken om te reizen. Ook daarna, tot nu toe, niet meer.” Hij greep de kans af te reizen met beide handen aan. Hij hield op de universiteit een presentatie over de bijzondere relatie tussen de uitgeverij en Van Leeuwen en om hem ook zelf de hand te schudden. Iets wat nog niet eerder was gebeurd.

En toch bestond de relatie al sinds 1982. “Andere schrijvers uit ons fonds heb ik wel ontmoet. Zij reisden zo nu en dan naar Nederland af. Maar Boeli van Leeuwen was niet van het eiland af te branden. Hij was er ook niet van weg te denken.” De relatie met Van Leeuwen kwam overigens min of meer bij toeval tot stand. Flamboyant/P, de uitgeverij van Andries van der Wal met een Antilliaanse Bibliotheek redde het niet meer. In de Knipscheer kreeg de (uit collegiaal standpunt gezien) logische vraag voorgelegd of zij de restvoorraden van de titels van de Biblioteka Antiyano wilde overnemen. Flamboyant/P had eind jaren zeventig onder meer werk van de toen 60-jarige Boeli van Leeuwen uit de jaren vijftig en zestig herdrukt dat was verschenen bij de eveneens ter ziele gegane uitgeverij P.N. Van Kampen & Zoon. Ook waren er de dichtbundels van Tip Marugg en Frank Martinus Arion.

De rots der struikeling, Een vreemdeling op aarde en De eerste Adam, de drie heruitgaven van Flamboyant/P waren Knipscheers eerste kennismaking geweest met het werk van Van Leeuwen. Toen hem de vraag bereikte was hij er al een bewonderaar van en zei dus ja. Knipscheer gaf ook aan het werk van Van Leeuwen ‘in druk’ te houden, ook al had hij sinds 1978 niets meer gepubliceerd en was hij naar eigen zeggen ook niet van plan dat ooit nog te doen. Ondanks meerdere verzoeken daartoe ook van Franc Knipscheer. “Maar de context van onze uitgeverij moet toch wel enige indruk op hem hebben gemaakt. Zijn werk was in de Hollandse media vanaf het begin vaak weggezet als barok. Maar voor ons was hij, evenals Cairo, geen Nederlandse schrijver maar een Zuid-Amerikaanse auteur die toevallig in het Nederlands schreef en het Nederlands naar zijn hand zette met beelden die bij dat continent hoorden.”

In augustus 1984, zo weet Knipscheer nog als de dag van gisteren, belt Boeli van Leeuwen hem op met de mededeling dat er post voor hem onderweg was. Een manuscript. “Rechts bovenaan had hij geschreven: PTT en Posterijen Curaçao. Manuscript. Svp met liefde behandelen.” Franc Knipscheer is na ontvangst direct gaan lezen. De tranen liepen, zo zegt hij, over zijn wangen. Van het lachen. “Daartoe zijn enkel goede schrijvers in staat. Niets is moeilijker dan dat in goed geschreven literatuur.” En ook: “Ik herinner me een onbeschrijfelijk geluksgevoel. Ik ben geloof ik een eindje gaan omlopen. En ik liep op kussentjes.” Schilden van leem verscheen in 1985. Knipscheer: “En hij overtrof zichzelf in 1988 nog met het Teken van Jona, misschien wel zijn beste roman.”

Een greep uit de boeken die door In de Knipscheer recent zijn uitgegeven.

Aan zijn ontmoeting met Van Leeuwen bewaart Knipscheer mooie herinneringen. Zijn werk wordt ook nog steeds verkocht. “Maar de tijd op het eiland en op Aruba was te kort. Ik had verplichtingen. Ik heb te weinig gezien. Maar overal waar ik doorheen reed herkende ik. De namen, uit de boeken die we hebben uitgegeven.” Hij denkt dat hij er zich wel zou kunnen thuisvoelen. “Maar ook in Indonesië, op Java en om maar iets anders te noemen, Nigeria zal dat kunnen.”

Business Agenda

Curaçao

T/m 2 oktober: Siman di Kultura
Week gewijd aan de Curaçaose cultuur waarin diverse activiteiten worden georganiseerd door verschillende culturele organisaties, scholen, etc. Doel is om stil te staan bij de cultuur van het eiland en onder anderen de jongeren meer inzicht in die cultuur te geven.

Aruba

13-14 oktober: Aruba's 1st Safety & Security Conference
Conferentie over veiligheid en zekerheid in de werkomgeving en op scholen, met aandacht voor het Emergency Response Team, hoe zich voor te bereiden op noodsituaties en de rol van de media. Sprekers uit de Verenigde Staten, de voormalige Nederlandse Antillen en Aruba.
Locatie: Renaissance Convention Center
Contact: r.roos@arubahospital.com
Registratie fee bedraagt 100 dollar. Late fee is 250 dollar (na 30 september).
Meer informatie: Rachelle, tel: 587.4300, ext. 338 of email m.schoop@arubahospital.com

4 november 2011: Annual Corporate Gala Dinner
Gala-avond met gastspreker Roberto Giannetti da Fonseca, dinner en dance. Er zal een boeiend onderwerp worden behandeld met meerwaarde voor de ondernemers van het eiland. Tickets zijn nu al verkrijgbaar bij ATIA, via de website of de facebook page.
Plaats: Hyatt Ballroom
Tijd: 19.30 - 00.30 uur
Entree: 175 florin per persoon
Muziek: Robert y Su Solo Banda Show
Meer informatie: bellen met nummer 5827593, www.atiaruba.org, www.facebook.com/arubatrade, of e-mail rsvp@atiaruba.org

Internationaal

6 oktober: Economist Conferences: Change from the bottom up
The Economist komt met frisse ideeën en praktische oplossingen om voortvarend een aantal van de belangrijkste zakelijke en politieke uitdagingen van Mexico aan te pakken, biedt hulp aan decisionmakers om te werken aan groei en welvaart in de komende decennia en zorgt voor een beter begrip hoe blijvende verandering 'from the bottom up' te bewerkstelligen.
Locatie: Mexico City
Meer informatie: www.mexico2011.eventbrite.com

26 oktober: CSR Communication Conference
NGO's, consumenten en andere stakeholders zijn beter geïnformeerd, invloedrijker en kritischer dan ooit. Zakelijke communicatie moet daarom CSR bevatten. Het belangrijkste thema van deze conferentie is dan ook hoe CSR effectief gecommuniceerd kan worden. Doel is om deelnemers inzicht te geven in CSR & communicatie en trends en de mogelijkheid te bieden om te netwerken.

Locatie: Amsterdam
Contact: contact@csr-communication-conference.org
Meer informatie: www.csr-communication-conference.org

26-27 oktober: The Buttonwood Gathering
De wereld maakt een verschuiving door in de balans op financieel, economisch en politiek gebied van de ontwikkelde landen naar opkomende markten onder leiding van China. The Buttonwood Gathering is het vlaggenschip van het evenement van The Economist op financieel en economisch gebied. Leiders uit de financiële en economische wereld komen bijeen om de uitdaging hoe de wereldeconomie een evenwichtige basis te geven te lijf te gaan.
Locatie: New York
Contact: buttonwoodevent@economist.com
Meer informatie: www.buttonwood.economist.com

4-7 november: Green Build
De missie van dit jaarlijkse evenement is de manier waarop gebouwen en gemeenschappen gebouwd en beheerd worden te veranderen naar een meer milieuvriendelijke en sociaal verantwoordelijke, gezonde en welvarende omgeving die de kwaliteit van leven verbetert.
Locatie: Toronto, Canada
Meer informatie: http://www.greenbuildexpo.org/Home.aspx

16-17 november: Global Energy Now!
Duurzaamheidsconferentie Global Energy Now! met als thema 'Duurzaamheid in beweging'.
De conferentie staat voor ontdekken, beleven, inspireren, innoveren, netwerken en (internationale) samenwerking. Met sprekers uit binnen- en buitenland, debatten, een breed scala aan onderwerpen, de inspiratie-plaza met stands, workshops, het buitenprogramma met bezoek aan duurzaamheidsprojecten en met het jongerenpaviljoen belooft Global Energy Now! een succes te worden.
Meer informatie: www.globalenergynow.nl

De Business Agenda verschijnt wekelijks in de Ñapa. Informatie over zakelijke evenementen, zoals symposia, lezingen, trainingen en conferenties, zowel op Aruba, Bonaire als op Curaçao, is welkom op napa@amigoe.com.

Communicatie

Baan via LinkedIn?

Vraagt u zich af waarom iedereen zo lyrisch is over LinkedIn? En nog belangrijker, hoe dit sociale platform u kan helpen een nieuwe baan te vinden? Lees dan vooral verder. De Nederlandse website www.managersonline.nl publiceerde onlangs een artikel waarin Jerome Young, oprichter van AttractJobsNOW.com, op Forbes.com vijf tips gaf om uw kansen op de arbeidsmarkt te vergroten via LinkedIn.

Tekst: Bob Harms

1. Update uw status
Als mensen weten dat u op zoek bent naar een nieuwe baan, willen ze vaak helpen. Geef hier wel een positieve draai aan. Zeg bijvoorbeeld hoe goed uw huidige functie u heeft voorbereid op het verbreden van uw horizon en dat u er zin in heeft een nieuwe uitdaging aan te gaan. Vraag vervolgens vooral contact met u op te nemen als iemand een vacature weet die u op het lijf geschreven is.

2. Zorg voor relevante aanbevelingen
Voormalig leidinggevenden, teamleden, collega's, klanten en leveranciers zijn perfect om u aan te bevelen op LinkedIn. Als recruiters uw profiel bekijken, zijn ze erg geïnteresseerd in de mening van anderen over u. Ga nu niet lukraak uw hele netwerk spammen met de vraag iets positiefs over u te melden, maar vraag een select groepje mensen dat u goed kent en met wie u nauw heeft samengewerkt, een relevante aanbeveling te schrijven waarin zowel uw persoonlijkheid als professionele vaardigheden aan bod komen.

3. Zoek uit wie u kent
Zoek via LinkedIn het bedrijf waar u graag zou willen werken en kijk of u er toevallig al een connectie mee heeft via een klasgenoot, ex-collega of iemand die zij weer kennen. Via hen kunt u informatie over het bedrijf achterhalen en wie weet zelfs direct in contact komen met iemand van PZ.

4. Gebruik de banenzoekfunctie
Hier vindt u niet alleen openstaande vacatures, maar kunt u ook achterhalen welke kennis, ervaring en vaardigheden gezocht worden in uw branche. Dit zijn de keywords die u zeker moet verwerken in uw LinkedIn-samenvatting en CV. Recruiters zoeken namelijk op deze woorden, en zo verschijnt u automatisch in hun zoekvenster.

5. Help anderen
Help ook anderen met het zoeken naar een nieuwe baan. Hoe meer u geeft, hoe meer u terugkrijgt op LinkedIn. Voorbeeld: als u actief bent in een groep en daar uw kennis en ervaring deelt, weten mensen wie u bent en zullen ze al snel aan u denken als ze op een vacature in uw vakgebied stuiten. Plus, als u nuttig advies deelt, komt u meteen over als een teamspeler in de ogen van recruiters en dat is nooit verkeerd.

Bob Harms is communicatie-adviseur

Boeken

Stress: vriend en vijand

Stress is vooral een nare vijand, maar het kan ook een fantastische, stimulerende vriend zijn, die u helpt om topprestaties te leveren. Dit hangt af van de manier waarop u met uw stress omgaat.

Het is tegenwoordig een van de belangrijkste uitdagingen van iedereen. Wie al te gestressed is, presteert minder goed, is minder creatief, neemt meer verkeerde beslissingen en loopt veel meer kans ziek te worden.

'Stress, vriend en vijand. De aanpak van stress, thuis en op het werk' is de titel van het stressboek van Theo Compernolle. Hij behandelt hierin hoe we goed om kunnen gaan met stress, thuis en op het werk.

In dit zeer leesbare basisboek over stressmanagement komen de verschillende aspecten van stress gedetailleerd aan bod, zoals:

- Wat is stress? Hoe kunt u stress voorkomen en u ertegen verdedigen?
- Wat zijn de gevolgen van stress voor uzelf, uw gezin en uw werk?
- Hoe kunt u uw stressweerstand verhogen?
- Hoe kunt u de weerstand van uw team, uw afdeling, uw bedrijf verhogen?
- Hoe weet u op tijd dat u verkeerd met uw stress omgaat?
- Welke invloed heeft stress op uw gezondheid?
- Hoe vormt u stress om tot een motor voor succes?

Theo Compernolle is voorzitter van het Instituut voor het Familiebedrijf, gastprofessor aan de Vlerick School voor Management van de Universiteit van Leuven en Gent, en managementscholen in Nederland (onder meer TIAS), Frankrijk (zoals INSEAD). Vorige publicaties van Theo Compernolle ('Zit Stil' en 'Alles went, ook een adolescent') groeiden uit tot best- en longsellers waarvan vele tienduizenden exemplaren werden verkocht.

Titel: Stress: vriend en vijand. De aanpak van stress, thuis en op het werk
Auteur: Theo Compernolle
Uitgever: Scriptum
EAN: 9789077432105

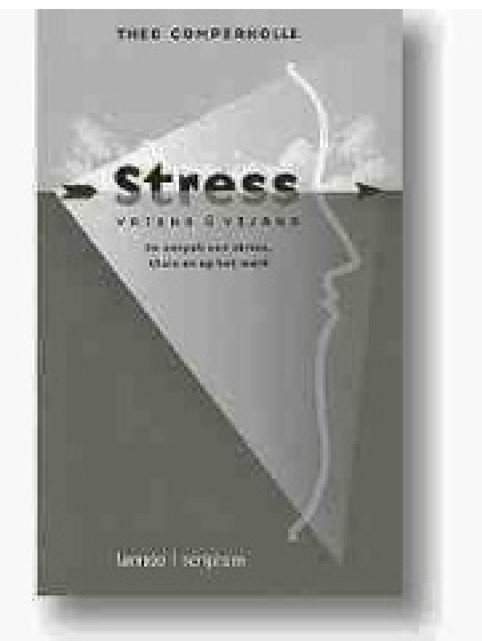

Regio

'Beperkte groei Cuba'

Deze maand heeft Cuba de regeling voor zelfstandige arbeid versoepeld. Maar deskundigen waarschuwen voor ernstige beperkingen die een relevante groei in de weg staan. Vooral de beperkte economische groei en de afwezigheid van startkapitaal zijn obstakels.

"Er is weerstand tegen de veranderingen die Raúl (Castro) wil doorvoeren en wat er met zelfstandig werk gebeurt, is daar een voorbeeld van", zegt een deskundige die anoniem wil blijven.

De versoepeling op zelfstandige arbeid maakt deel uit van de economische hervormingen die de regering van Raúl Castro sinds vorig jaar doorvoert. De arbeid in overheidsdienst wordt fors afgebouwd. De zelfstandige arbeid wordt gestimuleerd, onder meer via belastingverlaging, een versoepeling in de woningverhuur, de mogelijkheid om goederen en diensten te verkopen aan staatsinstellingen, en de mogelijkheid om mensen in dienst te nemen.

Van september 2010 tot augustus 2011 is het aantal zelfstandigen in Cuba gestegen van 157.000 naar 333.206. Volgens de Cubaanse vice-minister voor Financiën Meisi Bolaños Weiss overtreft dat de verwachtingen voor dit jaar. Maar tot juli schommelde het aantal ingeleverde licenties rond 25 procent, zeggen gespecialiseerde bronnen.

Verplichte belasting
"In de woningverhuur ken ik mensen die ermee gestopt zijn omdat ze geld verloren", zegt een vrouw die een kamer van haar huis in de hoofdstad verhuurt aan buitenlanders. "Mijn moeder en ik wachten af tot er betere tijden komen. Hadden we mijn zoon niet gehad, die ons af en toe wat geld opstuurt, dan zouden we ook in de problemen zitten."

Dit jaar is het aantal gasten gevoelig gedaald. Door de 'economische crisis in de wereld', zegt de vrouw, of omdat de interesse in Cuba gedaald is. De recente verlaging van de maandelijkse belasting op kamerverhuur helpt onvoldoende, zegt ze. "Het probleem is dat de betaling verplicht is, ook al is de kamer niet verhuurd."

Beperkte groei
Het grootste probleem is de beperkte economische groei, zeggen de economen Omar Everleny Pérez en Pável Vidal, die de recente cijfers voor zelfstandige arbeid analyseerden en de beperkingen onderzochten. De beperkte groei maakt het, samen met de stijgende werkloosheid, moeilijk om de vraag naar goederen en diensten van zelfstandigen te doen stijgen.

Een ander obstakel is het beperkte kapitaal. Enkele maanden geleden versoepelde Havana de regeling voor bankkrediet, maar voor zelfstandigen werkt het niet, merken Pérez Villanueva en Vidal. "Bovendien heeft het financiële systeem liquiditeitsproblemen en de twee nationale munten zijn slechts beperkt omzetbaar in deviezen." Beide economen stellen voor de internationale samenwerking op het vlak van microkrediet 'te versnellen en te stimuleren'.

"Betrouwbare cijfers zijn niet voorhanden maar alles wijst erop dat geldzendingen de belangrijkste kapitaalbron zijn voor zaken die nu van start gaan, door het gebrek aan nationaal krediet", aldus Pérez Villanueva en Vidal.

Microkrediet
Een enquête van het katholieke tijdschrift Palabra Nueva bij driehonderd Cubaanse ontvangers van geldzendingen uit het buitenland, laat zien dat een derde van de ondervraagden een kleine zaak wil opstarten en dat een kwart al een zaak heeft. De rest, ruim 40 procent, is niet in een eigen zaak geïnteresseerd, zeggen de Amerikaanse onderzoekers Manuel Orozco en Katryn Hansing. Als belangrijkste reden geven ze op dat ze te weinig startkapitaal hebben, niet over ondernemerskennis beschikken en dat de politiek-economische context niet stabiel genoeg is.

Een ander obstakel is het gebrek aan een markt van groothandelaars, zeggen Pérez Villanueva en Vidal. Gezien de economische en financiële toestand van Cuba zal dat niet op korte termijn veranderen, maar een opening naar 'microkrediet met internationale samenwerking' zou inkomsten in deviezen mogelijk kunnen maken waarmee de nieuwe kleine bedrijven dan goederen kunnen invoeren, aldus de economen.

Restaurantjes
De bereiding en verkoop van voedingsproducten, transport, contractuele arbeid en woningverhuur: voor deze sectoren kreeg de Cubaanse overheid in de eerste helft van dit jaar de meeste aanvragen voor licenties, stelden Everleny Pérez en Vidal vast.

In de eerste categorie bevinden zich cafés en kleine restaurants. Sinds begin deze maand mogen die nu 50 klanten tegelijk een serveren, tot vorige maand was dat slechts twaalf.

Niet iedereen ervaart beperkingen sinds de versoepeling. "Nu heb ik vijftien plaatsen. Het gaat goed en ik ben enthousiast over mijn kleine zaak", zegt Santiago González, eigenaar van Paladar el Lobo, een restaurantje in het centrum van Cienfuegos. Hij had vier jaar lang een videozaal. Met het gespaarde geld kon hij nu een restaurant beginnen. Binnen een paar jaar zal hij zijn investering terugverdiend hebben, schat hij.

Arbeidsrecht

Geen arbeid, geen loon

De arbeidsovereenkomst is de overeenkomst waarbij de ene partij (de werknemer) zich verbindt in dienst van een andere partij (de werkgever), tegen loon gedurende zekere tijd arbeid te verrichten. De belangrijkste verplichtingen die voortvloeien uit een arbeidsovereenkomst zijn: de verplichting van de werkgever om loon te betalen tegenover de verplichting van de werknemer om arbeid te verrichten. Artikel 7A:1614b van ons Burgerlijk Wetboek bevat de arbeidsrechtelijke hoofdregel 'Geen recht op loon als er niet wordt gewerkt'. Genoemd wetsartikel luidt als volgt: 'Geen loon is verschuldigd voor de tijd, gedurende welke de arbeider de bedongen arbeid niet heeft verricht'.

Tekst: William ten Veen

In normale mensentaal betekent de hoofdregel dat als er niet wordt gewerkt door een werknemer, er ook geen salaris hoeft te worden uitbetaald. De hoofdregel lijkt even helder als logisch. In de praktijk komt het toch veelvuldig voor dat werknemers loon van hun werkgever proberen te vorderen zonder dat daar arbeid tegenover staat. Waartoe is een werkgever verplicht en wat zijn de rechten en plichten van een werknemer in dit deelonderwerp in de vaak complexe wereld van het arbeidsrecht?

Er zijn diverse redenen om het loon niet uit te betalen, waarbij we bijvoorbeeld kunnen denken aan werkweigering en ontslag op staande voet. Vaak zal een werknemer echter niet akkoord gaan met het niet uitbetalen van loon en zal eventueel in kort geding alsnog uitbetaling van het loon vorderen. En dergelijke situatie kan zich ook voordoen als het loon te laat of niet volledig wordt uitbetaald. Over de wettelijke vertragingsrente die maximaal kan oplopen tot 50 procent schreef ik al eens in een eerdere column.

Op de hoofdregel 'Geen recht op loon als er niet wordt gewerkt' of nog korter en duidelijker: 'Geen arbeid, geen loon' bestaan uitzonderingen. In het algemeen geldt dat als de oorzaak van het niet werken door de werknemer in alle redelijkheid voor rekening van de werkgever behoort te komen, de werknemer wel recht op loon heeft. Ziekte wordt door de wet aangemerkt als oorzaak welke tot op zekere hoogte voor risico van de werkgever komt. Wat u daarvan als werkgever ook van mag vinden! Ziekte of beter gezegd arbeidsongeschiktheid van tijdelijke aard welke opzettelijk is veroorzaakt, bijvoorbeeld dronkenschap komt uiteraard voor rekening van de werknemer. Gevallen waarin een werknemer tevens geen aanspraak kan maken op doorbetaling van zijn loon zijn: deelname aan een staking (te onderscheiden van de werkwillige, die verhinderd wordt te werken als gevolg van de staking), onwettig verzuim van het werk, te laat op het werk verschijnen, gevangenisstraf of voorlopige hechtenis.

Voorbeelden van zogeheten werkgeversverhindering als gevolg waarvan de werknemer recht heeft op loon zijn: gebrek aan werk, noodweer en storingen in het productieproces. Maar ook als de werknemer niet kan werken door ziekte (zoals hierboven al aan de orde gesteld), zwangerschap of bevalling is de werkgever verplicht het loon door te betalen.

Ik sluit af met een voorbeeld waarover in de juridische wereld verschillend wordt gedacht. Is de hoofdregel 'Geen arbeid, geen loon' ook van toepassing wanneer de werknemer kwalitatief onvoldoende presteert? Een aantal rechtsgeleerden meent van wel als vaststaat dat de werknemer opzettelijk in ernstige mate tekort schiet bij zijn arbeidsprestatie. Als partijen het daarover niet eens zijn, zal uiteindelijk de rechter een beslissing nemen.

William ten Veen is advocaat en partner bij Certa Legal Attorneys Caribbean.
email: tenveen@certalegal.com

Mens & Werk

Personal branding

Een nieuwe kreet doet zijn opmars in de wereld van 'werk'. Personal branding. Dit houdt in dat men zich gaat onderscheiden van anderen en dat men opvalt door wie hij is, wat zijn waarden en normen zijn, hoe men denkt en handelt. We gaan ons onderscheiden door een 'merk' te zijn. Of we willen of niet, eigenlijk hebben we allemaal al een eigen 'personal brand', ook bedrijven. Dat is onze identiteit waarmee we bekend zijn bij de mensen die ons kennen. We hebben allemaal onze eigen etiketjes opgeplakt gekregen en dat doen wij ook bij anderen. Die persoon is aardig, kortaf, gezellig, vrolijk, lastig, vervelend, slim, schreeuwerig, somber, daadkrachtig, sloom, eerlijk, enzovoort. En bij bedrijven werkt dat ook zo. Men vindt een bedrijf: betrouwbaar, ondernemend, accuraat, snel werkend, slordig etc.

Tekst: Judice Ledeboer

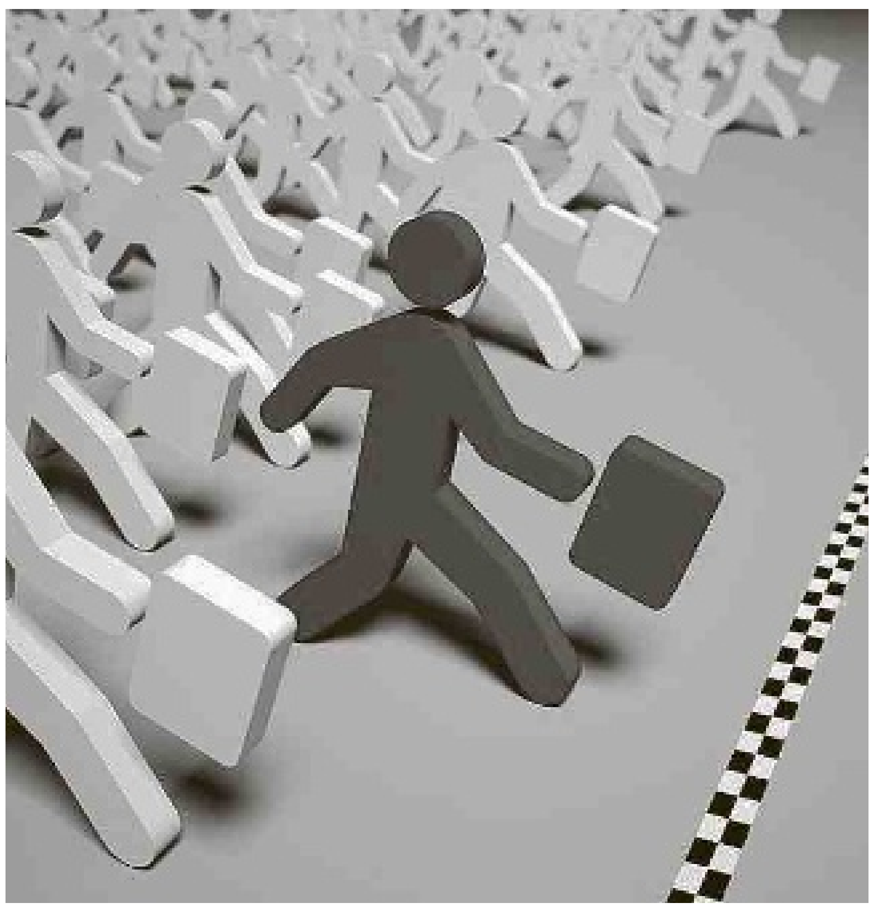

Een personal brand creëren is op het moment 'hot'. Via de sociale media laten bedrijven en individuen zich hoe langer hoe meer zien en horen en om op te vallen is het goed om zich te onderscheiden. Het creëren en ontwikkelen van een personal brand kan iedereen zelf en daar is iedereen ook verantwoordelijk voor. En bij een personal brand hoort bepaald gedrag en dikwijls ook een bepaald uiterlijk. Een docent is iemand die gezag uitstraalt, een bouwvakker draagt stoere kleding en heeft een bouwhelm op en een dokter draagt een witte jas.

Vorige jaar is er een onderzoek naar 'personal branding' gedaan en de bevindingen maken deel uit van de Kelly Global Workforce Index, waarin opvattingen zijn verzameld van zo'n 134.000 mensen uit 29 landen, waaronder Nederland. Een van deze bevindingen was dat werknemers hoe langer hoe meer hun eigen personal brand ontwikkelen. Men wil zich onderscheiden van de ander, men wil opvallen om een betere baan en meer klanten te krijgen. Loopbaanontwikkeling wordt dan ook steeds meer door de mensen zelf gedaan en daarbij is men vooral bezig met het opbouwen van een eigen identiteit. Dat is duidelijk te zien bij werknemers die reeds lang werken, maar toch weer gaan studeren om zich te gaan onderscheiden van de grote massa, waardoor ze meer kans maken op een betere baan met meer toekomst en een beter salaris. Men is zich er ook van bewust dat bepaalde vaardigheden en kennis nodig zijn, zoals goede mondelinge communicatievaardigheden en schriftelijke communicatie in meer dan één taal. En ook een brede belangstelling voor zaken, anders dan die met het eigen vak te maken hebben speelt een rol.

Als men de middelbare school afkomt heeft men een diploma. Dat diploma is een bewijs dat iemand zijn school heeft afgemaakt, welk niveau dan ook. Men heeft de basiskennis van bepaalde vakken, doorzettingsvermogen (school afgemaakt), men heeft examens gedaan, enzovoort. Maar met het schooldiploma alleen komt men er meestal niet. Daarom is het zo belangrijk om door te studeren om zich te specialiseren in iets, zodat men kan werken in een bepaalde sector. Daarbij moet er ook gewerkt worden aan de 'personal brand', want als men zich onderscheidt van anderen nemen kansen toe. Men kan zichzelf onderscheiden door de 'specialisatie' die men heeft en ook de persoonlijke uitstraling speelt een rol. Bij bepaalde functies moet er kennis van zaken zijn. Vooral in het bedrijfsleven wordt daar tegenwoordig met belangstelling naar gekeken, want mensen die geen kennis in huis hebben zijn waardeloos voor een bedrijf. Er is niet voldoende geld om mensen die niets kunnen aan te nemen. Daarom zijn er tegenwoordig leer-werktrajecten bij bedrijven, ook op Curaçao. Men doet werkervaring op en leert zich te specialiseren in een bepaalde richting.

Hoe kan men werken aan een effectieve personal brand? Heel belangrijk is om authentiek te zijn. Ieder mens heeft zijn eigen karakter, gedrag, waarden en visie en daarmee valt men op. Integriteit speelt een grote rol. Men moet zich houden aan gedragscodes die bepaald zijn door persoonlijke ambitie. En consistent gedrag draagt bij aan betrouwbaarheid. Mensen moeten op elkaar kunnen rekenen. Voor een bedrijf geldt dat ook. Als een restaurant bekend staat om de beste gebakken red snapper op het eiland dan moet het restaurant ervoor zorgen dat die red snapper altijd hetzelfde smaakt, want anders komen de mensen niet meer terug. En door een bepaalde expertise op een bepaald gebied in huis te hebben onderscheidt men zich natuurlijk altijd.
Een paar andere competenties die men zeker moet hebben om aan personal branding te werken is vasthoudendheid (want alles heeft zijn tijd nodig om te groeien, dus geef niet snel op) en positivisme. Mensen vinden het fijn om zaken te doen met mensen die aardig zijn, weten waar ze het over hebben en positiviteit uitstralen. Het is goed om geassocieerd te worden met iets dat waardevol en positief is. Dit geldt voor mensen, maar ook voor bedrijven.

Over management

Over organiseren, ondernemen, managen en leidinggeven

In Search of Excellence

In de laatste aflevering bespraken we de eerste vijf van de acht karakteristieken die succesvolle bedrijven gemeen hebben volgens Tom Peters, de schrijver van 'In Search of Excellence'. Dat waren actiegericht zijn, klantgericht zijn, autonomie en ondernemerschap binnen het bedrijf bevorderen, de waarde van medewerkers erkennen en hands-on management dat een voorbeeldfunctie op de werkvloer vervult en sterke waarden binnen het bedrijf uitdraagt.

Tekst: Jan de Ruijter

6. Ze blijven bij hun core business, 'schoenmaker blijf bij je leest'. Diversificatie in branchevreemde bedrijven mislukt meestal. Management heeft vaak geen 'feel' voor de nieuwe branche, de noodzakelijke aandacht voor de overname of fusie gaat ten koste van het eigen bedrijf en het is meestal niet mogelijk de verschillen in bedrijfscultuur, gewoonten, gebruiken en waarden te overbruggen. Ze begeven zich nooit in een business die ze niet kunnen managen.

7. De bedrijfsstructuur en interne organisatie is eenvoudig en de staf klein. Succesvolle bedrijven hebben geen ingewikkelde organisatiestructuur. Mensen van het hoofdkantoor zijn meer in de bedrijven dan op het hoofdkantoor. Er wordt zo ver mogelijk gedelegeerd en gedecentraliseerd met maximale autonomie voor bedrijven of bedrijfsonderdelen.

8. Ze handelen, werken en bovenal leven met zorgvuldig geselecteerde waarden zoals kwaliteit, betrouwbaarheid, service, klanttevredenheid, medewerkerbetrokkenheid, peer pressure en innovatie. Door middel van enkele sterke waarden en een beperkt aantal eenvoudig geformuleerde doelen, laten ze hun mensen weten wat werkelijk belangrijk is. Gepersonaliseerde service aan elke klant, zonder daar ooit vanaf te wijken, en creativiteit van de gewone medewerker staan hoog in het vaandel. Met alle vrijheid, autonomie en ondernemerschap dat aan medewerkers verleend wordt, houdt men wel centraal heel streng de hand aan de genoemde waarden en normen. Daarbij zijn het ook de medewerkers zelf die elkaar hierop aanspreken en de waarden in ere houden.
Het is voor het eerst dat iemand zo duidelijk uiteenzet waarom sommige bedrijven het zoveel beter doen als hun concurrenten. Tom Peters geeft grif toe dat zijn acht punten in feite erg simpel zijn en voor velen erg voor de hand liggen, nogal logisch zijn. Peters gelooft in de basics en vooral in het simpel en eenvoudig houden.

Peters uit zich in zijn boek sterk tegen de methodes en principes van Amerikaans management zoals die van het nog steeds gangbare scientific management met de typisch moeilijke, lastige en onvermurmbare managers die alleen maar schaalvergroting prediken. Hij zet zich ook af tegen de zogenoemde professional managers, de typische MBA-opgeleide, 500 pagina's rapporten schrijvende, analyserende en met cijfers goochelende gewichtigdoeners, die zonder enige echte creativiteit druk plannen maken zonder te weten hoe iets voor elkaar te krijgen, niet echt van hun bedrijf, product en klanten houden, daar ook niet genoeg vanaf weten en hun mensen niet of nauwelijks waarderen. Ze handelen puur analytisch, onbetrokken en afstandelijk. Hun analytisch vermogen zou hun in staat stellen om alle soorten van organisaties en bedrijven te leiden. En voor de nieuwe wereldeconomie die we vandaag de dag beleven met internationale concurrentie, nieuwe producten, nieuwe processen en nieuwe eisen, hebben ze nieuwe organisatievormen zoals de complexe matrixstructuren ontworpen om in te haken op al die veranderingen en eisen van diversiteit, flexibiliteit en snelheid. De matrixstructuren vergroten de afstand tussen topmanagement en de rank and file-werkers waarbij de nadruk komt te liggen op regels, procedures en cijfers en bureaucratie opleeft. Onder de grootste fouten die er worden gemaakt: de gedachte dat groot altijd beter is, dat het bij management slechts om downsizing en kostenreducties moet gaan, dat lange jobdescriptions en matrixstructuren noodzakelijk zijn, dat mensen niets meer dan productiefactoren zijn, dat als je enkele topmensen maar incentives geeft alles verder vanzelf op zijn plaats valt, en dat je werknemers continu moet inspecteren om ze in gareel te houden. Tom Peters legt duidelijk de schuld bij Amerikaans management en niet bij kostbare overheidsregulering, gebrek aan kapitaalbronnen, gebrekkige research of bij de wereldcrisis en Opec. Amerikaans management is te formeel, kortzichtig, star en houdt geen rekening met de menselijke aspecten en waarden. De oplossingen die in Japan werden gevonden en daar in de praktijk worden gebracht, vindt hij te ingewikkeld.

Bij zijn onderzoek kwam hij al snel tot één overheersend thema namelijk dat van menselijkheid, dat alles bij succesvolle bedrijven heel erg draait om de 'zachte' factoren, dus om mensen, waarden, kwaliteit, klanttevredenheid, betrouwbaarheid en service. En ze hebben een diep respect voor de mens, voor zijn potentieel, zijn bijdragen en zijn enthousiasme. Bij minder goede bedrijven wordt dat maar als vaag en abstract afgedaan en gaat het juist om de 'harde' factoren geld, omzet, kosten en winst. Succesvolle bedrijven zien 'soft' als 'hard', en leven en handelen intens naar deze waarden. Ze beseffen dat mensen zinvolle dingen willen doen en graag willen bijdragen. Dat ze invloed willen hebben op hun eigen toekomst. Deze bedrijven laten mensen en teams zelf hun doelen opstellen en vieren alle goede resultaten zodat elk mens zich daadwerkelijk een winnaar voelt. Excellente bedrijven weten dat het bij mensen gaat om waardering, camaraderie, erbij horen, meedoen, participeren. Het straffen van minder goed gedrag is vervangen door het belonen van goed gedrag en goede prestaties (catching someone doing something right). Mensen kunnen als kampioenen uitblinken omdat ze gemachtigd zijn te handelen en te beslissen. De leiders maken nauwelijks gebruik van macht of gezag maar geven doel en nut aan het werk en aan hun mensen, die dat met enthousiasme uitvoeren. Zij ervaren het werk niet als 'just a job', maar als een prettige plaats voor je vorming en om je persoonlijke ambities en levensdoelen te bereiken. Dit alles wordt door excellente bedrijven gesmeed in de bedrijfscultuur, waarin het belang van de winstgevendheid van het bedrijf en de menselijke waarden geïntegreerd zijn. De belangrijke taak voor de leider in deze bedrijven is het uitstralen en verbreiden van de bedrijfscultuur, daar een voorbeeld van zijn en daarnaar handelen.

De zachte factoren en de bedrijfscultuur vormen de basis van de nieuwe managementtheorie volgens Peters.

(Wordt vervolgd)

Jan de Ruijter is bedrijfsconsultant op Aruba. Reacties: j.deruijter@yahoo.com

Advertorial

Het Fatum jaarverslag

‘Ook in 2010 sterk uit de strijd gekomen’

Aan het eind van elk boekjaar zijn alle BV’s en NV’s verplicht om de jaarcijfers te publiceren. Als groot voorstander van transparantie, kiest Fatum er niet uitsluitend voor om aan de publicatieverplichting te voldoen. Parallel aan de publicatie brengt het bedrijf namelijk in gelimiteerde oplage een glossy magazine uit (uiteraard op milieuvriendelijk papier), dat naast de droge cijfers interessante informatie biedt. Hierdoor is het niet alleen een jaarverslag, maar ook een leuk stuk om te lezen voor iedereen die geïnteresseerd is in Fatum. Elk jaar wordt er een thema gekoppeld aan de glossy. Dit jaar is dat thema ‘The New Dutch Caribbean: celebrating the past, living the present, envisioning the future’.

Fatum-ceo Steven Martina.

De keuze voor het thema is niet zomaar gemaakt. CEO Steven Martina vertelt: “Op 10 oktober vorig jaar heeft het Nederlandse gedeelte van de Caraïben grote veranderingen doorgemaakt. De eilanden zijn nog min of meer hetzelfde, maar de constitutionele structuur is ingrijpend veranderd. Dus moet je reflecteren op de situatie: het verleden, het heden en de toekomst.” Op de afbeeldingen voorop en aan de binnenkant van de omslag van het rapport is het contrast, maar ook de samenwerking tussen ‘oud’ en ‘nieuw’ goed te zien. “Oud en nieuw blijven naar elkaar kijken,” vervolgt Martina. “Verandering is de enige constante, en Fatum verwelkomt verandering.” Het jaarverslag laat die verandering goed zien, net als de manier waarop Fatum ermee omgaat: aan alle richtlijnen en eisen is voldaan.

Sterk uit de strijd

Wat voor rapport is het precies? “Het betreft een geconsolideerd jaarverslag van Fatum en haar dochterondernemingen. Het geeft inzicht in hoe het met Fatum gaat,” aldus Martina. En het gaat goed. Want ondanks dat het jaar enige tegenslagen kende (storm Tomàs heeft voor veel bedrijven, waaronder Fatum, een flinke klap opgeleverd), is Fatum er sterk uitgekomen. Ondanks dat resultaat minder goed is dan in 2009, is een zeer goed resultaat geboekt onder de omstandigheden, en bewijst Fatum hiermee een gezonde onderneming te zijn die ondanks tegenslagen duurzaam kan groeien. Martina wil dan ook de klanten en aandeelhouders bedanken voor hun vertrouwen en de medewerkers voor hun inzet en harde werk. Martina: “We verkopen eigenlijk een belofte in de vorm van een verzekering of een pensioen. Die moeten we na jaren waarmaken. We doen dit zo correct mogelijk, door juist af te handelen, door te informeren en soms aan te sturen.” CCO Marten O’Niel vult daarbij aan: “Calamiteiten zijn calamiteiten en de frequentie ervan is laag. Toch moeten we er rekening mee houden. Mocht zich onverhoopt iets voordoen, dan gaan wij daar uiterst serieus en consciëntieus mee om. Wij komen onze verplichtingen onverkort na.”

Als we kijken naar de cijfers van het afgelopen jaar, dan valt op dat de ‘top line’ (de inkomsten uit verzekeringspremies in 2009 en in 2010) een stijging van ruim 17 procent vertoont. Het totale bedrijfsresultaat groeide met 12 procent, ondanks dat de winst door eerdergenoemde tegenslagen met 27 procent daalde. Maar wellicht nog belangrijker is de solvabiliteitsmarge. Die bedraagt met ruim Naf 166 miljoen bijna drie keer de wettelijk vereiste waarde. Martina: “Een solvabiliteitsmarge die bijna drie keer de wettelijke norm is, geeft aan dat je veel kracht hebt. Je kunt veel klappen opvangen. Dat is altijd de kracht van Fatum geweest. Voor klanten betekent dit, dat ze veilig op lange termijn een verbintenis kunnen aangaan met Fatum, bijvoorbeeld met een pensioen of levensverzekering.”

Beursgenoteerde moederonderneming Guardian Holdings Limited (GHL), waar Fatum ongeveer 1/3 van uitmaakt, toont eveneens aan een gezond bedrijf te zijn. “De beurs is de belangrijkste parameter om de gezondheid van een groep aan te tonen,” zegt Martina. “Ondanks de naweeën van de wereldwijde crisis, zien we dat de groep het goed doet. GHL heeft zich gehandhaafd.” Maar ook omgekeerd zien we hoe belangrijk Fatum is voor de holding, met een winst die bijna 1/3 van de totale winst van GHL uitmaakt.

Verantwoord

Een belangrijke zaak waar Fatum zich voor inzet, is maatschappelijk verantwoord ondernemen. Op grote schaal worden activiteiten georganiseerd en gesponsord met maatschappelijke verbetering als doel. Dat kan gaan van een sportief evenement om gezond leven te promoten, tot de grote betrokkenheid in Ride for the Roses, een evenement in de strijd tegen kanker. Maar ook een kerstdiner voor schoolkinderen die anders nooit zouden weten wat het kerstgevoel is. Op kleine en grote schaal wordt zo bijgedragen aan evenementen die helpen een maatschappelijk verantwoord doel te realiseren. Zo wordt niet alleen Fatum beter van de positieve resultaten, maar de gemeenschap in het Nederlandse gedeelte van de Caraïben ook.

Lees meer over de resultaten en het afgelopen jaar van Fatum. Download het jaarverslag in PDF-formaat. Ga naar de homepage van Fatum (http://www.fatum.com) en klik op de link.

MKB

Leiderschap & Teambuilding

In deze column die tevens te lezen is op www.mkbadviescuracao.com, geschreven door Suhailly Hooi, innovatie adviseur bij InnovatieCentrum Curaçao, wordt omschreven op welke manier je als leidinggevende bij kunt dragen aan de prestaties van een team.

Tekst: Suhailly Hooi

Als je kijkt naar een succesvol voetbalteam, dan is dat duidelijk meer dan een groep professionele sporters bij elkaar. De teamleden moeten elkaar complementeren, goed met elkaar communiceren en elkaar taken en verantwoordelijkheden kunnen toevertrouwen. Een teamleider kan hierbij een belangrijke rol spelen. Zo kan een teamleider een groep individuele talenten tot een saamhorig, successvol team vormen, dat gedreven en optimaal als team presteert.

Op een vergelijkbare manier kan een teamleider ook in het bedrijfsleven het beste uit zijn team halen: een team dat gezamenlijk effectief problemen oplost, goed presteert en met interessante nieuwe ideeën komt. Maar hoe bereik je dit?

Hieronder volgen een aantal tips die kunnen bijdragen aan het effectief leiden van je team:

Een gezamenlijk doel

Doelstellingen kunnen een team richting geven. Door uitdagende, maar wel realistische gezamenlijke doelen vast te stellen, versterk je de saamhorigheid en motivatie van een team.

Een teamleider zou dergelijke doelstellingen zelf voor het team kunnen bepalen. Maar effectiever is om dit samen met het team te doen. Het is namelijk belangrijk dat de teamleden ervaren dat hun individuele inbreng en visie waardevol is. Daarom dient een teamleider de teamleden de vrijheid en ruimte te geven om ideeën en opmerkingen naar voren te brengen en dient hij hen de kans te geven om hierover mee te denken.

Rolverdeling

Een doelstelling kan gekoppeld worden aan een beoogd eindresultaat. Ieder teamlid wordt dan op de hoogte gesteld van zijn rol en verantwoordelijkheden binnen het team en wat zijn inbreng zal zijn ten opzichte van het totale eindresultaat.

Het maken van een goede rolverdeling klinkt eenvoudiger dan het is, want vaak weet een teamleider of weten zelfs de teamleden zelf niet eens waar de teamleden wel of niet goed in zijn. Met name wanneer teamleden nog niet of nauwelijks eerder met elkaar hebben samengewerkt. Door roulatie van rollen kunnen teamleden erachter komen op welke manier hun afzonderlijke kwaliteiten het beste tot hun recht komen. Dit is bovendien een effectieve manier om elkaar beter te leren kennen en elkaars werk en manier van werken beter te begrijpen.

Verantwoordelijkheid

Meer vrijheid bieden, minder controle uitoefenen en meer verantwoordelijkheid bij een team leggen (bijvoorbeeld de mogelijkheid bieden om een eigen productlijn of dienst te ontwikkelen) kan er toe leiden dat een team meer haar best gaat doen om een project tot een succesvol einde te brengen. Het is bovendien een manier waarbij teamleden elkaar beter kunnen leren kennen. Dit vergt echter wel enige discipline en intrinsiek gedreven teamleden, bijvoorbeeld door een sterk gezamenlijk doel. En de kans op conflicten is niet irreëel.

Conflicten oplossen

Als een besluit of actie van wie dan ook niet geaccepteerd wordt, kan er een conflict ontstaan. Er kunnen belangenverschillen zijn of persoonlijke problemen tussen de teamleden. In feite is het ontstaan van conflicten geen drama. Wanneer conflicten ontstaan, maar wel goed worden uitgesproken kan het een team zelfs dichter bij elkaar brengen. Als leidinggevende kun je helpen om conflicten op te lossen. Maar hoe doe je dat?

Een voorbeeld van een effectieve methode is als volgt:

1. Analyseer het probleem;
Voer eerst gesprekken met beide partijen zonder zelf een oordeel uit te spreken en verzamel informatie over de werkelijke oorzaak.

2. Vertel ze je bevindingen;
Zorg er voor dat beide partijen met je aan de tafel komen zitten en vertel ze je bevindingen. Beide partijen kunnen reageren op wat je zegt. Je benoemt de belangrijkste oorzaken van het conflict en geeft aan dat het conflict moet worden opgelost.

3. Zoek samen naar een oplossing;
Stel open vragen, zoals: “Hoe kunnen we dit uit de wereld helpen?”

4. Actieplan;
Maak samen een actieplan met beide partijen en maak afspraken over de opvolging.

5. Evaluatie;
Nadat het plan is uitgevoerd, evalueer je de gekozen oplossing. Is alles daadwerkelijk opgelost?

Hierboven zijn een aantal tips genoemd die kunnen bijdragen aan een hechter en beter presterend team.

Wilt u meer lezen over MKB gerelateerde onderwerpen, bezoek dan de website van MKB Advies Curaçao (www.mkbadviescuracao.com).

Heeft u vragen over deze column, neem dan contact op met InnovatieCentrum Curaçao
Email info@icc.an
Telefoonm: (+599 9) 737 1360

MKB Advies Curaçao (www.mkbadviescuracao.com) is een initiatief van het Ministerie van Economische Ontwikkeling en InnovatieCentrum Curaçao (ICC). Het is een online platform voor en door ondernemers. Op MKB Advies Curaçao wordt kennis van professionals gedeeld in ruil voor exposure en promotie van hun bedrijf.

MKB ADVIES CURACAO

Loods op Curaçao:

‘Soms met het zweet op de rug’

Je maakt als loods op Curaçao wat mee. Behalve stroming, de krachtige passaatwind en een smalle haveningang ook eigenwijze Nederlandse of Duitse kapiteins, of juist heel vriendelijke Chinezen die geen woord Engels spreken.

Tekst en foto’s: Marius Bremmer

Cruiseschip De Zaandam van de Holland America Line steekt de Annabaai in. Rechts nog net zichtbaar: de loodsboot.

Het werk in de haven van Willemstad is heel verantwoordelijk. Nergens ter wereld varen zulke gevaarlijke schepen zo dwars door het centrum van een stad. Onze medewerker Marius Bremmer mocht enige tijd geleden mee met een loods, die liever anoniem bleef.

Schepen boven de 50 ton zijn op Curaçao verplicht een loods te nemen. Het gaat dan om de meest uiteenlopende typen schepen: chemicaliëntankers, tankers met ruwe olie, cruiseschepen, LPG-tankers, maar ook schepen van de Koninklijke Marine en containerschepen. De raffinaderij veroorzaakt veel vaarbewegingen door de Annabaai, maar ook de Curaçaose Droogdokmaatschappij (CDM) zorgt voor loodswerk. Zo’n beetje alle bevoorrading van het eiland geschiedt per schip en voor de regio komen zogenoemde ‘feederschepen’, de belastingvrije Free Zone trekt handel, er is een grote containeroverslag.

Hoge golven
Buitengaats, dwars op de kust ter hoogte van de monding van de Annabaai, ligt de ‘San Andres’ - een betrekkelijk kleine Colombiaanse smeerolietanker - te wachten om door de loods te worden binnengeloodst. Het zogeheten loodsstation is één mijl zuidwest van de haveningang. Daar dienen de schepen te wachten op de loods.
Bij het Havenkantoor maakt de loods zich gereed voor vertrek, de loodsboot ligt al met ronkende motor te wachten. De tweekoppige bemanning van de loodsboot bestaat uit een stuurman en een matroos. Zij moeten ervoor zorgen dat de loods - nette blauwe broek, gestreken wit overhemd - straks keurig via de touwladder langs de buitenkant van het wachtende schip aan boord komt. Het is leuk om Willemstad vanaf de Annabaai te bekijken: nu gaat voor ons de beroemde pontjesbrug tussen de historische stadswijken Punda en Otrobanda open! Als we eenmaal buiten de Annabaai komen, wordt pas duidelijk hoe ruig de zee hier is. We zetten koers richting de ‘San Andres’. De loodsboot moet zich door de hoge golven ploegen en een speciale ‘slingerruit’ zorgt ervoor dat de stuurman door alle gespat heen nog goed zicht blijft houden. De zee wordt kalm als de loodsboot in de luwte van de ‘San Andres’ komt te liggen. Het is precisiewerk om de loods goed op de touwladder te krijgen, maar de bemanning van de loodsboot verstaat het vak maar al te goed. Ik pas goed op, waag de stap en ben maar zo aan boord van de Colombiaan.

Vieze koffie
Ik loop achter de loods aan, als de bemanning van de ‘San Andres’ ons door een labyrint van gangen en trappetjes naar de brug brengt. Daar worden we beleefd gegroet door de kapitein, die meteen iemand op koffie uit stuurt. De loods blijft zakelijk: “Zijn er ook polizontes (verstekelingen) aan boord?” Dan moet namelijk de immigratiedienst van het land worden ingeschakeld. Navraag leert dat er ook geen ziektes aan boord zijn en dat de bemanning 24 uur eerder uit Puerto Bolívar in Colombia is vertrokken. De loods vraagt vervolgens naar het type schroef, of de ankers klaar zijn en naar de diepgang van het schip, dat vóór slechts 1 meter, en achter 2,6 meter diep steekt. Eigenlijk moet dat meer zijn, wil de wind niet gemakkelijk grip krijgen op het stalen gevaarte. Aan de andere kant heeft zo’n ondiep schip weer minder last van de stroming.
Volgens de kapitein is de ‘San Andres’ - met 81,7 meter lang toch relatief klein - gebouwd in 1969 en in een goede conditie. Het schip is leeg, meet 1947 ton en komt smeerolie ophalen. Op de brug van de ‘San Andres’ bevinden zich behalve de kapitein ook nog een 1e stuurman en een roerganger. Hoewel formeel het Engels de voertaal tussen bemanning en loods is, stelt de loods iedereen in het Spaans op z’n gemak. We moeten even wachten op een containerschip. Schepen die de haven uitkomen hebben voorrang. Een goede gelegenheid om de aangeboden koffie op te drinken, maar jammer, te sterk, te veel suiker en vooral veel te veel poedermelk.

Kont in de wind
De kapitein krijgt de opdracht minimo atras, hij herhaalt deze opdracht (‘minimum achteruit’) weer aan de roerganger. De roerganger voert de opdracht uit en herhaalt dan weer voor begrepen: minimo atras. De schroef staat aldus in de minimale achteruitstand en werkt zo als anker. Het schip draait met de boeg naar de wind en deint een beetje. Ondertussen staat de loods via zijn radio in verbinding met het zenuwcentrum van de Curaçaose haven: Fort Nassau (“de Pontjesbrug staat open, maar eerst moet de ‘Cartagena’ er nog uit”). De ‘Cartagena’ is het eerder genoemde containerschip, dat Aruba bevoorraadt dus westwaarts af zal slaan richting de wijk Mundo Nobo. Het duurt allemaal lang. De kapitein krijgt opdracht om de motor te stoppen, want we liggen inmiddels met de kont in de wind een eind buiten de kust. Iedereen op de brug heeft het zichtbaar warm en de meeste tijd is het stil. Daarna komt er actie om het schip vooruit te krijgen: minimo avante, medio avante, derecho (recht zo die gaat). De opdrachten van de loods worden steeds keurig nagesproken. Voor de loods is het schipperen rond de wind en de stroming, om onder de witte boei voor de ingang van de Annabaai uit te komen. Pocito mas avante! (een beetje meer vooruit). Op het voordek van de ‘San Andres’ staan enkele matrozen klaar om zich straks met het aanmeren te gaan bemoeien.

Dwars door de stad
Het is een prachtig gezicht om de Annabaai binnen te draaien. Je kunt je nu maar al te goed voorstellen, waarom in vroeger tijden de West-Indische Compagnie zo tuk was op deze natuurlijke haven!
We gaan met een vaart van 6 knopen (10 à 11 kilometer per uur) dwars tussen de beide stadshelften Punda en Otrobanda door. Het is ook verrassend om te zien hoe het schip reageert op roeraanwijzingen van slechts enkele graden. De loods wijst op een lastig punt, als we het Schottegat binnenkomen: “We moeten tijdig de boeg naar stuurboord draaien, anders vangen we de volle mep wind en gaan we recht op de olietanks van de raffinaderij af!” Vandaag is de wind zuidoost, dat kan je vanaf het stuurhuis goed zien aan de strepen op het water. Steeds controleert de loods op de zogenoemde roerstandwijzer of alle door hem gegeven roeropdrachten wel goed worden uitgevoerd.

De loods in de weer in de Annabaai.

Drempel
Het werk als loods draait erom dat je het schip op een zo veilig mogelijke wijze de haven binnen moet brengen en afmeren. Alles gaat over veiligheid. De kapitein van het schip kent dan misschien de regio goed, de loods kent de haven op zijn duimpje. Er varen hier immers tankers en andere soms zeer gevaarlijke schepen dwars door de stad! In veel andere landen zou zo’n situatie als in Willemstad ondenkbaar zijn, dan worden LPG-tankers vèr van alles afgemeerd. De loods: “Neem nu een Octelschip, dat geladen is met tetra-ethyl-lood. Dat is supergiftig, de dampen van dit spul zijn acuut dodelijk. Een ongeluk met zo’n schip zou een ongekende milieuramp voor het eiland betekenen. En in de zee gaat alles in de wijde omtrek dood. Daarom zijn dit type schepen voorzien van dubbele wanden en zitten de tanks afgeschermd in het midden van het schip.” Het werk als loods op Curaçao heeft speciale kanten: “Bij het binnenbrengen van schepen heb je hier te maken met twee specifieke problemen: als een schip de Annabaai binnendraait staat de stroming buitengaats altijd dwars op het schip; de stroming wisselt voortdurend van richting en van kracht. Daarbij komt boven de waterlijn nog eens de stevige passaatwind. Vooral lege tankers vormen dan een probleem.” Andere aspecten moeten ook niet uitgevlakt worden, vindt onze zegsman: “Er zit bij het binnenvaren van de Annabaai een natuurlijke drempel op een diepte van 47 voet. Soms melden zich schepen met een diepgang van 45 voet. Dan moet je extra op je hoede zijn. En dan natuurlijk de toch vrij smalle Annabaai, op z’n smalst is de baai pakweg 120 meter, de vaargeul zelf is kleiner, afhankelijk van hoe diep het schip steekt.”

Aanvaring
Het is dus beslist uitkijken geblazen. “Die vaargeul is niet breed en die grote schepen zijn slecht wendbaar, er zit een enorme vertraging in de stuuropdracht en de reactie van het schip. De kapitein kent de eigenschappen van het schip en moet mij daarover inlichten. Je moet goed nadenken, zijn er problemen met de machines? Hoe is de stabiliteit? Daar moet ik mijn manier van varen op baseren.” Er wordt gelachen op de vraag of er wel eens wat mis of bijna mis gaat bij het binnenloodsen van schepen. “Er gaan natuurlijk wel stoere verhalen rond. Er kwam eens een groot containerschip met weinig stabiliteit binnen. Als je zo’n schip te hard roer geeft, kan ze onderste boven gaan. Het moest met bijna 2 mijl stroom binnen worden gebracht, terwijl de kapitein over de stabiliteit niet de waarheid had verteld en daardoor bepaalde aanwijzingen van de loods niet durfde op te volgen. Het schip knalde door de ingreep van de kapitein tegen een houten dukdalf bij de pontjesbrug.” Elke loods beseft dagelijks de ernst van het werk. “Je neemt als loods in feite het commando over van de kapitein. Soms sta je met het zweet op je rug, want je bent in je werk helemaal op jezelf en je eigen kunnen aangewezen. Je kunt je bij het Waterfort en het Rif Fort niet één verkeerde aanloop permitteren. Je hebt als loods een verantwoordelijkheid die je snel in geld kan uitdrukken. Een kleine schade beloopt in deze wereld als snel een miljoen.”

Sleepbootassistentie
Soms worden schepen begeleid door sleepboten. Wat is hun rol? “Het is niet de sleepboot, maar de loods die het schip binnenbrengt. Heel vaak is er assistentie van sleepboten voor het geval dat. Het lijkt voor buitenstaanders wel of de sleepboten trekken, maar de trossen staan alleen maar strak tegen het knappen. Pas als het schip op eigen roer en met eigen machine de klus niet kan klaren, wordt commando gegeven aan de sleepboten. Het commando hiervoor komt - inderdaad - van de loods op de brug van het schip.”

De ‘San Andres’ moet intussen worden afgemeerd. De loods is gespannen, want nu komt het erop aan. Door middel van zijn radio staat hij in contact met de matrozen die vanaf het dek moeten helpen met afmeren. Ondertussen krijgt de kapitein aanwijzingen, die zeer nauwkeurig moeten worden opgevolgd. Ook de sleepboten worden nu ingeschakeld, om te helpen het schip dwars tegen de kade te krijgen. Op de wal staan mannen die de trossen vast moeten maken, maar hier bijna te lang mee wachten. De loods had nu graag het perfecte afmeren van het gevaarte willen laten zien, maar door het geklungel van de mensen beneden lijkt hij niet tevreden...

Loods op Curaçao verplicht

In 1492 werd Curaçao ontdekt door de Spanjaard Alonso de Ojeda. Op 26 juni vaart hij met zijn schip de haven binnen, die door hem de ‘Sint Annabaai’ wordt gedoopt. Curaçao is dan anderhalve eeuw lang een bescheiden bevoorradingshaven voor de Spaanse schepen in de Caribische wateren. De Nederlander Johan van Walbeeck verovert de haven in 1634 op de Spanjaarden. De natuurlijke haven is voor de West-Indische Compagnie zo belangrijk, dat meteen al het ‘Waterfort’ verrijst, dat nu nog de ingang van de Annabaai siert. Al in de 17e eeuw wordt Curaçao een internationale handelshaven. Vanwege gevaarlijke stroming en de harde passaatwind raadde men al snel het gebruik van een loods aan, deze werd dan in een bootje door drie roeiers buitengaats geroeid! Menigmaal strandde een schip dat zonder loods de haven probeerde binnen te varen. Vanaf 1879 is het gebruik van een loods in de haven van Willemstad verplicht gesteld.